

Tisdagen den 14 november

Kl. 13.00–15.53
18.00–19.48

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 oktober justerades.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Markus Wiechel* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Julia Kronlid* som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Julia Kronlid (SD)

§ 4 Anmälan om vice ordförande i utskott

Tredje vice talmannen anmälde att *Elisabeth Svantesson* (M) valts till vice ordförande i finansutskottet från och med den 12 oktober.

§ 5 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 16 november kl. 14.00*.

§ 6 Meddelande om aktuell debatt om personlig assistans

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Kristdemokraternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om personlig assistans anordnas *tisdagen den 21 november kl. 13.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Åsa Regnér (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om aktuell debatt om personlig assistans

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 13 juni 2017 en dom om rätten till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Med anledning av domen har Försäkringskassan i en skrivelse till regeringen den 20 oktober 2017 uppmärksammat vilka konsekvenser tillämpningen av den aktuella domen kan komma att få.

Enligt Försäkringskassans uppfattning kommer domen att få svåröverskådliga konsekvenser för stat, kommun och enskilda. HFD:s dom innebär att många assistansberättigade kommer att beviljas färre timmar. Enligt Försäkringskassans uppfattning är detta en fråga som regeringen behöver hantera med förtur.

Även ändrad tillämpning utifrån tidigare domar har inneburit en påverkan på rätten till assistansersättning. Enligt Försäkringskassans statistik har antalet assistansberättigade minskat från 16 179 i oktober 2015 till 15 115 i september 2017. Av myndighetens senaste budgetprognos framgår att minskningen tilltagit i slutet av perioden.

Regeringen har tidigare hänvisat till regeringsuppdrag som syftar till att ta fram underlag om skälen till den fram till nu pågående utvecklingen. Dessa uppdrag gäller dock enbart de tidigare domar från HFD som påverkat tillämpningen.

Det Försäkringskassan lyfter i sin skrivelse gör frågan än mer akut och tydliggör vikten av att åtgärder vidtas omedelbart för att ändra lagen för att återställa det som varit lagens syfte.

Med anledning av detta begär Kristdemokraterna en aktuell debatt om personlig assistans.

Stockholm den 27 oktober 2017

Andreas Carlson

Gruppledare, Kristdemokraterna

Emma Henriksson

Socialutskottets ordförande, Kristdemokraterna

§ 7 Meddelande om åiterrapportering från socialt toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt

Tredje vice talmannen meddelade att *torsdagen den 23 november efter voteringen kl. 16.00, dock tidigast kl. 16.15*, skulle åiterrapportering från det sociala toppmötet om rättvisa jobb och tillväxt äga rum.

§ 8 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Prot. 2017/18:30

14 november

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2017/18:7 för tisdagen den 7 november från näringsutskottet och
prot. 2017/18:8 för torsdagen den 9 november från civilutskottet.

§ 9 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:53

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:53 Polisens närvaro
av Tobias Billström (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 december 2017.

Stockholm den 8 november 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:54

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:54 Fler redskap för polisen
av Tobias Billström (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 december 2017.

Stockholm den 8 november 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

Interpellation 2017/18:55

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:55 Rån mot elektronikkedjor och butiker
av Tobias Billström (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Prot. 2017/18:30
14 november

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 december 2017.

Stockholm den 8 november 2017

Justitiedepartementet
Morgan Johansson (S)
Enligt uppdrag
Johan Danelius
Expeditionschef

Interpellation 2017/18:99

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:99 Östlig förbindelse

av Jessica Rosencrantz (M)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 18 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 10 november 2017

Näringsdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2017/18:100

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:100 Cyberattacker från Ryssland

av Mikael Oscarsson (KD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 1 december 2017.

Stockholm den 9 november 2017

Justitiedepartementet
Morgan Johansson (S)
Enligt uppdrag
Johan Danelius
Expeditionschef

Interpellation 2017/18:107

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:107 Säkerhetsklassad information på Transportstyrelsen

av Jessica Rosencrantz (M)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 18 december 2017.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 10 november 2017
Näringsdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Prot. 2017/18:30
14 november

§ 10 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2017/18:3920, 3923 och 3926 till utrikesutskottet

§ 11 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Konstitutionsutskottets betänkanden
2017/18:KU13 Ett starkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten
2017/18:KU3 Några frågor om offentlighet och sekretess
2017/18:KU4 Kriminalvårdssekretess
2017/18:KU8 Rätt för Riksdagsförvaltningen att upplåta bostadslägenheter i fastigheter med annan ägare
2017/18:KU9 Utökat sekretessskydd i verksamhet för teknisk bearbetning och lagring

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2017/18:SfU7 Möjlighet att avstå från återkallelse av uppehållstillstånd när arbetsgivaren självmant har avhjälpt brister

Utbildningsutskottets betänkanden
2017/18:UbU6 Politisk information i skolan
2017/18:UbU7 Skolstart vid sex års ålder
2017/18:UbU5 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga och digitala

Finansutskottets betänkande och utlåtanden
2017/18:FiU16 Bättre förutsättningar för fondsparande och hållbara val
2017/18:FiU17 Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser
2017/18:FiU18 Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union

Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2017/18:SfU6 Nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis
2017/18:SfU12 Vissa socialförsäkringsfrågor

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:42 om tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri

Anf. 1 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Solveig Zander har frågat mig vad regeringen vidtar för åtgärder för att prioritera frågan om ökad tillgänglighet inom BUP.

Det finns en tydlig koppling mellan livsvillkor och hälsa i allmänhet och mellan livsvillkor och psykisk hälsa i synnerhet. För att på kort och lång sikt minska den psykiska ohälsan är det avgörande att ha ett fokus på förebyggande arbete, en tillgänglig första linjens vård och en specialiserad vård med hög kvalitet.

Andelen som upplever psykiska besvär har ökat under senare år. Det finns till exempel en tydlig tendens att ungdomar och unga vuxna är nedstämda, är oroliga, har svårt att sova och har värkbesvär. Unga konsumerar också mer psykiatrisk vård än tidigare, både öppenvård och sjukhusvård.

Regeringen avsätter redan i år över 1 miljard kronor för insatser inom psykiatri och psykisk hälsa. Medlen ska bland annat användas till att möta den ökade psykiska ohälsan hos barn och unga och stärka ungdomsmottagningarnas arbete. Regeringen gör bedömningen att det finns ett stort behov av att ytterligare utöka satsningen inom psykiatri och psykisk hälsa.

Regeringen har därför föreslagit en förstärkning av arbetet med psykisk hälsa med 500 miljoner kronor för 2018 och avser att stärka arbetet med 1 miljard kronor per år 2019 och 2020. Utvidgningen av satsningen görs bland annat för att stärka första linjens vård och specialiserad psykiatri för barn och unga. I vårändringsbudgeten för 2017 tillfördes 100 miljoner kronor för innevarande år för att förstärka barn- och ungdomspsykiatri och första linjens psykiatri för barn och unga i primärvården i landstingen och regionerna. Regeringen föreslår i budgetpropositionen 2018 att fortsätta denna satsning under 2018–2020.

Genom en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting avsätter regeringen 885 miljoner kronor av satsningen under 2017 för att stimulera och stödja huvudmännens arbete med psykisk hälsa. Regeringens strategi ska stimulera utvecklingen av förebyggande och främjande arbete generellt men också tidiga insatser till dem som inte mår bra eller är i risk. Regeringen avser att teckna en överenskommelse med liknande inriktning 2018.

Tillgänglighet i vården är en viktig fråga för regeringen. Sett över tid har tillgängligheten i vården förbättrats, men de senaste åren finns en oroväckande utveckling kopplat till tillgänglighetsmåten i vårdgarantin. Det är dock värt att notera att denna utveckling startade redan under den senare delen av den period då den tidigare prestationsbaserade kömiljarden fanns. Kömiljarden kritiserades för att leda till undanträngningseffekter och kreativ registrering av väntetiderna.

Frågan om tillgänglighet hänger också starkt samman med frågan om kompetensförsörjning. De problem med bemanning och kompetensförsörjning som finns i vården bidrar till att minska vårdens kapacitet och därmed också tillgängligheten. Det kan exempelvis handla om stängda vårdplatser och inställda operationer.

Regeringen har vidtagit en mängd åtgärder. De generella statsbidragen höjs med miljardbelopp för landstingen från 2017. En särskild professions-

miljard har införts som adresserar just utmaningarna kring kompetensförsörjning. Bland annat har medel tillförts för att stimulera fler sjuksköterskor att vidareutbilda sig inom områden där de nationella behoven är stora, exempelvis med bibehållen lön. Medel har också tillförts för validering av utländska hälso- och sjukvårdsutbildningar liksom för utbyggnad av utbildningsplatser inom sjuksköterske-, barnmorske- och specialistsjuksköterskeutbildningarna.

Professionsmiljarden ersatte kömiljarden för att en fungerande kompetensförsörjning är en förutsättning för god tillgänglighet. Arbetsgivarna har samtidigt ett viktigt ansvar för att vårdens arbetsmiljö och arbetsvillkor gör det attraktivt för personal att bli anställd och arbeta kvar i vården.

En av regeringens nya satsningar, patientmiljarden, syftar bland annat till att främja förutsättningarna för en ökad tillgänglighet. Det handlar om att stimulera en skärpt vårdgaranti. Regeringens utredare har förslagit att patienterna ska kunna få en medicinsk bedömning i primärvården av legitimerad personal inom tre dagar i stället för att besöka läkare inom sju dagar.

Därutöver föreslår regeringen från och med 2018 2 miljarder kronor för att förbättra personalsituationen och utveckla vårdens verksamheter. Personalsatsningen ska kunna användas till exempel till förändrade arbetsätt och nyanställningar av personal. Socialstyrelsen har också fått regeringens uppdrag att utveckla uppföljningen av hälso- och sjukvårdens tillgänglighet.

Enligt den nationella vårdgarantin ska man få ett första besök inom den planerade specialiserade vården inom 90 dagar. Efter beslut om behandling ska man få denna inom ytterligare 90 dagar. Följer man tillgängligheten inom barn- och ungdomspsykiatri utifrån dessa tidsgränser är den relativt god. Av patienterna i kön hade 95,1 procent väntat kortare än 90 dagar på första besök i planerad specialiserad vård i maj 2017.

I ett pilotprojekt har en nationell modell för uppföljning av första linjens verksamhet för barn och unga med psykisk ohälsa arbetats fram. Första linjen är den funktion eller verksamhet i kommuner och landsting som först möter ett barn eller en ungdom med ett indikerat problem. Alla förstalinjeverksamheter erbjuds att delta, och i dagsläget följer omkring 35 verksamheter upp sin tillgänglighet till första linjen. Mätningen av tillgänglighet riktar sig till alla förstalinjeverksamheter som arbetar med barn och unga, 0–17 år.

Sammantaget bedömer jag att regeringens nya satsning kommer att förstärka de redan omfattande insatser som regeringen gör för att på olika sätt förbättra tillgängligheten för patienterna inom området psykisk hälsa. Om vi får ett effektivt omhändertagande, både i första linjens verksamheter och i den mer specialiserade psykiatri, säkerställer vi att personer med psykisk ohälsa får de insatser och den vård de har behov av. Barn och unga är i detta sammanhang en särskilt viktig grupp, varför delar av regeringens satsningar är öronmärkta för att förbättra den psykiska hälsan särskilt hos barn och unga.

Anf. 2 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Tack så mycket, ministern, för svaret! Det var långt men inte konkret. Det innehöll väldigt breda anslag om vad som satsas inom

vården. Ministern nämnde naturligtvis också BUP, barn- och ungdomspsykiatri, och det är det som är fokus här. Vad man gör med den andra vården just nu tycker jag hör till en annan debatt och en annan diskussion.

Inom BUP är det katastrof nu. Det är våra barn och ungdomar det handlar om, och vi får dagligen höra berättelser om vad som händer när barnen inte får den vård de behöver.

I mitt län, Uppsala län, fick 2 procent av dem som sökte hjälp inom 30 dagar. Det kan inte vara så. Det betyder att föräldrar inte kan gå till jobbet eftersom de inte vågar lämna sina barn själva. Föräldrar kan inte sova på nätterna eftersom barnen försöker begå självmord, skär sig eller åsamkar sig skador på andra sätt. Det är inte rimligt i ett land som Sverige.

Det finns ett enda län i Sverige som uppfyller tiden om 30 dagar, nämligen Kalmar län. Ministern pratar om att det satsas pengar på det ena och det andra, förebyggande arbete och specialistvård. Men det handlar om nu. Pengarna hade behövts i går, och de hade behövts för tre månader sedan. Synen på behovet av vård och att köerna har blivit längre började för ett par år sedan. Varför reagerade inte regeringen och ministern tidigare?

I mitt län har man framfört att det nationella uppdraget i fråga om BUP är otydligt. Det handlar just om hur man ska hantera första linjen och specialistvården. Varför gör inte regeringen någonting för att förtydliga?

Ministern och regeringen föreslår att man ska avsätta 1 miljard till en professionsmiljard för att få fler personer att söka sig till vården, speciellt till BUP. Vi vet att regeringen avskaffade kömiljarden 2015 eftersom regeringen inte ansåg att den var bra. Sedan dess har köerna ökat lavinartat. Personalen slutar sina anställningar. Vem eller vilka tror ministern vill söka sig till en verksamhet som är dålig, där man inte kan ta hand om de patienter man vill ta hand om? Vad säger regeringen, och hur hanterar ministern detta?

Anf. 3 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tänker försöka ta debatten lite strukturerat.

Först och främst ledde kömiljarden till undanträngningseffekter, och den var också starkt kritiserad av professionerna. Köerna började öka igen redan 2013, och den psykiska ohälsan i samhället har ökat sedan slutet av 90-talet.

Parallellt har vi under de senaste 15 åren i Sverige sett problem med kompetens och personalförsörjning relaterat till vården som bara har ökat. I det läget innebär en kömiljard, utan rätt kompetens, när det inte går att anställa dem som behövs, att den befintliga personalen får springa fortare, vilket de har gjort. Vård- och omsorgspersonal toppar i dag sjukskrivningarna. Detta leder till en oerhört ansträngd situation inom många av vårdens verksamheter.

Lösningen på dessa problem är inte ekonomiska stimulanser som gör att den personal som redan är stressad ska springa ännu fortare. I stället handlar det om att göra långsiktiga satsningar på att förbättra förutsättningarna, se till att förbättra arbetsmiljön, förbättra villkoren. Professionsmiljarden, som infördes redan 2015, syftar till att utbilda personal, bland annat specialistsjuksköterskor. Läkarutbildningen byggs också ut nästa år. Då kommer det att finnas personer att anställa.

I morse besökte jag socialutskottet. Där var också Ing-Marie Wieselgren, psykiatrisamordnare på SKL. Hon har under en tidsperiod tillsammans med sina medarbetare besökt alla BUP-kliniker i hela Sverige. Hon ger en entydig bild av att det råder problem med kompetensförsörjningen inom barn- och ungdomspsykiatri. Problemen är kombinerade med att det fortfarande finns, vilket är det stora bekymret, ett ökande antal unga som mår dåligt. På detta finns de ensamkommande barn och andra som har kommit sedan flyktingkrisen 2015. De har ytterligare ökat trycket på BUP.

Vad gör vi nu? En sådan sak är naturligtvis att göra de långsiktiga satsningarna på personal, som jag redogjorde för i mitt inlägg. Det är därför jag valde att fokusera på den saken. Det kommer även den här verksamheten till del. Det handlar om att göra rejäla satsningar på psykiatri i Sverige och BUP, så att det finns resurser att röra sig med så att man kan ta sig an problemen. Men de kommer, tyvärr, ändå inte att vara lösta i morgon. Om det inte finns personal så finns den inte.

Sedan finns det andra problem som går djupare. Därför lägger regeringen nu resurser på att bygga ut första linjens psykiatri för barn och unga, det vill säga att bygga ut ungdomsmottagningarna. Det är långt ifrån alla de unga vi pratar om i dag som ska stå i kö till BUP. De ska fångas upp tidigare när deras problem börjar bli kända, i stället för att hamna i den mer specialiserade barn- och ungdomspsykiatri. Därför lägger regeringen satsningarna på det sätt vi gör.

Regeringen sköt till pengar så sent som i halvårsskiftet förra året – ytterligare 100 miljoner till barn- och ungdomspsykiatri – för att det ska finnas resurser att stärka de delar som behövs för att svara mot behoven.

Men det är ingen quickfix. Det är sällan så för komplexa problem.

Anf. 4 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Ministern berättar för mig hur det ser ut i vårt land, i psykiatri, framför allt barn- och ungdomspsykiatri. Jag känner mycket väl till hur det ser ut.

Vi vet att köerna har ökat kraftigt de senaste åren inom BUP. Varför? Har regeringen tillsatt någon utredning eller funderat över varför köerna ökar? Vad är orsaken?

En av professorerna på KI, Danuta Wasserman, uttrycker i en artikel att det finns flera skäl till köerna, men man vet inte riktigt. Är det inte dags att ta reda på varför ungdomar i Sverige mår så dåligt och blir så många fler? Jag skulle vilja höra ministern säga något om detta, som är så viktigt.

Ministern pratar om alla dessa pengar som satsas. Hur säkerställer regeringen att de pengarna verkligen går dit de ska och används till det de ska?

I mitt län har flera BUP-mottagningar stängts, och kvar finns mottagningen på Akademiska sjukhuset. Den mottagningen har rimligtvis inte haft någon möjlighet att ta emot alla barn som behöver komma dit. Precis som ministern förklarade för mig vet vi att varje dag räknas för ett barn som kan få stöd och hjälp. Varje dag som ett barn får vänta är negativt.

Vidare vet vi att avstånd betyder mycket. Barn och ungdomar som behöver hjälp och stöd åker inte in från Enköping och Tierp till Akademiska sjukhuset. Likadant ser det ut i hela Sverige. Det är inte unikt för mitt län, även om jag skulle önska att det vore så. Jag önskar att det vore bättre på andra ställen. Vad gör regeringen och ministern för att se till att pengarna

används till vad de ska användas till och kommer våra barn och ungdomar till del?

Det behövs utbildad personal. Ja, det är sant. Det är väl en av anledningarna till att man har stängt mottagningarna ute i landet – att det saknas personal. Ni tillsatte ju pengar till detta redan för något år sedan, men uppenbarligen har de inte kommit dit de ska. Är det dags nu från regeringens sida att göra slag i saken?

Man kan stå här och säga att kömiljarden inte gjorde någon nytta, men det är väl åtminstone så att vi på flera ställen och i flera län ser att i och med att kömiljarden försvunnit har köerna ökat. Man kan alltså inte säga att kömiljarden var negativ, för den fyllde en funktion.

Det har dock inte med saken att göra. Det här handlar om den regering som nu styr Sverige. Vad gör ni konkret för att se till att det blir handling av det ni vill?

Anf. 5 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag har ju i ett ganska långt svar redogjort för väldigt mycket av det som regeringen gör och hur allvarligt vi ser på den situation vi har. Där kan jag verkligen dela Solveig Zanders ingång – det här är djupt problematiskt och även ett område där Sverige och andra västländer utmärker sig och så har gjort under lång tid. Vi har alldeles för många barn och unga som mår väldigt dåligt.

Det är också det som är fokusområdet för det arbete som den nationella samordnaren för insatser inom psykisk hälsa utför tillsammans med bland annat SKL men också Folkhälsomyndigheten. Under 2017 och framåt arbetar till exempel Socialstyrelsen med flera frågor inom området psykisk ohälsa hos barn och unga. Under 2017 tas bland annat jämförelser fram inom psykisk ohälsa både hos äldre och hos barn och unga. Det görs alltså saker på flera nivåer för att ta sig an det här problemet.

Men jag tror ändå att köerna till barn- och ungdomspsykiatri, det som vi resonerar om här i dag, är djupt problematiska. Självklart är de det, och det är djupt problematiskt att de ökar. Men det är inte förvånande att de gör det. Det beror i allra högsta grad på att vi en kompetensförsörjningsproblematik som inte har uppstått under den här regeringens mandatperiod – kanske inte heller under den förra regeringens – utan successivt har växt fram under lång tid.

Då måste man fundera på vad vi gör här och nu för att få en långsiktig hållbar vård för barn och unga med psykisk ohälsa, och där hävdar jag med en dåres envishet att det inte bara handlar om att fokusera på köerna till BUP utan också om att utveckla de delar inom detta område där man i dag behöver göra mycket mer. Det gäller till exempel de satsningar som nu görs på elevhälsan för att utöka och förstärka den och kunna fånga upp unga tidigt, men det gäller också första linjens psykiatri så att man när man ser indikationer på psykisk ohälsa hos barn och unga snabbt kan sätta in åtgärder för att ingen ska bli så dålig att den som i dag tvingas hamna i kön till barn- och ungdomspsykiatri, till specialistvården, för då har det gått alldeles för långt.

De som jobbar professionellt med det här pekar också tydligt på detta. Här har vi en problematik i dag. Det är därför vi skjuter till resurser för att bygga ut ungdomsmottagningarna och elevhälsan och för att förstärka primärvården men också kompetensen för att möta det som kanske är den

vanligaste folkhälsosjukdomen bland svenskar i dag, såväl barn och unga som äldre. Faktum är att regeringen ända sedan den tillträdde har haft fokus på det här området. Även för 2016–2018 har vi skjutit till 280 miljoner kronor per år som riktas till just barn och unga upp till och med 30 års ålder.

Men som sagt var: Komplexa problem löses sällan med en quickfix. Jag tror att det vore oerhört olyckligt om den här frågan blir en politisk popcornvariant, som frågor ibland blir, där man kommer med kortsiktiga snabba lösningar för att kunna säga att ”nu har vi tryckt ned köerna här borta lite grann”. Vi måste faktiskt orka ha fokus också på det som tar lite mer tid, nämligen att bygga upp en struktur som är hållbar för de barn och unga som drabbas och där vi fångar upp ungarna tidigt.

Anf. 6 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Ja, visst handlar det om att förebygga. Det kan jag också säga. Men det handlar främst om de ungdomar som är sjuka i dag, som behöver hjälp i dag för att inte missa skolan, för att inte göra sig sådan skada att de får bära det med sig resten av livet, för att inte göra skada som innebär att de skadar också nästa generation. Visst ska vi jobba förebyggande, men det handlar om att nu ha en vård som kan ta hand om de barn som just nu, i denna sekund, mår dåligt. Det får vi faktiskt inte blunda för, och det är oerhört viktigt.

Det handlar också om att följa upp det man gör och se vad som kan bli av det. Ministern säger också i sitt svar, om jag inte missminner mig helt och hållet, att 95 procent av verksamheterna följer upp första linjens arbete. Varför, ministern, gör inte alla verksamheter det? Varför bara 35 verksamheter? Finns det några brister där som man skulle behöva titta på? Jag säger det igen: Det är upphovet till att barn mår dåligt som vi behöver titta på, och det önskar jag att man sätter stort fokus på att göra.

Vi i Centerpartiet satsar också på BUP, för vi tycker att det är viktigt för ungdomar som far illa. Men jag har tre konkreta påståenden som jag skulle vilja att ministern lyssnar extra noga på.

Det behövs tydlighet i vad som är uppdraget för BUP.

Det handlar om att rädda en generation här och nu – och nästa.

Det måste bli konkret och tydligt vad ni menar med den vård vi har.

Hur tänker ministern och regeringen hantera detta?

Anf. 7 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Solveig Zander! Ja, jag tycker att det som du säger är mycket viktigt. Ja, det handlar om att förebygga. Men det handlar också om att se till att de barn som mår dåligt i dag hamnar på rätt vårdnivå.

Jag blir jättebekymrad när jag tittar på köerna till BUP i dag, för jag är långt ifrån övertygad om att de barn och unga som i dag står i kö till BUP verkligen ska till BUP. Jag tror att många av dem står i kö till BUP för att de andra delarna brister – att det inte finns en utbyggd, fungerande elevhälsa, att man som barn eller ung i dag inte på ett enkelt sätt kan få en första kontakt och ett samtalsstöd, att första linjen brister. I stället hamnar man i kö till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin.

Jag tycker att Solveig Zander har en tydlig poäng i fråga om uppdraget till BUP, för jag kan förstå att de som i dag arbetar inom BUP-verksamheten dels upplever den som väldigt belastad, dels möter stor bredd när det

gäller barn och unga som mår dåligt. De möter de mest traumatiserade bland de ensamkommande barn som har kommit de senaste åren. Det behövs stora insatser från BUP:s verksamhet men också från annan verksamhet för att hantera det. Men de möter också de unga som kanske egentligen inte skulle dit och som löper risk att medikaliseras och få en diagnos eller liknande som de kanske inte alls skulle ha.

Vi vet också att vi i dag alltjämt har problemet att det finns skolor som ställer kravet att du ska ha en diagnos för att få extra stöd i skolan, trots att lagstiftningen inte säger att det är så. Det måste vi ta tag i.

Jag uppskattar verkligen både Centerpartiets och Solveig Zanders engagemang i den här frågan och fortsätter gärna dialogen om hur vi kan göra den här vården ännu bättre.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2017/18:60 om patientsäkerheten kring ECT-behandlingar

Anf. 8 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Margareta Larsson har frågat mig hur jag ser på elchocksbehandlingar och om det finns incitament för att lagstifta mot den här typen av vård och som ett första steg förbjuda tvångsmässiga ECT-behandlingar.

Margareta Larsson har vidare frågat mig vad jag anser att man bör göra för att öka patientsäkerheten med anledning av ett icke-fungerande biverkningsregister för ECT-behandlingar.

Psykisk ohälsa är ett stort och växande samhällsproblem. Regeringen avsätter redan i år över 1 miljard kronor för insatser inom psykiatri och psykisk hälsa. Regeringens strategi inom området psykisk hälsa ska stimulera utvecklingen av förebyggande och främjande arbete generellt, men också tidiga insatser till dem som inte mår bra eller är i risk. Medlen ska bland annat användas till att möta den ökade psykiska ohälsan hos barn och unga och stärka ungdomsmottagningarnas arbete.

Regeringen gör bedömningen att det finns ett stort behov av att ytterligare utöka satsningen inom psykiatri och psykisk hälsa. Regeringen har därför föreslagit en förstärkning av arbetet med psykisk hälsa med 500 miljoner kronor för 2018 och avser att stärka arbetet med 1 miljard kronor per år 2019 och 2020. Utvidgningen av satsningen görs bland annat för att förstärka första linjens vård och specialiserad psykiatri för både barn och vuxna.

Genom den överenskommelse som regeringen tecknat med Sveriges Kommuner och Landsting för 2017 stimuleras och stöds huvudmännens arbete med psykisk hälsa. Regeringen avser att teckna en överenskommelse med liknande inriktning 2018.

Patientsäkerhet är en viktig fråga för regeringen. Som Margareta Larsson nämner granskade Riksrevisionen 2015 om staten gett tillräckliga förutsättningar för en hög patientsäkerhet. Regeringen gjorde i skrivelsen *Riksrevisionens rapport om patientsäkerhet* samma år bedömningen att det formella stödet till vårdgivarna är tillräckligt. Patientsäkerhetslagen

innehåller krav på att vårdgivarna ska bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete, och patientlagen syftar till att inom hälso- och sjukvårdsverksamheten bland annat förstärka och tydliggöra patientens ställning. Socialstyrelsen hade även genomfört och planlagt ett antal insatser för att stödja vårdgivarna i patientsäkerhetsarbetet, bedömde regeringen i skrivelsen.

Regeringen gav också i december 2015 Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla och tillgängliggöra ett samlat stöd på patientsäkerhetsområdet, i samarbete med en rad andra myndigheter och bland annat SKL. Detta stöd lanserades 2017, och myndigheten har fortfarande regeringens uppdrag att vidareutveckla stödet.

Socialstyrelsen konstaterade 2013 att knappt hälften av de ECT-behandlingar som utfördes 2010 rapporterats in till patientregistret. Detta berodde delvis på underrapportering men även på att många ECT-behandlingar utfördes av annan hälso- och sjukvårdspersonal än läkare, och då omfattades inte vårdgivaren av uppgiftsskyldigheten.

Regeringen har därför i februari i år beslutat att patientuppgifter om patienter som behandlats av annan hälso- och sjukvårdspersonal än läkare inom den psykiatriska öppenvården ska få registreras i Socialstyrelsens patientregister. För patientsäkerhetens och vårdkvalitetens skull är det viktigt att även dessa besök kan följas upp i Socialstyrelsens befintliga patientregister. Sedan tidigare ska alla behandlingar i slutenvården rapporteras.

Socialstyrelsen arbetar kontinuerligt med att utveckla patientregistret, och 2013–2017 bedriver myndigheten en stor satsning för att patientregistret bättre ska kunna uppfylla användarnas behov.

En central utgångspunkt inom all hälso- och sjukvård i Sverige är att patienter så långt möjligt ska få vara delaktiga och utöva inflytande över den hälso- och sjukvård de tar emot. Även om en person vårdas enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård innebär det inte att all behandling ska eller bör ske under tvång. Vården bör så långt som möjligt sträva efter att få den enskildes medgivande till behandling. ECT är en behandling som ofta upplevs som mycket obehaglig för den enskilde.

Slutligen vill jag tillägga att valet av insatser är en medicinsk bedömning och inte en politisk. Att öka tillgången till psykiatrisk vård av hög kvalitet och förbättra det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa är därmed en prioriterad fråga för regeringen.

Anf. 9 MARGARETA LARSSON (-):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag noterar det sista statsrådet sa: Valet av insatser är en medicinsk bedömning och inte en politisk. Just med den inställningen har grymma övergrepp tillåtits inom psykiatrin även i vår nära samtid. Och fortsättningsvis tycks detta även gälla elchocker. Jag tycker att det är bekymmersamt att vi inte kommit längre i utvecklingen när det gäller att hjälpa människor med psykisk ohälsa.

För inte så länge sedan godkände vi behandlingsformer som lobotomi och tvångssteriliseringar utifrån vår auktoritetstro på psykiatrin. Vi har blundat för medicinska experiment som utförts på barn på barnhem, exempelvis det kända Vipeholmsexperimentet, som i efterhand gav upphov till en forskningsdebatt om medicinsk etik.

I dag, i Sverige 2017, fortsätter människor att skadas för livet av elchocksbehandlingar, med eller utan tvång. Detta är en grym behandlingsmetod, som man i dag döpt till ECT. Till skillnad från tidigare sövs man i dag ned för att inte kroppen ska stå i en sprättbåge, ben ska brytas och tänder ska hoppa ur käken. Det var väldigt obehagligt för vårdpersonal att bevittna sådan behandling; förmodligen har en del som har tittat på svimmat. Det är förstås problematiskt om man är vårdpersonal och står i närheten. Förmodligen är detta anledningen till att man i dag sövs ned som patient. Men det går precis samma ström genom hjärnan som förut, och det skadar lika mycket som tidigare.

Den fråga jag ställer mig är därför: Ska detta bli nästa grupp som kommer att kräva ersättning av staten i framtiden? Vi har ju haft några fall av ersättningskyldighet efter tidigare fadäser, exempelvis tvångssteriliseringar.

Det är kanske dags att vi börjar reflektera över vad som är sant och vad som är bra vård. Framför allt kanske vi bör fråga patienterna själva vad behandlingen har gjort för skada – inte vårdpersonalen, för det är ju inte de som har fått elchocksbehandlingar.

För att komma tillbaka till det sista som statsrådet sa kan jag påminna om att Irland nyligen har förbjudit elchocker under tvång. Indien har likaså förbjudit elchocker under tvång på unga. Vissa stater i USA har restriktioner: Kalifornien, Colorado, Tennessee och Texas. Även Australien har restriktioner. När användningen av elchocker minskar eller förbjuds i andra länder ökar den alltså i Sverige. Det är ganska anmärkningsvärt.

Fru talman! Det finns hundratals eller förmodligen tusentals patienter och anhöriga som öppet och villigt berättar om detta. Jag har gjort det, och jag har hört hur man har redogjort för kroniska minnesstörningar av både långtidsminnet och närminnet. Det handlar om att man har tappat största delen av minnena av sitt liv. Man har glömt vilka ens barn är och vad de heter. Man har glömt sina semestrar och sin utbildning. Man kan inte längre fungera på arbetet. Lokalsinnet försvinner. Man tvingas skriva anteckningar på små notisblock och papper och skriva dagbok för att komma ihåg vad man nyss har gjort.

Dessutom har anhöriga noterat personlighetsförändringar. Patienter kan lida av sömnproblem, huvudvärk och afasiliknande symtom. Jag tycker inte att detta är okej. Vi borde faktiskt ha kommit längre när det gäller att behandla en växande skara av människor med psykisk ohälsa.

Anf. 10 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för interpellationen! Det är klart att det är oerhört viktigt att vi diskuterar hur vi kan förbättra den psykiatriska vården, inte minst patientsäkerheten.

Jag tycker att en del i det svar jag gav är viktig för denna debatt, nämligen att en central utgångspunkt inom all hälso- och sjukvård i Sverige ska vara att patienter så långt som möjligt ska få vara delaktiga i och utöva inflytande över vilken hälso- och sjukvård de tar emot, även om det handlar om psykiatrisk tvångsvård.

Valet av insatser ska som sagt vara en medicinsk bedömning och inte en politisk. Däremot ska man i så stor utsträckning som möjligt kunna medverka själv och på ett informerat sätt delta i beslutet.

Jag är säker på att interpellanten väl känner till i vilka fall ECT används som behandlingsmetod. Det är framför allt vid väldigt djupa depressioner, när man bedömer att självmordsrisken är överhängande för patienten i fråga och vid så kallad behandlingsresistent depression, där man har prövat andra saker men ingenting fungerar.

Man kan med utgångspunkt i detta konstatera att ECT har både snabb och ganska god effekt på dessa tillstånd. Ungefär 90 procent blir återställda.

Det är också därför som Socialstyrelsen har denna behandling med i sina nationella riktlinjer. Men det är som sagt också bland de 10 procent som inte upplever den positiva effekten som de negativa bieffekterna kan upplevas som väldigt starka, enligt de patientföreningar som är engagerade i detta.

Jag blev väldigt intresserad av att sätta mig djupare in i den här frågan när jag fick denna interpellation. Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg uppger att man har tagit emot ett drygt hundratal patientberättelser, där beskrivningar av biverkningar, ofta långvariga minnesstörningar, återkommer. Att ECT däremot kan ge kortare minnesstörningar är känt sedan tidigare. Dessa kan till exempel uppstå några veckor efter en avslutad behandling, men man har däremot inte hittat något samband mellan ECT och långvariga minnesstörningar, enligt forskningen. Åtminstone har man inte kunnat påvisa det.

Socialstyrelsens bedömning när det gäller ECT-behandling är att det är väldigt viktigt att man undersöker patientens minnesfunktioner före behandlingen och att patienten får en möjlighet att förbereda sig på att minnet kan påverkas. Det är också viktigt att verksamheten är organiserad på ett sätt som gör att den läkare som ordinerar behandlingen och vårdpersonalen som utför behandlingen löpande kan följa upp effekterna och påverkan på minnet, både direkt efter behandling och efter sex månader.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att vi ur ett patientsäkerhetsperspektiv på ett tydligt sätt kan följa hur vi nyttjar olika behandlingar. Där är det väldigt oroväckande med det som jag också tog upp i mitt svar, att det har funnit en underrapportering. Från regeringens sida har vi beslutat att patientuppgifter rörande patienter som behandlas av annan hälso- och sjukvårdspersonal än läkare i den psykiatriska öppenvården också ska registreras. Vi behöver ha en bra bild av detta för att också kunna följa de här behandlingsmetoderna.

Anf. 11 MARGARETA LARSSON (-):

Fru talman! Det är välkänt att man kan få en lätt euforisk känsla efter några elchocksbehandlingar. Detta känner neurologer mycket väl till. Det är vad som händer när man får en hjärnskada, och det är en precis en hjärnskada som sker när man får en eller flera elchocksbehandlingar. Det sitter i ett tag, men sedan släpper effekten. Så kommer man tillbaka till samma utgångsläge, i princip. Det är därför man upprätthåller behandlingarna. Patienterna åker in och ut och får fler elchocksbehandlingar, men det är inget som botar, utan det är bara en tillfällig symtomlindring som försätter hjärnan i mer skadat skick.

När det gäller patientsäkerheten finns det en del frågeställningar. Vi är väl bekanta med att detta med rapporteringar inte fungerar som det har sett

ut. Trots att Socialstyrelsen ständigt uppmanar till det har det inte skett. Det är en otrolig cynism att detta får fortgå.

Socialstyrelsens förslag till mål för vård av depressioner och ångest är nu att 40 procent av alla patienter med svår depression ska få elbehandlingar. Den farhåga jag har inför detta förslag är att man inom vården ska komma att sträva efter att nå rätt målnivå. Det kan försätta läkare i etiskt trångmål att behöva uppnå målnivåer som ska rapporteras in årligen.

Vi har redan ett stuprörstänkande när det gäller behandlingsmetoder i Sverige. Vem vet, kanske de i framtiden bara kommer att bestå av psyko-farmaka och elchocker.

Rekommendationen är att också fler tonåringar ska få elchocker om inget annat hjälper. Jag se framför mig att folk kommer att tas in på löpan-de band för en liten quickfix. Detta tycker jag är oroande.

När alla minnen har chockats bort har man glömt varför man är deprim-rad. Det är så det funkar. Vilken cynism! Jag hoppas att jag inte är den enda som blir upprörd över detta. Vi måste reagera.

Med tanke på att det är så många som har fått problem med minnet – även om man inte kliniskt har kunnat se något med långtidsminnet, som är ur funktion – måste man fråga patienterna. Det är ju de som vet. Socialsty-relsen vet också att detta förekommer.

Jag tycker inte att man ska försätta ungdomar i en sådan riskabel situa-tion. Gravida som får elchocker mister sin förmåga att känslomässigt knyta an till sina barn och att vara närvarande. Det är också en utsatt grupp här.

Vi bör nog ha en diskussion om vilken människosyn vi egentligen ska ha. Är människan en omedveten, kemisk produkt som ska åtgärdas på syn-tetisk väg med elchocker, droger och bältesinläggning? Eller är vi männi-skor med känslor och tankar – ska vi utgå från vår livssituation, och har vi kanske ett andligt behov? Var ska vi möta människan när det gäller be-handling av psykisk ohälsa? Jag tycker att det är viktigt att detta är grunden när vi ser vilken hjälp som är den bästa vi kan erbjuda.

Anf. 12 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Den ökande psykiska ohälsan, såväl bland den äldre be-folkningen som bland barn och unga, är djupt oroväckande. Detta är ett stort samhällsproblem i dag, och vi måste göra allt vi kan på olika nivåer för att möta det på bästa tänkbara sätt.

Regeringen har, som jag redogjorde för i interpellationssvaret, under den här mandatperioden gjort stora satsningar på området psykiatri och psykisk hälsa och kommer också att fortsätta göra det framåt. Åtminstone föreslår vi att det ska göras.

När det gäller patientsäkerhet kan jag bara instämma i interpellantens inspel. Vi har en patientsäkerhetslag som ställer väldigt tydliga krav på att vårdgivarna ska bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Som in-terpellanten så riktigt påpekar kan vi se att det uppenbarligen har brustit på det här området.

Regeringen gav, som jag sa, redan i december 2015 Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla och tillgängliggöra ett samlat stöd på patientsäkerhets-området tillsammans med en rad andra myndigheter, bland annat SKL. Detta lanserades under det här året, och myndigheten har ett fortsatt upp-drag från regeringen att vidareutveckla det här stödet.

När jag lyssnar på den här debatten blir ändå min känsla att de medicinska bedömningarna av vilken typ av behandlingar som ska erbjudas ska göras av professionerna. De ska baseras på forskning och beprövad erfarenhet och inte vara frågor som politiseras. Det är min tydliga utgångspunkt i detta. Däremot kan vi självklart ta upp uppenbara problem när vi ser dem, och vi kan debattera dem.

Det är dock hela tiden relevant att tala om hur vi tar steg mot att öka kvaliteten inom psykiatrin. Jag kan själv ibland, när jag är ute i hälso- och sjukvården och för samtal med professionen, känna att detta är en del av den svenska hälso- och sjukvården som inte riktigt har följt med i utvecklingen. Därför behöver det också göras mycket mer framöver, både för att öka tillgången och höja kvaliteten på det här området.

Anf. 13 MARGARETA LARSSON (-):

Fru talman! Det här är precis det som man tidigare ansåg var det stora problemet. Vi litar fullständigt på forskning. Vi litade på kliniskt beprövad forskning och vetenskap, och vi tillät lobotomeringar och tvångssteriliseringar. Vi tänkte inte själva. Vi frågade inte patienter och vi talade inte med anhöriga, utan vi hade en blind auktoritetstro hela tiden. Vi har den än i dag. Det är bekymmersamt. Vi borde reflektera mer än vi gör, för patienternas egen skull.

Låt mig sammanfatta detta. Trots att Socialstyrelsen i alla år har sagt till om uppföljningar – det gäller till exempel uppföljning av elchocksbehandlingar efter sex månader – görs det bara för 23 procent av patienterna. Åtta av 29 landsting har rapporterat att det görs för mindre än 10 procent av patienterna. 54 procent blir inte återställda direkt. 54 procent blir återinlagda. Detta visar inte att det fungerar till 90 procent. Detta säger något helt annat.

Summan av allt detta blir: Elbehandlingar har tillåtits i flera decennier med vetskap om dessa skador. Som en kultur inom vården nonchaleras korrekta rapporteringar om antal behandlingar. Patienter förvägras rätt information om skadorna. Ibland ges ingen information alls. Minnesundersökning när det gäller ECT och sexmånadersuppföljning fungerar inte. Patienter med livslånga skador nonchaleras och tas inte på allvar. Anhöriga isoleras från sina nära och kära.

Anf. 14 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag är ändå väldigt glad över att vi tar steg framåt i patientsäkerhetsarbetet. Vi behöver naturligtvis göra väldigt mycket mer.

En reflektion som jag har gjort under denna debatt, och som jag tidigt återkom till, gäller just vikten av att man säkrar ett patientinflytande i den mån det är möjligt. Oavsett vårdform behöver det handla om att stärka patientinflytandet och om att patienter kan göra informerade val.

Socialstyrelsen har tidigare kartlagt omfattningen av ECT-behandling i hälso- och sjukvården. Man har också tagit fram ett meddelandeblad om skyldigheten att ge information om ECT till patienter och anhöriga. Men det har genomförts en tillsyn som bland annat visade att det inte genomfördes bedömningar av kognitiva funktioner på ett systematiskt och strukturerat sätt. Och det har, som jag sa tidigare, funnits en underrapportering. Det finns alltså brister som vi behöver arbeta vidare med. Det är jag den första att skriva under på.

Jag vill tacka för en bra debatt i en väldigt svår fråga. Jag tar också till mig det som Margareta Larsson sa som handlar om vikten av att vi politiker inte bara tyst accepterar och tar till oss utan att vi, trots att vi har olika roller i dessa delar, tar oss kraften och modet att ifrågasätta när vi upplever att det finns indikationer på att någonting inte stämmer.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2017/18:69 om växande vårdköer

Anf. 15 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jenny Petersson har frågat mig vilken analys som jag och regeringen gör av utvecklingen av väntetiderna inom vården under nuvarande regering och vilken analys jag gör samt vilket ansvar jag och regeringen har för att Sverige har bland Europas längsta vårdköer.

Jenny Petersson lyfter bland annat i interpellationen att regeringen har ersatt en fungerande kömiljard med en professionsmiljard helt utan krav på motprestation, uppföljning eller utvärdering.

Tillgänglighet i vården är en prioriterad fråga för regeringen. Sett över tid har tillgängligheten i vården förbättrats, men sedan ett antal år finns en oroväckande utveckling kopplad till tillgänglighetsmåten i vårdgarantin. Det är dock värt att notera att denna utveckling startade redan under den senare delen av den period då den tidigare prestationsbaserade kömiljarden fanns. Kömiljarden kritiserades bland annat för att leda till undanträngningseffekter och kreativ registrering av väntetiderna.

Professionsmiljarden ersatte kömiljarden just för att en fungerande kompetensförsörjning är en förutsättning för god tillgänglighet. De problem med bemanning och kompetensförsörjning som finns i vården bidrar till att minska vårdens kapacitet och därmed också tillgängligheten. Det kan exempelvis handla om stängda vårdplatser och inställda operationer. Regeringen har vidtagit en mängd åtgärder och höjer de generella statsbidragen med miljardbelopp för landstingen från 2017.

Professionsmiljarden adresserar utmaningarna kring kompetensförsörjning. Bland annat har medel öronmärkts för att stimulera fler sjuksköterskor att vidareutbilda sig inom områden där de nationella behoven är stora, exempelvis med bibehållen lön. Medel har också tillförts för validering av utländska hälso- och sjukvårdsutbildningar liksom för utbyggnad av utbildningsplatser inom sjuksköterske-, barnmorske- och specialist-sjuksköterskeutbildningarna. I den senaste budgetpropositionen föreslås också en utbyggnad av läkarutbildningen.

Satsningen följs nära av Socialstyrelsen, och de redovisningar som hittills har kommit in visar att landstingen tar sitt ansvar som huvudmän och som arbetsgivare på allvar och att de vidtar relevanta åtgärder på området.

Arbetsgivarna har ett viktigt ansvar för att vårdens arbetsmiljö och arbetsvillkor gör det attraktivt för personal att bli anställd och arbeta kvar i vården.

Genom att stötta landstingen i att komma till rätta med kompetensförsörjningsproblemen och personalsituationen kan vi också ge förutsättningar för att korta vårdköerna.

Men regeringen har inte enbart ersatt den på flera sätt problematiska kömiljarden – nu görs historiskt stora satsningar på vården därutöver. I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen en ny satsning om 2 miljarder kronor för att förbättra personalsituationen och utveckla vårdens verksamheter. Personalsatsningen, som föreslås från och med 2018, ska kunna användas till exempel till att se över arbetsvillkoren, öka bemanningen och utveckla arbetssätt med mera i vården i syfte att vårdpersonal ska arbeta kvar i vården. Satsningen kompletterar professionsmiljarden på ett kraftfullt sätt.

En annan av regeringens nya satsningar, patientmiljarden, syftar bland annat till att främja förutsättningarna för en ökad tillgänglighet. Det handlar bland annat om att stimulera en skärpt vårdgaranti i primärvården.

Socialstyrelsen har också fått regeringens uppdrag att utveckla uppföljningen av hälso- och sjukvårdens tillgänglighet.

Landstingen i Sverige har kommit olika långt vad gäller att få ned väntetiderna och behöver vart och ett analysera sin egen väntetidsituation och behovet av att vidta åtgärder. Uppföljning av väntetider och redovisning av vilka insatser som genomförts är viktiga inslag för ett ansvarsfullt användande av riktade statsbidrag och en förutsättning för att regeringen ska kunna stimulera att väntetidsutvecklingen går åt rätt håll.

Tillgängligheten är en prioriterad fråga som jag följer nära. Det är givetvis otillfredsställande att svenska väntetider är långa i jämförelse med många andra länder i Europa. Tillgänglighetsfrågan i vården som helhet låter sig emellertid inte lösas med en enkel åtgärd. Problemet måste angripas från många olika håll eftersom det har flera olika orsaker i vårt komplexa hälso- och sjukvårdssystem.

Jag bedömer att regeringen i dag, med de historiskt stora satsningar på vården som nu görs, gör omfattande insatser för att på olika sätt förbättra tillgängligheten i vården för patienterna. Vi har inte enbart ersatt kömiljarden – vi har ett brett angreppssätt på tillgänglighetsproblemens bakomliggande orsaker. Det är insatser som på ett långsiktigt sätt stöder landstingen att utföra sitt viktiga uppdrag och att ta sitt ansvar för att erbjuda en god hälso- och sjukvård. Jag kommer att fortsätta att följa utvecklingen löpande.

Anf. 16 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Efter tre år med en rödgrön regering, Stefan Löfvens regering, har Sverige bland Europas längsta väntetider i vården. Vårdköerna växer nu dessutom kraftigt. Mellan 2007 och 2014 halverades de. Väntetiderna är nu åter på samma höga nivåer som vi hade just 2007. Över 100 000, lågt räknat, står i vårdköer. Mer än var fjärde patient tvingas vänta längre än tre månader på operation i specialistvården.

Samtidigt, fru talman, ska jag säga att det finns delar av svensk hälso- och sjukvård som vi ska vara oerhört stolta över. Vi har medarbetare som jobbar både dag och natt, skulle jag säga. De jobbar dygnet runt – vården stannar inte – och gör sitt yttersta för att det ska fungera när det gäller patienterna och patientsäkerheten.

Men jag och Annika Strandhäll bör vara överens om att det finns omfattande problem. Låt oss enas om en korrekt verklighetsbeskrivning. Sverige har bland de längsta väntetiderna i vården i Europa. Vårdköerna har de senaste åren fördubblats. Dessförinnan hade vårdköerna halverats. Det

är som sagt 100 000 människor som står i vårdköer, och det är lågt räknat. De regionala skillnaderna – detta lyfte Annika Strandhäll själv upp – är mycket omfattande. Vården är inte jämlik, och tillgängligheten är inte jämnt fördelad.

Det ser väldigt olika ut beroende på var i landet man bor. I september fick till exempel 91 procent av patienterna i Halland sin operation i rätt tid, medan motsvarande siffra för Västerbotten var 45 procent och för Väster-norrland 51 procent. Jag är stolt hallänning. Halland styrs av Alliansen, medan de andra två styrs av Socialdemokraterna.

Men oavsett styre finns det ofantliga regionala skillnader. Till dessa regionala skillnader och det jag sa tidigare kan man även lägga att vården är väldigt sjukhustung och att Sverige har en mycket svagt utvecklad nära vård och primärvård – även detta gör att skillnaderna består.

Som sagt: Patienterna och patientsäkerheten ska alltid sättas främst. Jag fick ett jättebra svar från ministern, men jag fick ingen analys av vilket ansvar och vilken del i detta den nuvarande regeringen själv har.

Jag vill också nämna att ni när ni avskaffade kömiljarden skrev i er egen budget för 2014–2015 att det fanns indikationer på att kömiljarden har lett till undanträngningseffekter.

Detta är en sanning med modifikation, som man i efterhand har försökt att rätta till i politiken. Man avskaffade ett framgångsrecept och hänvisade till att det fanns indikationer, men när man sedan hade avskaffat kömiljar-den visade det sig att verkligheten blev att Sverige fick Europas allra längsta väntetider i vården.

Jag tackar för svaret. Jag håller inte med om allt, men jag ser fram emot följande debatt.

Anf. 17 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Precis som Annika Strandhäll sa ökade köerna i slutet av perioden då kömiljarden fanns. Kömiljarden var alltså inte det undermedel mot köer som man hävdade att den skulle vara.

Det viktiga är att gå på grundorsakerna till köerna. Många delar är underfinansierade. Man behöver höja skatterna, inte minst i Skåne, som jag kommer ifrån.

Framför allt handlar det dock om personal. Man måste satsa på personalen så att människor vill jobba kvar och så att de inte blir sjukskrivna. Man måste också utbilda fler.

Dessa saker går hand i hand. Vi måste ha fler utbildningsplatser, vilket regeringen nu har sett till att vi har fått, och vi måste se till att människor vill utbilda sig och jobba inom vården.

Här gör regeringen massiva satsningar – mångmiljardsatsningar – som går rakt in i vården och till fler utbildningsplatser. Det görs alltså väldigt mycket.

Dessutom har man nu en patientmiljard, i stället för en kömiljard, delvis för att minska köerna. Dels handlar detta om att patienter i primärvården snabbare ska kunna komma till en vårdcentral för en bedömning, dels handlar det om att de patienter som har tung problematik, som kanske har flera olika sjukdomar samtidigt och som har ett stort behov av insatser – kanske från olika vårdgivare – inte ska hamna mellan stolarna utan få både förebyggande och akut vård inom rimlig tid.

Patienterna i den sistnämnda gruppen är storkonsumenter av vård. I denna grupp finns många äldre och multisjuka. Med tanke på vilket stort vårdbehov de har och hur ofta de får åka in för vård borde man satsa mer på den gruppen, vilket sker i och med patientmiljarden.

Den som en gång om året behöver söka sjukvård för någon lättare sak – det kan i och för sig röra sig om något väldigt allvarligt – kan kanske vänta lite längre än någon som har livshotande problem och återkommande behöver vård.

Jag anser också att det genomgående är viktigt att poängtera att patienter självklart inte ska vänta länge – ingen ska vänta länge – men om man måste prioritera tycker jag att man ska prioritera dem som har störst behov. Jag tycker att det är mycket värre om någon dör i en vårdkö, när personen hade kunna överleva om den fått vård tidigare, än om någon vars tillstånd inte förvärras av väntetiden får vänta.

Ambitionen är självklart att ingen ska behöva vänta, men jag tycker inte att vi får släppa detta med behoven. När vi hade kömiljarden fanns på vissa håll en tendens att behoven fick stå tillbaka för kvantitet – alltså inte kvalitet utan kvantitet. Om man kunde registrera många med lättare åkommor så att de snabbt fick vård kunde man få del av kömiljarden, medan man inte alltid prioriterade dem som var svårare sjuka.

Detta kan få felaktiga konsekvenser. Det finns också rapporter om att det fick just sådana konsekvenser, vilket är allvarligt för patientsäkerheten.

Sjukvården är ytterst landstingens ansvar, men regeringen har en övergripande roll att stödja landstingen på olika sätt. Avgörande är också vad som händer på landstingsnivå, som regeringen inte kan styra över. I Skåne, som jag kommer ifrån, har vi till exempel lyckats att satsa på vården. Vi har satsat 6,2 miljarder sedan valet, och vi har anställt över 2 000 personer.

Tidigare gick utvecklingen åt andra hållet. För några år sedan kom vi på 21:a och sista plats – alltså en absolut bottenplacering – men nu är vi på 8:e plats. Det finns dock mycket kvar att göra, och tyvärr stoppar de borgerliga och Sverigedemokraterna en skattehöjning, vilket skulle behövas.

Anf. 18 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att man håller sig till en korrekt verklighetsbeskrivning och att man för debatten på ett hederligt sätt. Jag tycker till exempel att diskussionen om alliansledda eller socialdemokratiskt ledda landsting blir ganska märklig. Jag är övertygad om att de flesta landstingspolitiker och regionpolitiker i landet har som fokus att leverera bästa tänkbara vård till medborgarna. Det är i alla fall min bild, oavsett om det gäller alliansföreträdare, socialdemokrater eller andra.

En annan otroligt viktig del att slå fast är att det fanns problem med kömiljarden. Köerna började att öka redan 2013. Det fanns undanträngningseffekter. Professionerna inom hälso- och sjukvården var skarpt kritiska. Den som har ägnat sig åt kommun- och landstingsfrågor någon längre tid vet dessutom att vi har haft ett ackumulerande kompetensförsörjningsproblem i hälso- och sjukvården i snart 15 år.

Pensionsavgångarna började att öka kraftigt 2011, vilket säkert påverkade det faktum att köerna strax därefter började bli längre. Det är egentligen inga konstigheter.

Vad man också såg under alliansregeringens tid var att ekonomiska incitament skulle få hälso- och sjukvårdspersonalen att springa snabbare. Detta lyckades man i viss mån med – vi har i dag hälso- och sjukvårdspersonal som toppar sjukskrivningsstatistiken i landet på grund av stress, ångest och depression. Två av tre som sjukskrivs är kvinnor, och väldigt många av dem arbetar i hälso- och sjukvården.

I somras blev många operationer inställda i Stockholms läns landsting. Människor fick inte sina canceroperationer genomförda eftersom det inte fanns operationssjuksköterskor som kunde bistå vid operationerna. Hur hade en kömiljard löst detta problem?

Här måste vi som politiker vara lite noga och modiga och inte låta som en popcornfabrik. Vi måste fundera över vad det är som på allvar och på lång sikt tar höjd för hälso- och sjukvårdens utmaningar.

Det är precis vad denna regering har gjort från dag ett. Vi bytte ut kömiljarden, som redan hade tappat i effekt – det är belagt; det finns statistik på detta – mot en professionsmiljard. Vi har med stöd av professionsmiljarden byggt ut utbildningsplatserna för barnmorskor, specialistsjuksköterskor och sjuksköterskor med 1 500 platser. Från och med nästa år börjar vi också att bygga ut läkarutbildningen. Det spelar nämligen ingen roll hur många kömiljarder vi har om det inte finns folk att anställa.

Senast i morse satt jag i socialutskottet och lyssnade på Ing-Marie Wieselgren, som beskrev hur hon och hennes medarbetare har besökt alla BUP-kliniker i Sverige. Problemet är inte att det inte finns någon förstärkt kömiljard – problemet är att man inte har folk att anställa.

Regeringen tar höjd för detta, både genom att vi förbättrar de generella förutsättningarna för landstingen och genom att vi höjer de generella statsbidragen. Dessutom gör vi riktade satsningar som handlar om personal och som handlar om specifika resurser. Dessa resurser ska gå till arbetsmiljö, till att testa nya arbetstider, till att utveckla rekryteringsförutsättningar och till att se till att behålla den personal som man har.

Under den sjukvårdsdialog som jag hade i Stockholm och på Gotland förra veckan sa till exempel Stockholms läns landsting att man nästa år kommer att använda regeringens pengar för att höja grundbemanningen inom förlossningsvården. Det är nog många som är glada över detta.

Anf. 19 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Om vi nu ska hålla oss till fakta i debatten har det nu gått drygt tre år sedan Socialdemokraterna nationellt tog över ansvaret för hälso- och sjukvården. Nu försämras resultaten tydligt när det gäller väntetiderna i vården. Vårdköerna har fördubblats de senaste tre åren. Det är jättebra att vi tydliggör frågan om växande vårdköer, men det är ju ett rejält underkännande av den politik som har förts.

Hälso- och sjukvård i Sverige ska ges till patienten i rätt tid, på rätt plats och hålla hög kvalitet. Detta är jag och Annika Strandhäll överens om, men så ser inte verkligheten ut. Vården ska vara likvärdig, oavsett var man bor i landet. Det är vi överens om, men så är inte fallet. Patienten och patientsäkerheten ska sättas främst, men så är tyvärr inte heller fallet.

De exempel som jag gav när det gällde Halland och andra landsting visar hur verkligheten ser ut. Annika Strandhäll verkar tro att det är en slump, men det är faktiskt så de regionala skillnaderna ser ut i vårt land.

Jag är mycket oroad över att människor inte får vård i rimlig tid. Och att det då är framför allt barn och äldre som är mest sårbara och far mest illa är vi också överens om. Det finns säkert många i denna kammare som är oroliga just nu över någon anhörig i sin närhet som far illa och står i en vårdkö. Det påverkar som sagt oss alla, även om man själv har hälsan och slipper vara sjuk.

Som sagt: Vårt mål som moderater med den politik som vi har lagt fram på området är att skyndsamt halvera vårdköerna. Det är bara att se att under Alliansens period halverades vårdköerna, och det är vi beredda att ta ansvar för att göra igen.

Jag tror inte att en återinförd kömiljard är hela lösningen, absolut inte, utan det behövs flera lösningar, precis som Annika Strandhäll säger. Men det händer ju ingenting efter tre år med regeringens politik.

Vi moderater för till exempel fram en tredubblad, utvecklad kömiljard. Vi satsar 3 miljoner kronor per år för att skyndsamt halvera vårdköerna och korta vårdköerna även inom psykiatrin. Vi vill även genomföra den nära vården, en fast vårdkontakt, som är väldigt viktigt för de patienter som önskar detta, med tanke på det som Hillevi Larsson tog upp. Detta är de reformer som vi lägger fram nu och som vi vill vi genomföra nu, inte vänta i tre eller fem år på att genomföra. Och, som sagt, att stärka hela vårdkedjan är oerhört viktigt och mest för de sjuka äldre. Det gör vi också satsningar på.

Även lagstiftningen behöver förändras för att stimulera och underlätta för landsting, regioner och kommuner att gemensamt resursplanera vården för de mest sjuka äldre – eller för de mest sjuka över lag, skulle jag säga. Här handlar det om samordning och samarbete när det gäller sjukhusvård, närsjukvård och övrig primärvård. Det behöver öppnas upp för mobil hem-sjukvård, äldreomsorg och så vidare. Här gör vi olika satsningar. Men det är ni som har haft ansvar i snart tre år, och facit är att vårdköerna ökar. Tyvärr är det så.

Vad är er analys och ert ansvar för detta, Annika Strandhäll?
(Applåder)

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det viktigaste är att man satsar där behoven är störst. Det handlar om de patienter som har störst behov, men det handlar också om de landsting som har störst behov.

Ett problem med kömiljarden är att de landsting som har störst behov inte får del av kömiljarden, utan det är de som klarar köerna som får del av den. Att vissa inte klarar att minska köerna beror inte på att de inte bryr sig om patienterna och inte vill ge vård i tid, utan det beror på att situationen är så pressad. De har för lite resurser, det är underfinansierat och underskott i verksamheten. De har för lite personal och också kompetensbrist, som inte bara behöver ha med resurser att göra. Man har helt enkelt inte tillräckligt många läkare, specialistsjuksköterskor och sjuksköterskor. Det är till och med brist på undersköterskor nu. Det är därför man inte klarar att korta vårdköerna. Många springer redan dubbelt så fort och många blir sjukskrivna därför att de håller på att jobba ihjäl sig. Man går då miste om resurserna eftersom man inte har lyckats fylla kvoten.

Det är klart att vi ska ha ett riktvärde, och det har vi i dag. Vi har som mål i dag att man inom rimlig tid ska få vård i alla instanser. Men när då

resurserna undantas från dem som behöver dem mest är risken att det får motsatt resultat, att köerna kommer att växa ännu mer i de landstingen.

Kömiljarden fick mycket kritik, både för att köerna växte och för att den ledde till kreativ bokföring. Man klarade egentligen inte uppdraget, men det såg bra ut i statistiken.

Man får heller inte glömma resurserna. Till exempel har landstinget i Skåne fått ökat statsbidrag, och det är jättebra, men vi behöver höja skatten också.

Anf. 21 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag måste igen ställa frågan till dig, Jenny Petersson, som du inte svarade på: Hur ska er kömiljard lösa problemet att det inte finns tillgång till operationssjuksköterskor, till exempel i Stockholms läns landsting, som innebär att man får ställa in 20 canceroperationer?

De som har arbetat med kommun- och landstingsfrågor i ett antal år, kanske särskilt med personalfrågorna, vet att det har funnits en underlåtenhet när det har gällt såväl kompetensplanering som kompetensförsörjning inom Landstingssverige. Det tror jag att man är väldigt medvetna om själva också. Parallellt med detta hade vi en regering i åtta år som prioriterade att skicka in ekonomiska incitament i de här verksamheterna för att få personalen att springa fortare. Hur ska du få personalen att springa fortare med dina kömiljarder, Jenny Petersson, när personalen är sjukskriven och det inte finns personal att anställa?

Regeringen gör de satsningar som krävs för att långsiktigt säkra personalförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Det är att ta ansvar! Och detta är ingen quick fix. Man kan säkert hitta på någonting där man kan betala sig till ett resultat någonstans och få resultat på sex månader. Men det är inte hållbart, och det är ju det som det måste vara.

Den politik som alliansregeringen förde på hälso- och sjukvårdsområdet var inte hållbar. Därför började köerna att öka långt innan kömiljarden togs bort. Här bör man vara lite ärlig.

Faktum är att regeringen har genomfört utökade utbildningsplatser, 1 500 utbildningsplatser till barnmorskor, specialistsjuksköterskor och sjuksköterskor. När vi nu tillför pengar till bemanning inom hälso- och sjukvården kommer det förhoppningsvis att finnas personal att anställa. Till exempel kommer den första kullen med nya barnmorskor ut vid årsskiftet. Kanske gör detta att Stockholms läns landsting klarar att höja grundbemanningen inom förlossningsvården före nästa sommar så att man inte har kris. Men vi kan inte ha en situation som i dag där personalen inom hälso- och sjukvården toppar sjukskrivningsstatistiken. Nyutexaminerade sjuksköterskor sjukskrivs i alldeles för stor utsträckning inom två år på grund av stress. Personal som arbetar på akutmottagningarna påbörjar sina pass och hinner sedan inte sitta ned under hela arbetspasset.

Det här är inte hållbart. Vi kan inte jobba med stimulanser som bara får personalen att springa fortare, utan vi måste göra förändringar på riktigt. Då handlar det om att tillföra resurser, att lita på våra huvudmän, att ha fokus på personalfrågan, att utbilda och se till att personalen har förutsättningar att göra sitt jobb och ta sitt ansvar ute i våra landsting.

Jag är givetvis inte nöjd med att människor ska behöva vänta en enda dag för länge på vård. Men gamla lösningar, som visade sig upphöra att fungera två år innan de togs bort, är Moderaternas enda lösning på

hälso- och sjukvårdskrisen. Skulle ni få genomföra detta vore det ett haveri för den personal som arbetar inom hälso- och sjukvården och som redan i dag går på knäna. Det räcker att följa samhällsdebatten.

Anf. 22 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Här i kammaren kan vi nämna exempel från olika landsting och regioner. Men vi har ett nationellt ansvar, och landstingen och regionerna har sitt ansvar.

Annika Strandhäll gillar verkligen att lyfta fram Stockholms läns landsting angående vårdköerna på Karolinska med mera. Vad gör man där? Jo, det moderata finanslandstingsrådet Irene Svenonius sätter sig ned med sjukvårdsdirektörerna och diskuterar vad som ska göras, kommer med konkreta åtgärder och gör olika prioriteringar. Det är precis så man gör runt om i Sverige.

Men detta verkar Annika Strandhäll inte vilja veta av, utan hon nämner hela tiden Stockholm som ett dåligt exempel. Det är beklagligt, för oavsett region eller landsting gör de ett arbete där de lägger fram förslag för att inga patienter ska dö på grund av långa väntetider i vårdköen.

Man prioriterar, och Stockholm har till exempel tydligt prioriterat cancerpatienter och barn. Det finns en konkret åtgärdsplan, vilket jag tror att Annika Strandhäll är fullt medveten om.

I Moderaternas Sverige ska man ha tillgång till gemensamt finansierad vård av hög kvalitet. Vården ska ges efter behov och vara likvärdig. Vi prioriterar också att stärka hälso- och sjukvården, minska vårdköerna, lösa bemanningsflykten, förbättra vårdpersonalens arbetsmiljö och så vidare.

Det har gått drygt tre år med ert nationella ansvar inom hälso- och sjukvården, och resultatet är att vårdköerna ökar. Oavsett om man har ny eller gammal politik är detta resultatet av er förda politik.

Anf. 23 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Vi lär debattera denna fråga fler gånger, Jenny Petersson.

Jag konstaterar dock att den signal som är absolut viktigast att skicka just nu vad gäller hälso- och sjukvårdspolitikerna är att regeringen gör de största satsningarna på hälso- och sjukvården i modern tid. Vi har höjt de generella statsbidragen i en underfinansierad verksamhet med över 3 miljarder. Nästa år tillför vi ytterligare 5,5 miljarder till hälso- och sjukvården.

Två av dessa miljarder går till något av det som oroar svenska folket mest, nämligen personalens villkor i hälso- och sjukvården. Svenska folket förstår att detta hänger ihop. Man förstår att personalen inte kan springa snabbare utan att personalen inom hälso- och sjukvården måste få förutsättningar som gör att de kan göra ett bra jobb och kan och vill jobba där, för det är en förutsättning för att beta av köerna.

Det handlar inte om att införa ekonomiska incitament som innebär att man är kreativ med statistiken eller att den personal som hör till den mest sjukskrivna i Sverige på grund av stress ska springa ännu fortare. Det räcker att gå ut på vilken arbetsplats som helst inom hälso- och sjukvården.

Låt mig vara tydlig med att jag definitivt inte lyfte upp Stockholms läns landsting som ett dåligt exempel. Vad jag lyfte upp som ett dåligt exempel är att Moderaterna på nationell nivå tror att man kan lösa den problematik som handlar om brist på personal och kompetens med en kömiljard. Det gör man inte.

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

Stockholms läns landsting har mycket vällovliga ambitioner som handlar om att öka grundbemanningen inom förlossningsvården. Regeringen är glad över att kunna bidra med resurser för att det ska bli möjligt – och även utbildad personal. Så bedriver man en politik som får effekt på riktigt, och det kommer också denna politik att få.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2017/18:70 om konsumentskydd vid skönhetsbehandlingar

Anf. 24 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig varför jag inte har agerat i frågan om konsumentskydd vidönhetsbehandlingar under hela mandatperioden samt vilka konkreta åtgärder som jag skulle vilja se på området. Vidare har han frågat mig om jag är beredd att införa en tillståndsplikt för dem som vill starta verksamheter avseende Schönhetsbehandlingar samt om jag är beredd att införa ett system där den som innehar en tillståndspliktig verksamhet också får teckna en ansvarsförsäkring som kan ersätta den som blir felbehandlad.

Det system som finns i dag ger den enskilde ett visst skydd vid utförandet av estetiska behandlingar, men systemet har ansetts ha brister varför den förra regeringen tillsatte en utredning på området, den så kallade Schönhetsutredningen (SOU 2015:100).

Utredningen lämnade bland annat förslag om en ny lag för konsumentskydd av kroppsbehandlingar som görs i estetiskt syfte. Förslaget fick dock kritik, och remissinstanserna ifrågasatte om förslaget leder till säkrare behandlingar. Regeringen bedömde därför att det inte var möjligt att gå vidare med utredningens förslag.

Utredningens slutbetänkande kom under den tidigare delen av mandatperioden, och remittering och analys av remissynpunkterna har skett under de senaste åren.

Regeringen anser att frågan måste hanteras även om utredningens förslag inte bedöms vara genomförbart. Därför sattes ett arbete igång som resulterade i det uppdrag som regeringen nu har gett till Socialstyrelsen.

Uppdraget innebär att Socialstyrelsen ska utreda om estetiska behandlingar som kräver medicinsk kompetens och som kan innebära betydande hälsorisker ska omfattas av samma skydd för den enskilde som gäller enligt hälso- och sjukvårdslagstiftningen och hur detta i så fall ska regleras. Socialstyrelsen ska sedan utreda om vissa av dessa estetiska behandlingar inte ska få utföras av annan än hälso- och sjukvårdspersonal, vilket sker i dag.

Myndigheten ska även utreda i vilken utsträckning personsador som uppstått i samband med estetiska behandlingar som kräver medicinsk kompetens och som kan innebära betydande hälsorisker ska omfattas av patientskadelagen och vilka övriga försäkringslösningar som behövs för att ge personer som drabbats av sådana sador ett fullgott skydd.

Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet senast den 30 september 2018, och jag ser fram emot myndighetens redovisning.

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

Anf. 25 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag misstänker att statsrådet inte är nöjd med regeringens hantering av denna fråga. Människor kommer i kläm och skadas varje dag i Sverige på grund av bristfällig och i vissa delar obefintlig lagstiftning.

Jag stötte på denna fråga under förra mandatperioden när jag blev kontaktad av ett antal seriösa företag som är verksamma i skönhetsbranschen. De bad mig komma på besök och berättade då att människor skadas när operationer och behandlingar går snett. Många konsumenter blandar ihop detta med sjukvård och tror att de har någon form av skydd, men sedan upptäcker de att de inte har det.

Alliansregeringen tog detta på stort allvar under förra mandatperioden, och precis som statsrådet sa i sitt svar tillsatte alliansregeringen en utredning våren 2014. Den levererade sitt betänkande hösten 2015, och hade man genomfört alla eller delar av utredningens konkreta förslag hade människor inte hamnat i kläm nu.

Om man googlar ”misslyckade skönhetsoperationer” kommer artikel efter artikel upp om människor som har hamnat i kläm.

Man kan se i lokala medier hur många konsumentvägledare säger att det i dagsläget inte finns någon lagstiftning om tatueringar och andra skönhetsbehandlingar:

- ”Konsumenterna behöver ett bättre skydd, säger Maud Öhlund, konsumentrådgivare på Konsument Göteborg.”
- I Timrå finns en tjej som heter Lou Engström och som har råkat illa ut. Hon fick skador i ansiktet av laserbehandlingen.
- I Skåne blev en kvinna som heter Gabrielle Malmberg sjukskriven och tvingades sälja sitt företag. ”Jag gick in i det med öppna ögon, läste på om medicinska risker och var rätt klar över vilket resultat jag kunde förvänta mig. Men jag kunde aldrig föreställa mig att jag inte skulle få hjälp om något gick fel.”
- ”Tandblekningen frätte sönder Elins tandkött: Trodde att jag skulle tappa tänderna”.
- En annan artikel från Sveriges Radios *Plånboken*: ”Fortfarande svag konsumenträtt vid skönhetsingrepp”.
- ”Konsumenter skyddslösa vid skönhetsbehandlingar”.
- ”Vem hjälper dig om skönhetsbehandlingen går fel? Kanske ingen alls”.

Så här kan vi hålla på, fru talman. Vi skulle kunna läsa tusentals artiklar från runt om i Sverige om hur människor har hamnat i kläm. För mig är det svårt att förstå hur en utredning kunde levereras hösten 2015 och att vi står här nu i november 2017 och att regeringen nyligen har tillsatt en utredning som ska levereras i september 2018.

Om jag har förstått statsrådets svar betyder detta att vi under minst ett år framåt kommer att kunna fortsätta att läsa om skönhetsoperationer som går snett och där konsumenter hamnar i kläm och människor till och med kan bli fysiskt misshandlade genom vaningrepp, men att inget kommer att hända.

Anf. 26 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Apropå den förra debatten och angående nya och gamla förslag på olika områden verkar regeringen helt sakna förslag och ambitioner.

År 2015 överlämnades Skönhetsutredningens betänkande *Kroppsbehandlingar – Åtgärder för ett stärkt konsumentskydd*. Det var en efterfrågad och efterfrågad utredning som tydligt visade på nödvändigheten av att skärpa kvalitetskraven i skönhetsbranschen. Men tyvärr hade man efter två år inte presenterat några konkreta förslag och åtgärder för att fler inte skulle drabbas.

Regeringen och ansvarig minister meddelade i stället via medierna att det inte blir några lagregleringar av skönhetsbehandlingar trots att det är ett, skulle jag säga, helt oreglerat område och trots att detta kan innebära stora risker för dem som genomgår behandlingar. Som min kollega sa har de ett väldigt svagt konsumentskydd. Vi talar inte om några få hundratal utan om tusentals som drabbas varje år.

Estetiska kroppsbehandlingar för att förändra utseendet som människor själva väljer att göra anses inte vara hälso- och sjukvård. Det utbud som finns i dag på detta område har ett brett spektrum av olika aktörer, behandlingar och regelverk. Det är i princip fritt fram att bedriva verksamhet där man utför kroppsbehandlingar i syfte att förändra utseendet utan att man behöver ha några medicinska kunskaper, vilket de olika fall som Lars Beckman tog upp vittnar om.

Jag tycker som sagt att det är beklagligt att regeringen inte lägger fram några förslag, tar delar av betänkandet och går fram med olika lagförslag utan lägger en utredning på en utredning. Utredningen ska dessutom redovisas 2018. Under tiden är det många människor som riskerar att råka illa ut.

Anf. 27 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det var just detta som var problemet med utredningen: att den lade fram förslag som skulle leda till att de som hade utsatts för det som har redogjorts för här inte skulle omfattas av hälso- och sjukvårdslagen. Det var detta som var det grundläggande problemet med utredningen.

Utredningen lämnades i november 2015 och har därefter analyserats och remitterats. Den fick en massiv kritik och ifrågasattes starkt utifrån att man ansåg att förslagen inte ledde till säkrare behandlingar. Att då bygga en lagstiftning på detta verkar inte särskilt klokt.

För att lite vara tydlig med vad det handlade om ska jag nämna några saker. Utredningens utgångspunkt när den lämnades över till oss var att kroppsbehandlingar är en konsumenttjänst som innebär att det är konsumentskyddsreglerna som ska gälla. Detta var utgångspunkten i utredningsförslagen. Därmed föll detta inte under hälso- och sjukvårdslagen – det var det grundläggande problemet.

Den huvudsakliga kritiken riktades mot utredningens förslag att kirurgiska ingrepp och injektioner skulle utgöra konsumenttjänster och därmed falla utanför hälso- och sjukvårdens regelverk.

Den andra tunga kritiken handlade om förslaget att kommunen skulle utses till ansvarig tillsynsmyndighet, där kommunerna inte ansågs ha den kompetens som behövs för att avgöra om det finns sådana brister i verksamheten som till exempel skulle föranleda att Inspektionen för vård och omsorg meddelas.

Den tredje kritiken som fördes fram var att många remissinstanser ställde sig starkt tveksamma till utredningens förslag att inte införa en åldersgräns för skönhetsbehandlingar.

Det fjärde man hade synpunkter på var att utredningen föreslog att det inte skulle införas en obligatorisk ansvarsförsäkring för näringsidkare för personskador i samband med kroppsbehandlingar.

Det som i någon mån fick stöd när det gäller utredningens olika förslag var förslaget att införa en nationell webbaserad informationstjänst. Det är naturligtvis inte tillräckligt för att gå fram med lagstiftning, men jag delar verkligen Lars Beckmans ingång. Jag uppskattar mycket att denna interpellation ställs, för det är en jätte viktig fråga.

Jag ska vara ärlig och säga att det val vi gjorde när vi gav uppdraget till Socialstyrelsen gjorde vi för att detta skulle kunna ske med någorlunda skyndsamhet och att proffsen på Socialstyrelsen skulle kunna leverera på de viktiga frågorna snabbt. Jag ska komma in på dem i några av mina andra inlägg, men de ska bland annat utreda om estetiska behandlingar som kräver medicinsk kompetens och som kan betyda hälsorisker ska omfattas av samma skydd för den enskilde som gäller för andra behandlingar enligt hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Detta var det viktigaste. Hur det i så fall ska regleras är grunduppdraget till dem.

Det handlar också om att vissa behandlingar inte ska få utföras av annan personal än hälso- och sjukvårdspersonal, vilket är möjligt i dag.

Man ska också se på hur möjligheten ser ut när det gäller att omfattas av patientskadslagstiftningen samt titta på försäkringslösningar för att skydda individen.

Anf. 28 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet!

Vi är alltså helt överens om att detta är ett jättestort problem, men det verkar vara det enda vi är överens om.

Detta är ett känt problem som har funnits under många år. Konsumentvägledare slår larm över hela Sverige. Förtyvvlade medborgare upptäcker att det är en i princip oreglerad marknad. Tyvärr upptäcker de det efteråt, inte före.

I dag funkar det så att du och jag i princip skulle kunna gå ut ur detta hus och sätta upp en skylt på väggen där det står: ”Kom och testa Lars och Annikas botoxbehandlingar!”, eller vad vi nu vill ge för behandling.

Det är ganska märkligt att man kan göra ingrepp i människokroppen utan att ha någon tillståndsplikt.

Det första som borde göras är naturligtvis att se till att det finns en tillståndsplikt när det gäller ingrepp av denna karaktär. Det är också någonting som det har pekats på under många år.

När det finns en tillståndsplikt kan vi som lagstiftare naturligtvis sätta upp vilka kriterier som vi vill ha för att utfärda dessa tillstånd. Där kan vi säkert titta på om vi ska ha 15 eller 150 kriterier. Men det viktiga är att det kommer till stånd någon form av tillståndsplikt.

När Lars och Annika har fått tillstånd måste någon rimligen utöva tillsyn över deras verksamhet. I dag saknas det i princip också tillsyn. Det är därför som så många konsumenter hamnar i kläm.

Med det lilla konsumentskydd som finns i dag ska konsumenten anmäla Lars och Annika till Allmänna reklamationsnämnden. Vad kan de pröva? Jo, de kan pröva om Lars och Annika ska rätta till felet eller betala tillbaka pengarna.

Det är klart att om Lars och Annika misslyckades med operationen kanske konsumenten inte tycker att det är världens bästa idé att de ska misslyckas med en operation på hans eller hennes kropp en gång till.

Det var förmodligen därför som man var så tydlig från Allmänna reklamationsnämnden i somras och sa att man inte ens ville pröva detta utan ville ha ett annat system.

Det finns en jättebra artikel i Svenska Dagbladet som jag hoppas att statsrådet ska ha möjlighet att läsa om hon inte har gjort det. Där säger en läkare att folk tror att detta är reglerat. Det är det som är problemet i dag, alltså att väldigt många tror att denna marknad är reglerad.

De seriösa företagen, som är anslutna till olika branschorganisationer, vill inget hellre än att vi som lagstiftare ska reglera denna marknad. De vill naturligtvis av förklarliga skäl ha bort klåpare som i dag faktiskt skadar människor.

Jag vet att lagstiftning tar tid, och jag vet att utredningar tar tid. Men det är naturligtvis inte tillfredsställande att ett problem som har varit känt sedan åtminstone 2014, och naturligtvis har varit känt innan dess – det var därför som alliansregeringen tillsatte den utredning som har gett skarpa förslag – inte kommer att få en lösning förrän tidigast 2019 eller 2020. Sedan kan man alltid diskutera om förslag A eller B var dåligt eller hur man ska hantera frågan.

Precis som kollegan Jenny sa kan människor varje dag fram till dess hamna i kläm, bli skadade och bli förstörda för livet. Precis detta kan vi läsa om i en artikel i Skåne i dag, alltså om en människa som får sitt liv förstört och vars företag går omkull på grund av senfärdighet från oss i denna kammare och från regeringen på andra sidan om vattnet. Det är inte tillfredsställande. Här krävs det minst dubbelt så mycket tempo. Det är bra att vi är överens om problemet, men detta är helt otillfredsställande.

Anf. 29 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Jag vill poängtera det som Lars Beckman lyfte fram om tillstånd, tillståndsplikt och tillsyn. Det är någonting som man verkligen borde ha tagit tag i sedan den så kallade Skönhetsutredningen överlämnades 2015 och sedan man aviserade att man skulle tillsätta en utredning i stället för att lägga fram konkreta förslag.

Annika Strandhäll räknade i tidigare inlägg upp ett antal olika förslag som ni valde att inte ta till er utan avfärda, förslag som hade avfärdats av olika instanser. Det kan man absolut göra. Men min kritik var att det faktiskt tog två år från att den så kallade Skönhetsutredningen kom 2015 tills

man kom fram till denna slutsats. Sedan tillsatte man ytterligare en utredning. Det tycker jag är förkastligt eller beklämmande. Det är nämligen många som saknar ett rimligt skydd och som hamnar mellan stolarna när det går illa när de genomgår en estetisk kroppsbehandling.

Att man fortsätter att låta detta område vara oreglerat tycker jag är oansvarigt. Det var därför som jag valde att gå in i debatten.

Anf. 30 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag kan konstatera att jag är helt enig med Lars Beckman om problembeskrivningen och att detta är en situation som jag inte på något sätt är nöjd med.

Samtidigt har vi en ordning i detta land som innebär att när vi går fram med ny lagstiftning ska göra det grundat på att vi har utrett frågan och vet vad vi gör så att denna lagstiftning får den effekt som vi har avsett. Det som var fallet med den så kallade Skönhetsutredningen och den kritik som framkom under remissbehandlingen var att de förslag som lämnades tyvärr var problematiska eftersom de inte skulle leda till det ökade skydd för individen som var hela syftet med utredningen. Då ska man inte bygga lagstiftning på det.

Vi tog emot denna utredning i november 2015. Den har analyserats och remitterats. Vi har vänt och vridit på detta för att se om det skulle vara möjligt att gå fram med delar av denna utredning. Men vi konstaterade efter mycket om och men att detta inte skulle bli tillräckligt bra och att om vi ändå ska göra detta ska vi göra det ordentligt. Det gjorde att vi landade i en situation där vi insåg att i och med att detta var en del av kärnfrågorna för att trygga denna del av marknaden och trygga individens rätt som brast var vi tvungna att tillsätta en ny utredning som skulle titta på detta. Då valde vi att göra på det sätt som vi själva ansåg vara mest skyndsamt, nämligen att låta Socialstyrelsen, med den kunskap och de experter som man har där, snabbt titta på ett antal av kärnfrågorna. Det innebär att vissa av dessa behandlingar faktiskt ska falla under hälso- och sjukvårdslagstiftningen, att en del av dessa behandlingar inte ska få utföras av annan personal än hälso- och sjukvårdspersonal, att ingrepp som kan innebära betydande hälsorisker ska omfattas av patientskadelagen och att vi behöver ha ett försäkringsskydd för att ge personer som har drabbats av sådana skador ett fullgott skydd.

Socialstyrelsen ska också analysera dessa förslags förväntade konsekvenser för patienter, för vårdgivare, för landstingen och för staten. Inom ramen för detta uppdrag ska man också samråda med Inspektionen för vård och omsorg.

Jag tar också med mig de förslag som har lämnats här i dag när det gäller frågan om tillståndsplikt till Socialdepartementet för att se om det är något som vi ska komplettera med.

I grund och botten är vi överens om att det finns en uppenbar senfärdighet i denna fråga. Den beror säkerligen på en massa olika saker. Men vi är inte heller nöjda med att läget är som det är, utan detta är en del av marknaden som definitivt behöver regleras.

Anf. 31 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det gläder mig att vi är överens om att detta är ett stort samhällsproblem. Det som jag tycker är mycket olyckligt är att främst

unga människor varje dag under några år framåt kommer att få sina liv förstörda på grund av att de lägger sig ned för att genomgå det som de tror är en medicinsk behandling. Jag tycker i och för sig att det är ganska bra att man har en stor tilltro till det offentliga i Sverige. När jag läser dessa förtvivalade artiklar i tidningar förstår jag att människor blir mycket förvånade över att de i princip inte har något konsumentskydd.

Jag tror också att det är bra att vi är överens om tillståndsplikt och tillsyn. Det är naturligtvis rimligt. Vi måste ha bättre konsumentinformation. Jag tror att statsrådet vid något tillfälle nämnde att man till exempel ska ha en webbplats eller något annat.

Jag tror också att vi är överens om att det måste finnas ett försäkringssystem i detta sammanhang. Det är också viktigt att när en person lägger sig frisk under kniven, om jag får uttrycka det så, ska det inte belasta den offentliga sjukvården om det går snett utan att det är rimligt att man har ett försäkringssystem där en del av det pris som denna person betalar är en del av en ansvarsförsäkring, så att han eller hon får hjälp om någonting går snett.

Det är också rimligt att konsumenten får en ersättning om någonting går snett och inte bara som i dag – i bästa fall – får tillbaka pengarna. Det ska naturligtvis vara en ekonomisk ersättning, som borde vara ett privat försäkringssystem där man har en ordentlig ansvarsförsäkring.

Jag kan bara beklaga att regeringen inte har agerat snabbare. Jag förstår av det statsrådet säger att vi är överens om det och att hon också beklagar detta. Går det att göra någonting fortare tycker jag att ni ska göra det. Vi vill ju inte att människor ska bli medicinskt felbehandlade, helt enkelt.

Anf. 32 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Jag tackar för en bra och viktig debatt.

Jag har naturligtvis också funderat över om det i någon ände kan ha funnits ett läge där vi hade kunnat vara ännu snabbare, men jag tror att det i grund och botten har handlat om välmening – att ändå försöka hitta delar som vi bedömde att vi kunde gå vidare med. Ett av mina första beslut när jag klev in som socialminister var att jag sa: Nu måste vi riva av det här plåstret; vi kan inte fundera över det längre. Vi måste tala om att vi inte kan gå vidare med den här utredningen, och vi måste ge ett uppdrag till Socialstyrelsen att skyndsamt få åtminstone något skydd på plats.

Tack, alltså, för en bra debatt och för bra inspel, Lars Beckman! Jag ser fram emot vår gemensamma botoxfirma framöver. Nej, jag skojar, Lars – ursäkta!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2017/18:56 om tioårig grundskola

Anf. 33 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Tobias Billström har frågat mig om jag kommer att lämna ett förslag om tioårig grundskola i enlighet med riksdagens tillkännagivanden.

I mars 2017 informerades riksdagen om regeringens överväganden när det gäller tillkännagivandena om en tioårig grundskola, detta i propositionen *En skyldighet att erbjuda lovskola*. I september 2017 överlämnades propositionen *Skolstart vid sex års ålder*, prop. 2017/18:9. I den redogör regeringen utförligt för sina bedömningar och åtgärder med hänsyn till riksdagens tillkännagivande.

Bland det mest centrala är att skolplikten – en hörnsten i det svenska utbildningssystemet – ska börja redan vid sex års ålder och alltså förlängas till tio år. Alla sexåringar ska delta i utbildningen, skolans inledande läsår ska ha ett tydligt och förstärkt pedagogiskt uppdrag och alla elever ska få bättre förutsättningar för att nå kunskapsmålen för skolan. Regeringen anser att en skolstart vid sex års ålder kan och bör genomföras utan drastiska förändringar i skolsystemets grundläggande struktur. Grundskoleutredningens förslag om en obligatorisk förskoleklass, redovisat i SOU 2015:81, fick också ett överväldigande stöd av remissopinionen.

För att uppnå det som riksdagen gett uttryck för i sina tillkännagivanden har regeringen utöver förslagen i nämnda proposition bland annat under 2016 gett förskoleklassen tydliga styrdokument genom helt nya och omfattande avsnitt i läroplanerna, som är uppbyggda på motsvarande sätt som kursplanerna för grundskolan. Undervisningen i förskoleklassen ska ge eleverna förutsättningar att utvecklas i riktning mot de kunskapskrav som gäller för grundskolan. Regeringen satsar även på fortbildning för all personal i förskoleklassen utifrån förskoleklassens nu förstärkta uppdrag.

Jag vill också passa på att lyfta fram en kommentar från Lärarnas Riksförbund, som likt interpellanten vill se grundskolan utvidgas med ett år. I sina synpunkter på lagrådsremissen om en skolstart vid sex års ålder anger Lärarnas Riksförbund att förbundet delar stora delar av regeringens resonemang och hoppas att förslaget kan utgöra ett första steg på vägen till en tioårig grundskola. Enligt förbundet behöver bland annat den akuta lärarbristen lösas om ett nytt obligatoriskt grundskoleår ska införas.

Effekterna av reformerna bör ges tid och följas noga. Om man i ett senare skede skulle vilja omvandla förskoleklassen till en del av grundskolan underlättas det av att förskoleklassen då redan är en del av det obligatoriska skolväsendet i Sverige.

En reform som ytterligare skulle stärka förskoleklassens pedagogiska uppdrag och elevers rätt till stöd är förslagen i propositionen *Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti*, prop. 2017/18:18, som nu ska beredas i riksdagens utbildningsutskott.

Genom förslagen i propositionen *Skolstart vid sex års ålder* och med beaktande av i detta interpellationssvar nämnda reformer gör regeringen bedömningen att det huvudsakliga syftet med riksdagens tillkännagivanden om en tioårig grundskola är tillgodosett.

Anf. 34 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack för svaret, utbildningsministern!

Denna interpellation är ställd därför att det är angeläget och betydelsefullt att vi alla inser att lärande tidigt i livet betyder väldigt mycket för vad som händer senare, när en människa ska gå igenom livet utrustad med de kunskaper och färdigheter som behövs för att kunna fungera som samhällsmedborgare och på en arbetsmarknad.

Just därför är det så olyckligt att regeringens förslag om att göra förskoleklassen obligatorisk de facto innebär väldigt små förändringar av verksamheten. Dessutom påverkar förslaget enbart de dryga 2 procent av sexåringarna som i dag inte går i förskoleklass. Jag tycker att detta är väldigt märkligt, fru talman, för Sverige behöver i likhet med många andra länder välja att förändra de ambitioner vi har på detta område och övergå till en tidigare skolstart. Vi ser nämligen att det betyder väldigt mycket för människor.

Sverige behöver vända på dagens pyramid, där alltför många elever inte får hjälp med sin kunskapsresa i tid. Titta bara på min valkrets, Malmö! Det är ett exempel på en stad som verkligen har problem när det gäller utbildningsfrågorna och där vi kan se att elever lämnar grundskolan utan att ha de färdigheter de faktiskt ska ha enligt lagstiftningen. De får inte hjälp med sin kunskapsresa. Detta får konsekvenser. Det får konsekvenser när det gäller utanförskapet och när det gäller kriminalitet. Det får konsekvenser för hela utvecklingen av vad som faktiskt är Sveriges tredje största stad.

Många elever hamnar mellan stolarna när stödet och hjälpen kommer i årskurs 8 eller 9. Detta är välkänt; det är ingenting vi egentligen står här och debatterar som om det vore uppfunnet i går – snarare tvärtom. Stödet behöver komma mycket tidigare. Alliansens förslag innebär till skillnad från regeringens att våra sexåringar i Malmö, Stockholm, Göteborg eller någon annan av landets 290 kommuner direkt får del av de kunskapsmål och den utvärdering som framgår av läroplanen – den kompetens som hör lågstadiet till – och rätt till särskilt stöd i enlighet med skollagen. Det följer av våra förslag, men det gör det inte av regeringens förslag.

Vad är bakgrunden till att vi står här i dag – upphovet till interpellationen? Ja, det är att den rödgröna regeringen år 2015 ändrade direktiven till Grundskoleutredningen. De rödgröna ville att förskoleklassens syfte, uppdrag och innehåll skulle vara oförändrat och att ingen fortbildning av personal skulle föreslås. Det är klart att det är en regerings privilegium att ändra direktiv, men som ett resultat av dessa förändringar av direktiven förespråkade utredningen en obligatorisk förskoleklass då man inte haft mandat att utreda Alliansens förslag om en tioårig grundskola.

Under tiden som detta har pågått har riksdagen alltså gjort två tillkännagivanden om att ta fram förslag om Alliansens tioåriga grundskola. Det är två tillkännagivanden – inte ett eller inget utan två. Bland annat ville ju riksdagen att regeringen skulle utreda specifikt de delar som den rödgröna regeringen plockade bort, och regeringen agerade direkt i strid med detta. Nu har den i stället lagt fram förslag om en obligatorisk förskoleklass.

Hur kan utbildningsministern i den sista meningen i sitt svar till mig hävda att detta skulle vara att tillgodose de tillkännagivanden som riksdagen har gjort?

Anf. 35 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Det återstår nu för riksdagen att pröva.

Vi håller helt med varandra om att vi måste stärka det tidiga stödet. Jag vill vända den kurva där vi i dag ger mest stöd till eleverna i åttan och nian – där stödet kommer in sent, när små problem har hunnit växa sig till stora hinder i många ämnen, när självförtroende och självkänsla hos eleverna

har brutits ned och när det blir svårare att hinna ifatt. I stället vill jag stärka det tidiga stödet.

Det är en av anledningarna till att den första budget jag förhandlade fram innehöll en stor satsning på mer personal i de tidiga åren. Från början var satsningen på 2 miljarder, och den har nu växt till 2,8 miljarder till förskoleklass, lågstadium och fritidshem årligen. Det har inneburit att ungefär 20 000 nya medarbetare har anställts i svensk skola sedan vi tillträdde. Det är mer än vad de ökade elevkullarna motiverade, och tyngdpunkten ligger på de tidiga åren.

Mer resurser är såklart avgörande för att kunna ge eleverna mer tid och mer stöd, men det räcker inte. Vi måste också säkra att stödet kommer på plats och når alla.

Av den anledningen lägger vi fram en proposition om obligatorisk förskoleklass. Alla sexåringar ska börja i en läroplansstyrd skola. Det påverkar inte bara de procent som i dag inte går i förskoleklasser, utan det påverkar såklart också statusen och organisationen runt hela förskoleklassen, skolverksamheten för sexåringar. Därutöver har vi redan från och med detta läsår infört egna avsnitt i läroplanerna för förskoleklassen och därtill för fritidshemmen. De stärker tydligt det pedagogiska uppdraget. Det är en stor förändring av denna 20-åriga skolform.

Den tredje och viktiga delen är att säkra just tillgången till särskilt stöd. Av den anledningen har jag till riksdagen lagt fram ett förslag om en åtgärdsgaranti. Den går ut på att alla elever i förskoleklassen ska genomgå en kartläggning. Resultatet av den kartläggningen ska leda till stöd i det fall där man ser att elev riskerar att inte få med sig de kunskaper som man behöver som sexåring för att senare nå kunskapskraven i årskurs 3. För årskurs 1 är detta redan i dag infört genom en proposition från mig om obligatoriska bedömningsstöd som ytterligare stärker möjligheten till särskilt stöd.

Denna åtgärdsgaranti har arbetats fram i en utredning av docent Ulf Fredriksson, tidigare ansvarig för bland annat läsförståelsedelen i de svenska PISA-proven. Utredningsdirektiven innehåller just de delar som flyttades från Grundskoleutredningen till Ulf Fredrikssons bord. Vi delade på det organisatoriska i en utredning, Grundskoleutredningen, och det pedagogiska i en utredning, Ulf Fredrikssons utredning.

Åtgärdsgarantin har välkomnats av Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund, en lång rad huvudmän och kommuner såväl borgerligt styrda som socialdemokratiskt eller rödgrönt styrda kommuner. Åtgärdsgarantin har välkomnats av hela den samlade funktionshindersrättsrörelsen, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolinspektionen – detta för att säkra att elever som behöver det får tillgång till stöd.

Skolinspektionen markerar särskilt att om en lagstiftning enligt den som föreslås i Ulf Fredrikssons utredning kommer på plats kan man på ett annat sätt följa upp att varje skola har rutiner som leder till att när en lärare identifierar en elev med behov av särskilt stöd kan stödet komma på plats redan i förskoleklassen. En sådan lagstiftning skulle vända den kurva som vi talar om.

För att åstadkomma det som vi är överens om behöver alla sexåringar gå i en läroplansstyrd skola – det är därför som vi har gjort förändringar i

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

läroplanen – och lagen behöver skärpas. Det är bakgrunden till propositionen om en åtgärdsgaranti som nu kommer att behandlas i riksdagens utbildningsutskott.

Anf. 36 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! När vi blickar ut över Sverige i dag ser vi växande skillnader när det gäller elever beroende på bakgrund, på uppväxtvillkor och på vad som händer i skolan. Framför allt beror det på vad som händer om stödinsatser sätts in eller uteblir tidigt under utbildningsperioden. Vi vet att om man får stöd tidigare i livet blir skillnaderna mindre längre fram i livet.

Vårt bud i den här diskussionen har varit att vi vill se införandet av en tioårig grundskola där lågstadiet blir fyraårigt. Det har varit vårt bud i den här diskussionen. Det innebär att sexåringar får den undervisning som följer grundskolans kunskapsmål och får del av den utvärdering som framgår av läroplanen, av den kompetens som hör lågstadiet till och dessutom rätt till särskilt stöd i enlighet med skollagen.

Trots att förskoleklassen har funnits i snart 20 år ser vi fortfarande utvärderingar som visar att förskoleklassen runt om landet håller ojämn kvalitet och har ett alltför skiftande innehåll. Det bidrar ju till precis det som jag nämnde nyss, nämligen att sexåringarna redan från start rustas med olika kunskaper beroende på var i landet de bor. Och det beror inte bara på var i landet de bor, fru talman, utan det beror också på var någonstans i en stad – jag återkommer senare till Malmö – eller kommun som man bor. Detta borde regeringen ta på mycket större allvar, redan när de första tillkännagivandena kom.

Regeringen borde kanske till och med ha haft det som prioritering redan när man tillträdde 2014. Men det har man alltså inte gjort. I stället har man gång på gång ignorerat de tillkännagivanden som riksdagen har avgett och följt sin egen politiska vilja. Må så vara, men det finns också ett politiskt pris att betala för detta som utbildningsministern kanske borde fundera över.

Som jag sa tidigare påverkar regeringens förslag om obligatorisk förskoleklass, som nu av utbildningsministern här i talarstolen framställs som en stor och omfattande åtgärd, endast de drygt 2 procent av sexåringarna som i dag inte går i förskoleklass.

Jag har lyssnat på vad utbildningsministern har sagt om utredningar och förslag, men samtidigt behåller man ju den nuvarande strukturen där förskoleklassen inte tillåts att vara en riktig del av lågstadiet i grundskolan. I stället är det någon sorts speciallösning. Det är inte någonting som jag och mitt parti, Moderaterna, tycker är bra.

Om regeringen vill ge alla barn i Sverige en bra och jämlik skolstart, varför säger man då gång på gång nej till att införliva förskoleklassen i den skolform där den skulle ha en naturlig plats? Kan utbildningsministern svara på det?

Anf. 37 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Det kan jag verkligen svara på. Det är en av mina främsta prioriteringar som utbildningsminister att stärka jämlikheten och säkra det tidiga stödet.

Vid en närmare analys av det förslag som det borgerliga har lagt fram i riksdagen jämfört med det som vi nu har lagt fram för riksdagen tycks det vara en sak som skiljer förslagen åt, och det är behörigheten för förskollärare. Vid en analys av det borgerliga förslaget tycks det mig att förskollärare, akademiskt utbildade experter på små barns lärande, inte längre skulle vara behöriga att undervisa sexåringar inom ramen för den skola som sexåringar erbjuds.

Enligt vårt förslag kommer förskollärare att fortsätta att vara behöriga att jämte grundskollärare undervisa sexåringar. Förskollärare är helt enkelt akademiskt utbildade experter på små barns lärande. Förskollärare som har modern utbildning har också utbildning i hur man möter små barn i deras läsutveckling, skrivutveckling, matematiska tänkande och i övriga delar som nu också ingår i förskoleklassens avsnitt i läroplanen, avsnitt som vi har tagit fram och infört.

Sedan lyfter Tobias Billström en mycket viktig del, möjligen delvis baserat på ett missförstånd. Elever i förskoleklassen har samma rätt till särskilt stöd som elever i grundskolan. Lagen ger samma rätt till särskilt stöd. Däremot är det många elever i förskoleklassen som likväl som på lågstadiet inte får sin rätt till särskilt stöd tillgodosedd. Trots att en lärare ser att eleven behöver särskilt stöd och extra anpassningar har läraren inte mandatet att få det stödet på plats. Det finns en brist i lagstiftningen.

Det var anledningen till att jag tog den del av utredningsdirektiven till Grundskoleutredningen som handlade om fortbildning av personal och förde över den till en bredare utredning som handlar om hur man ska få till en lagstiftning om fortbildning för alla befintliga lärare i förskoleklass och lågstadiet som garanterar att eleverna från sex års ålder och uppåt får det särskilda stöd som de har rätt till. Förslaget ledde till den åtgärdsgaranti och den läsa-skriva-räkna-garanti som jag nämnde enligt det förslag som Ulf Fredriksson lade fram och som jag nu har lagt fram till riksdagen.

Åtgärdsgarantin innebär att man genom analyser av obligatoriska bedömningsstöd och kartläggningar i förskoleklassen och årskurs 1 garanterar att det finns rutiner på plats i varje skola så att en lärare som identifierar en elev i behov av särskilt stöd tillsammans med en lärare med specialpedagogisk kompetens kan göra en analys för att säkerställa att stödet kommer på plats. Det stärker lärarens mandat.

Lagstiftningen innebär vidare att Skolinspektionen kan granska att de rutiner som bör finnas på en skola för att det särskilda stödet ska komma en sexåring, en förstaklassare eller en andraklassare till del finns på den skolan. I dag beskriver Skolinspektionen att man snarare har möjlighet att göra en momentan tillsyn för de elever som behöver stöd just nu. Man kan inte se tillbaka på vilka rutiner som har brutit när eleven inte har fått det stöd som eleven behöver.

Det är anledningen till att så många välkomnar den här lagstiftningen. Tyvärr har jag noterat att Moderaterna i riksdagen har väckt en motion om att yrka avslag på denna lagstiftning, alltså den lagstiftning som kommer från precis den del av utredningsdirektiven som Tobias Billström lyfte fram som mycket viktig. Jag förstår inte logiken i detta.

Om vi vill säkra det särskilda stödet måste vi stärka elevernas rätt till särskilt stöd. Det ligger en sådan lagstiftning på riksdagens bord som stärker elevernas rätt till stöd från förskoleklass till och med årskurs 3. Jag hoppas att vi under riksdagsbehandlingen kommer att kunna hitta en väg

framåt. Det här är viktigare än att använda för att smälla en minister på fingrarna.

Anf. 38 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag har inte för avsikt att smälla någon på fingrarna. Det klarar utbildningsministern rätt bra själv, tycker jag. Det gör han då han har fel i sin analys.

Alliansen vill göra en översikt av all personal i dagens förskoleklass. Det är många som har gått den nya utbildning som har kommit på plats och som i dag redan är behöriga. De har kompetens att undervisa under hela lågstadiet. Jag utgick från att utbildningsministern faktiskt var medveten om det. De som inte har det behöver naturligtvis få en kompetensutveckling för att få en sådan behörighet. Det blir därför lite märkligt när statsrådet skriver i sitt svar på min interpellation att lärarbristen är stor och att det saknas tillräckligt med lärare för att införa en tioårig grundskola. Detta är regeringens huvudargument för att inte göra det här.

Samtidigt har regeringen tagit bort en del i Grundskoleutredningen som skulle titta på hur en bra fortbildning av personal och behörighet för att undervisa i en tioårig grundskola skulle se ut. Om man tar bort detta finns det såklart inga förutsättningar för att få reda på hur detta kan bli möjligt. Varför motarbetas möjligheten till kompetensutveckling och till behörighetsgivning om regeringen nu anser att det saknas tillräckligt många pedagoger med rätt kompetens för att införa en tioårig grundskola? Jag tycker att det är viktigt att få reda på det.

När sexåringarnas skoltid kommer att fokuseras mot kunskapsmål i läsning, skrivning och räkning är det en självklarhet att de lärare som ska undervisa sexåringarna har en sådan kompetens. Det är givet, och så är det på alla områden. Vi ser till att de människor som ska göra ett jobb har rätt utbildning och rätt kompetens att göra det. Därför vill Alliansen göra en översikt av all personal i dagens förskoleklass. Det är ett tillräckligt svar på frågan.

Avslutningsvis vill jag säga att jag anser att denna interpellationsdebatt har visat att regeringen fortfarande inte tänker efterkomma riksdagens tillkännagivande. Det beklagar jag. Jag tror att det nog hade varit bättre för den politiska debatten om skolans framtid.

Anf. 39 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Fru talman! Det är riksdagen som nu har att bedöma om den proposition som vi har lagt fram svarar mot det som riksdagen har uttalat.

Jag välkomnar Tobias Billström in i skoldebatten och tillbaka i uppdraget som riksdagsledamot och gruppleddare för Moderata samlingspartiet. Som en sakupplysning kan dock sägas att den delning av lärares behörighet som görs i det borgerliga förslaget görs mellan de som är förskollärare respektive grundlärare, inte utifrån vad utbildningarna har innehållit.

Detta blir ett problem. I praktiken skulle det innebära att en relativt nyutbildad förskollärare som har haft både läs- och skrivinläring i sin utbildning inte längre skulle vara behörig att undervisa sexåringar. Samtidigt skulle en grundlärare med en äldre utbildning från den tid då vi tyvärr hade en ganska ostyrd lärarutbildning, då man kunde bli grundlärare utan att alls få del av kunskap om barns läsinläring, vara behörig. Det blir en märklig

delning. Vi tycker därför att alla som är verksamma i förskoleklass och lågstadiet ska få den fortbildning som de behöver för att på ett gott sätt kunna ge varje barn det som läroplanerna för förskoleklass och grundskola föreskriver.

Vi har inte tagit bort något från direktivet till Grundskoleutredningen. Däremot flyttade vi fortbildningsuppdraget till ett annat direktiv. Det var det direktiv som gavs till Ulf Fredriksson, som fick ansvar för det pedagogiska arbetet, medan Grundskoleutredningen huvudsakligen hade hand om det organisatoriska.

Ulf Fredrikssons förslag resulterade bland annat i den proposition om en åtgärdsgaranti som vi har lämnat till riksdagen. Om den blir verklighet konstaterar Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund och den samlade funktionshindersrörelsen att barnens rätt till särskilt stöd från sex års ålder och uppåt kraftigt skulle stärkas. Därför hoppas jag att vi kan komma överens om den här lagstiftningen. Det finns mycket som vi kan ha konflikter om men inte just detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2017/18:48 om övergivna fordon

Anf. 40 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat infrastrukturministern vad han avser att göra för att få bort övergivna fordon så att de inte förstör för landets markägare, ge markägarna större möjligheter och befogenheter att flytta övergivna bilar från sina marker och att på något vis ersätta de markägare som har blivit drabbade och hindrade att sköta sina marker på grund av de övergivna bilarna.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Fordon som dumpas eller överges av oansvariga ägare eller så kallade fordonsmålvakter är ett problem som jag är väl medveten om. Att dumpa bilar är ett miljöbrott. De frågeställningar som Sten Bergheden tar upp är inte rättsligt okomplicerade. Möjligheten att flytta dessa fordon har utretts vid flera tillfällen, senast av Naturvårdsverket som bland annat har tittat på olika möjligheter att finansiera kostnaden för att flytta och omhänderta de övergivna fordonen.

De förslag till ersättningsmodeller som redovisas i rapporten syftar till att övergivna fordon ska kunna flyttas och omhändertas i större utsträckning än vad som i dag förekommer. I Naturvårdsverkets förslag ingår även förebyggande åtgärder så att fordon inte överges. Naturvårdsverkets förslag bereds nu i Regeringskansliet.

Anf. 41 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack för svaret och redovisningen av vad som pågår!

Frågan har varit aktuell väldigt länge, och fortfarande finns ingen lösning. Det är utredningar på utredningar, och det finns utredningar som hänvisar till att vi ytterligare behöver titta vidare i vissa utredningar för att lösa

Prot. 2017/18:30

14 november

Svar på
interpellationer

frågan om stöd och annat från EU. Detta är inte på något sätt färdigt. I nästa steg bereds det hela på Regeringskansliet, vilket så långt är bra.

Jag vill dock ändå inledningsvis ställa några frågor som jag hoppas att jag kan få svar på från ministern under den här interpellationsdebatten, fru talman. När kommer beredningen på Regeringskansliet att bli klar? När har vi en lösning på plats? Hur tänker regeringen lösa problemet med dumpade bilar tills vi har en ny lösning på plats? Avser ministern att utöka rätten för markägare att kunna flytta dumpade bilar som finns på deras marker? Jag hoppas att jag kan få några svar på dessa frågor under interpellationsdebattens gång.

Problemet i dag är att om en bilmålvakt eller någon annan kör ut en bil och dumpar den kan den bli stående väldigt länge ute på en markägares marker. Denne har då ingen rättslig möjlighet att flytta bilen utan måste försöka få tag på ägaren till bilen, vilket ofta är näst intill omöjligt då målvakter och sådana som har dumpat bilen inte vill ge sig till känna i detta läge. Markägaren blir då stående med dessa bilar. Det kan vara i närheten av ett vattenskyddsområde, av vägar eller åkrar och skogar och annat som hindrar lantbrukaren och markägaren att utföra sitt arbete på sina marker. Denne har alltså inga rättsliga möjligheter att flytta fordonet utan måste försöka få hjälp av någon annan som kan göra det.

LRF har visat på ett exempel på en bil som stod i Fristad utanför Borås. Bilen slaktades under åtta månaders tid. Den stod i närheten av ett vattenskyddsområde. Till slut flyttade kommunen äntligen undan bilen, men då hade det sammanlagt kostat kommunen 78 000 kronor att hantera ärendet. Under hela tiden har det funnits en diskussion om vem som ska stå för finansieringen av detta fullt ut. Ingen vill ta på sig ansvaret för detta, och det här är ett av problemen.

Detta är inte rimligt. Här har en markägare haft ett fordon stående på sin fastighet som han får kämpa för att bli av med. I värsta fall kan det handla om flera bilar som står utmed en väg. Han har inga möjligheter att få bort fordon från sina marker.

Jag tycker att vi behöver ha med detta i diskussionen för att stärka markägares möjligheter att flytta undan fordon.

Fru talman! Naturvårdsverket har nu gjort en utredning på 150 sidor. Det är en ganska gedigen lunta, men fortfarande har man alltså inte löst själva grundproblemet utan hänvisar till att nya utredningar behövs liksom förmodligen även ett godkännande av EU innan vi kan få detta genomfört.

Nu sitter regeringen och bereder detta. Ingen vet i dagsläget när det kommer att vara klart, men förhoppningsvis svarar ministern på det.

De fyra frågorna kan vi väl börja interpellationsdebatten med någon form av svar på.

Anf. 42 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Vid mitt senaste besök hos mina svärföräldrar berättade de om den fasa som drabbade dem när de kom hem en mörk kväll och hittade ett övergivet fordon på sin mark. Detta är ett problem som är väl känt hos fastighetsägare och markägare runt om i hela Sverige. Det kan bli väldigt problematiskt. Som tur är bor mina svärföräldrar i en kommun som inte tvekar att ta ansvaret. Det var ett vrak, och den aktuella kommunen agerade fort. Jag har inga uppgifter om vad det kostade kommunen. Men jag vet många andra fall där det har dragit ut väldigt mycket på tiden.

Det sistnämnda gäller även beredningen av den här frågan, precis som Bergheden säger. Det underlag jag fått går tillbaka till 2004, då det gjordes en utredning. Sedan har det gjorts en rad utredningar, bland annat 2007. En rad olika regeringar har beställt underlag från myndigheter och andra och bett om förslag på lösningar.

Varför tar det då så lång tid? En del av svaret är det som kallas statsstödsregler. För att kunna lösa ansvarsfördelningen måste man också ha en bild av hur det ska finansieras och en finansieringslösning. Det är detta som är det svåra. Det är inte okomplicerat.

Naturvårdsverkets senaste förslag är att en producentfinansierad fond inrättas. Men de resonerar också om andra möjliga finansieringsformer. Andra myndigheter har den senaste tiden inkommit till regeringen med andra förslag på möjliga sätt att finansiera detta, såsom ersättning via trafikförsäkringen, höjd avgift för hållbarhetskontroll, en insamlingskampanj eller att man använder någon av de registreringsavgifter som redan finns och gör ett tillägg.

Det svåra, för att förklara för er som inte är så inne i de här frågorna, är att det inte är lätt att göra en tydlig skillnad mellan en avgift och en skatt. Blir det en skatt blir det en helt annan lagstiftning, och EU har då också helt andra synpunkter. Intentionen att hitta en lösning uppfattar jag har funnits i tidigare regeringar, och den finns verkligen i den här regeringen. Jag kan bara vara ärlig och säga att det är en svår fråga.

Men det är också relevant att titta på den här frågan lite bortom den krångliga juridiken. Vi har en grupp i samhället som är särskilt flitig med att dumpa fordon ute i markerna, och det är de så kallade bilmålvakterna. De är inga man kommer till rätta med lätt bara genom regeländringar. Det kan jag verkligen intyga. Jag jobbade väldigt mycket med den här frågan då jag hade ansvar för trafikfrågorna i Malmö, som ju har många bilmålvakter. Men där kan jag med stor glädje konstatera att arbetet har tagit fart. Antalet bilar som tas från bilmålvakter och beslagtas av myndigheterna genom samarbete med Kronofogdemyndigheten och polisen, inte minst utifrån nya förutsättningar, är nu mycket större. Regeringen har också en särskild satsning för att stötta de kommuner som har mycket bilmålvakter. Om myndigheterna beslagtar fordonen innan de blir dumpade besparar vi markägare runt om i landet mycket oro. Det är en viktig del.

Vi arbetar flitigt med att hitta lösningar på de svåra juridiska frågorna. Jag har som ny minister gjort misstaget att ge löften om vid vilken tid sådant ska bli klart. Det misstaget kommer jag inte att upprepa. Tyvärr får Sten Bergheden alltså inget svar på det.

Anf. 43 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Då kan jag konstatera att jag inte kommer att få något svar på fråga ett: när detta beräknas vara färdigt på Regeringskansliet. Därmed får jag heller inte något svar på fråga två: när vi kommer att ha en lösning på plats.

Däremot borde jag kunna få svar på frågorna tre och fyra. Fråga tre var: Hur har regeringen tänkt lösa detta fram till att vi har en ny lagstiftning på gång? Vi har ju faktiskt ett regelverk i dag som kan tillämpas på något sätt. Fråga fyra var: Är man beredd att titta över markägarens möjlighet att flytta undan de här fordonen, som kan stå i vägen och hindra drift och annat på gårdar och i skogar?

Precis som ministern säger har Naturvårdsverket tagit fram ett förslag om att producenterna och bilförsäljarna ska finansiera detta genom någon form av fond. Bil Sweden har tagit fram ett annat förslag och vill införa en vägtrafikregisteravgift på 20 kronor, som skulle kunna finansiera det hela. Enligt dem skulle det bli en enklare och billigare variant än den som Naturvårdsverket beskriver på sina 150 sidor. Jag utgår från att ministern tar med sig de här olika förslagen för att bedöma vad som är snabbast att ta fram. Detta får inte dras i långbänk.

De som kan flytta de här bilarna är kommunen, staten genom Trafikverket samt polisen, ofta i samråd. När flera personer eller instanser delar på ansvaret innebär det ofta att ingen egentligen tar ansvaret. Det händer ingenting, utan man bollar den här frågan mellan sig. Under tiden får markägaren försöka jaga tag i bilägaren, vilket kanske är det mest arbetsamma av alltihop. Vi har väldigt många kockar runt den här soppan. På något vis kanske vi skulle renodla detta för att klargöra vem som har huvudansvaret för att få bort de här bilarna.

Jag vill också att man ser över och ökar möjligheterna för markägaren att flytta undan bilarna utan att i efterhand hamna i en rättslig process för att han flyttat någon annans egendom. Om någon annan kör ut en bil på ens mark har man faktiskt rätt att skydda sin egendom – skog, åker eller annat – mot utsläpp och andra saker. Äganderätten till marken borde kunna väga tyngre när folk kör ut sina bilar eller målvakter kör ut bilar och ställer ute i naturen någonstans. Detta tycker jag att man borde ha med sig, så att man stärker äganderätten för markägare och skogsägare.

Två frågor kvarstår alltså: Vad gör vi under tiden? Är man beredd att titta över och öka befogenheterna för markägaren för att komma till rätta med problemet?

Anf. 44 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Modellen med finansiering genom ändringar i vägtrafikregistret har tagits upp av Transportstyrelsen och Trafikverket i en skrivelse till regeringen, så det förslaget är en del av den beredning som sker inom Regeringskansliet. Det har tydliga fördelar, men även där är det inte helt tydligt om det inte kan tolkas som skattefinansiering att använda den modellen, och det är så fort man kommer närmare det som det blir svårt. Ingen modell som vi har är helt enkel att genomföra. Det är sanningen.

Naturvårdsverkets gedigna rapport har tittat på den fråga som ledamoten tar upp om flyttgrund, det vill säga när man får flytta ett fordon. Man föreslår en ny flyttgrund som innebär att fordonet ska få flyttas om det innebär risk för skada på växt- och djurliv eller annan skada på naturmiljön. Det är en bredare grund än den som finns i dag, vilket också är vad jag uppfattar att ledamoten efterlyser. Myndigheten poängterar dock att en sådan flyttgrund inte bör genomföras innan man har löst finansieringsfrågan. Vi återkommer till den som nyckeln till det här. Det är väsentligt att vi hittar en lösning på den frågan.

Under tiden arbetar regeringen mycket aktivt med att stävja problemet med bilmålvakter, som vi vet är en väsentlig del av den här problematiken. Det är ett väldigt handfast arbete som sker här och nu och som minskar antalet fordon som bör skrotas men ändå finns på vägarna och i många fall dumpas. Inte minst är detta kopplat till organiserad kriminalitet, så det finns många vinster med att handgripligen minska antalet fordon som finns

ute på vägarna. Det får också en väldigt praktisk och tydlig effekt för Sveriges markägare.

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

Anf. 45 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag har också noterat att man har gett möjligheter till flytt av olika miljöskäl och annat. Jag skulle dock vilja att man gick lite längre och gav markägaren rätt att flytta undan ett fordon som står i vägen eller är ett hinder i arbetet eller på annat sätt, i alla fall efter ett visst antal dagar.

Det ska inte vara som i Borås att en bil står i sju åtta månaders tid och väntar på att bli ett vrak, där det är människor där nattetid och plockar av bilen, trafik och annat. Det är inte rimligt någonstans. Det borde vara rimligt att man kunde flytta undan fordonet till något annat ställe. På det sättet behöver man förtydliga skrivningen ytterligare om man går vidare i detta läge och stärker markägarnas möjligheter att flytta fordon.

Jag måste ändå ställa en fråga. Avser ministern och regeringen att komma med ett förslag inom den här mandatperioden, innan man kommer att få avgå efter valet 2018? Kommer det att komma något förslag under den här regeringsperioden, eller är det den nya alliansregeringen som kommer att få ta över frågan och försöka lösa den efter 2018? Har ministern någon indikation på vart det kan ta vägen?

Annars får jag tacka ministern för svaren. Jag förstår att det är komplicerat. Men det betyder inte att det inte går att lösa. Det är viktigt att man renodlar ansvaret, bestämmer vem som kan flytta bilarna och ser till att få fram en finansieringslösning som är rimlig både för bilägarna och dem som blir drabbade, kommuner och andra som ska sköta om verksamheten.

Den biten tycker jag är bra. Jag vill bara att ministern och regeringen snabbar på tempot något med tanke på att det har varit ett problem under lång tid, som ministern själv sa sedan 2004. Vi behöver kanske hinna lösa det inom den närmaste tiden.

Anf. 46 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Sten Bergheden har tagit upp en viktig fråga. Det är självklart oerhört frustrerande för markägare som får fordon och annan nedskräpning dumpade på sina marker och får ett ansvar att ta hand om det. Det blir en massa samtal och kostnader.

Jag har full förståelse för den frustration det väcker. Det ska inte finnas otydlighet om vem som har ansvar. Vi behöver finansieringslösningar som fungerar så att det rullar på.

Vi behöver också identifiera och komma åt de systematiska problem som finns med att man inom organiserad brottslighet använder bilar som är nära skrot som en del av sin verksamhet. Det finns mycket pengar i det. Det är också kopplat till väldigt allvarlig brottslighet.

Det finns många anledningar att få bort bilarna helt och att hitta en finansieringslösning. Efter det kan vi lösa ansvarsfrågor och de juridiska delarna för när man får flytta bilarna. Det behövs lite bättre ordning och reda. Jag tackar för att frågan väcktes.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2017/18:61 om ineffektiva klimatsatser

Anf. 47 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Tobias Billström har frågat mig om jag har sett till att analys och underlag för satsningen på elfordonspremien har säkerställt förslagets kostnadseffektivitet och klimatnytta. Han har också frågat mig vilka slutsatser jag drar av att de svenska utsläppen ökat under mandatperioden.

Som Tobias Billström nämner har regeringen presenterat en budget-satsning på klimat och miljö om totalt 5 miljarder kronor för 2018. Det är den största miljö- och klimatbudgeten någonsin. Riksdagen beslutade i juni i bred majoritet om ambitiösa svenska klimatmål inklusive ett mål om att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med minst 70 procent till 2030 jämfört med 2010. I en rapport från Trafikanalys anges att endast hälften av utsläppsminskningen kommer att uppnås med nuvarande styrmedel inom transportområdet, och man konstaterar att olika typer av nya styrmedel kommer att behövas för att nå målet.

I många städer finns det problem med luftkvaliteten och en stor konkurrens om mark. Vägtrafiken är den huvudsakliga källan till förhöjda luftföroreningshalter. Invanda tankemönster gör tyvärr att bilen ofta väljs i stället för cykeln. Tobias Billström är kvar i detta tankemönster medan regeringen ser framåt. God samhällsplanering ger bättre förutsättningar för transporteffektiva städer där fler har möjlighet att klara sin vardag utan egen bil.

En satsning som regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2018 är elfordonspremien som gör det möjligt för fler människor att välja lätta elfordon, framför allt elcyklar, för sina dagliga resor. Forskning på området visar att elcykelanvändning kan leda till minskade utsläpp av luftföroreningar och växthusgaser till följd av minskad bilanvändning. Ökad cykling ger också positiva hälsoeffekter, minskad trängsel och ökade möjligheter att planera hållbara och levande städer. Det behövs ett bredare perspektiv när vi ser till hur politiken kan utformas för att ge oss ett bättre, mer attraktivt framtida samhälle. I det samhället har kollektiva transporter, cykling och gång en viktig roll att spela, inte minst i städerna.

Som Tobias Billström nämner ökar försäljningen av elcyklar. Det samma gäller för elbilar. Vi ser mycket positivt på denna utveckling. För att påskynda omställningen av fordonsflottan föreslår regeringen att ett bonus-malus-system och en premie för lätta elfordon införs. Regeringen kommer att noga och löpande följa elfordonspremiens klimat- och miljöeffekter.

Påståendet att de svenska utsläppen av växthusgaser skulle ha ökat under mandatperioden grundar sig på statistik från SCB som även omfattar utsläpp från internationella transporter. Eftersom dessa utsläpp inte är del i de nationella klimatmålen ger SCB:s siffror inte en rättvisande bild av utsläppsutvecklingen i relation till målen. Utsläppen varierar mellan enstaka år beroende på exempelvis konjunktur och temperatur. För att utvärdera effekten av klimatåtgärder behövs längre perspektiv. Utsläppen i Sverige har minskat under lång tid men behöver börja minska i snabbare takt om vi ska nå de klimatpolitiska mål som riksdagen har antagit.

Naturvårdsverkets prognoser visar att regeringens politik på sikt minskar utsläppen. När vi tillträdde såg gapet i förhållande till 2020-målet ut

att vara 4 miljoner ton för att nå målet med nationella åtgärder. Min och regeringens ambition är att målet så långt som möjligt ska nås genom inhemska åtgärder. Naturvårdsverket uppskattade i somras att gapet nu uppgår till knappt 1 miljon ton för att nå målet med nationella åtgärder. Hur mycket regeringens investeringar minskar utsläppen, med senare budget-satsningar inräknade, har vi ännu inga exakta siffror på. Våra expertmyndigheter gör dock löpande nya uppskattningar för att vi ska få bästa möjliga underlag inför vår fortsatta politikutveckling.

Anf. 48 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Tack så mycket, ministern, för svaret här i dag! Det är inte mycket till svar, det måste jag säga, eftersom ministern helt och hållet undviker att svara på frågan som ställdes. Den fråga som jag önskade svar på i interpellationen var: Hur har ministern sett till att analys och underlag för satsningen på elfordonspremien har säkerställt förslaget kostnadseffektivitet och dess klimatnytta?

Det var vackra ord från miljöministern, och jag instämmer i en hel del av dem. Vi har bara ett jordklot. Det är viktigt att vi värnar om det och ser till att vi har effektivitet i de åtgärder vi föreslår för att komma till rätta med klimatproblemen. Man kunde dock ha tyckt att hon skulle ha varit lite mer fokuserad.

Det korta och enkla svaret från miljöministern hade varit: inte alls. Faktum är att ministern inte vet. Det framgick redan när ministerns kollega språkröret Isabella Lövin presenterade förslaget. Hon slog fast att regeringen skulle be den ansvariga myndigheten att räkna på det. Det finns återgivet tydligt och klart i riksdagens protokoll.

Faktum är att elcykelboomen har kommit till i stort sett helt på egen hand. Redan förra året hade marknaden växt med närmare 50 procent helt utan statliga subventioner. Jag är för övrigt själv en del av detta. Jag äger en elcykel. Den har jag köpt helt utan subventioner. Jag framhåller inte det som ett exempel. Men däremot kan jag peka på att de åtgärder som ministern här lyfte fram har vi anledning att granska lite närmare.

Jag skulle vilja fråga ministern ifall det är korrekt uppfattat att regeringen spenderar drygt en tredjedels miljard av skattebetalarnas pengar utan att veta om detta kommer att ge faktiska resultat. Om ministern menar att så inte är fallet, vilken nytta skapar i så fall elcykelpremien?

Anf. 49 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Vad vi alldeles säkert vet, eller har gott stöd för i forskningen, är att elcyklar fungerar som ett substitut för bilar. Just elcykeln leder till överflyttning av resor i vardagen från bil till elcykel. Detta får en starkare effekt än satsningar på cykel utan elstöd och även starkare effekt än satsningar på kollektivtrafik. Det finns speciellt grupper i samhället som verkar vara mer benägna att för de resor där det är möjligt välja elcykel i stället för bil.

Det har goda miljöeffekter om vi får till denna beteendeförändring. Det blir effekter på buller, luftkvalitet och klimat. Det finns också väl belagt i forskningen att denna typ av förändring ger goda hälsoeffekter. Om man räknar på effekterna av detta skulle i pengar mätt och skattemässigt troligtvis hälsoeffekten vara den största direkta synliga effekten på samhällsekonomin eftersom ohälsa är behäftat med så stora kostnader.

När man utformar en politik är det självklart bättre att hitta en åtgärd som har flera nyttor och flera typer av effekter. På det sättet är elfordonspremierna en effektiv åtgärd eftersom den har flera nyttor. Att smala in det hela till ett enda perspektiv leder inte till att man hittar de mest effektiva insatserna.

Jag vill göra en liten tillbakablick till den förra regeringens tid, när man bestämde sig för den så kallade supermiljöbilspremierna. När den infördes hade man just börjat se en positiv utveckling framåt för elbilarna. Dåvarande regering valde att instifta supermiljöbilspremierna emot bland andra Konjunkturinstitutets kritik, som i princip ordagrant är den som nu Tobias Billström anför här i riksdagen i dag. Den dåvarande regeringen valde dock ändå att gå fram med en supermiljöbilspremie. Jag antar att man såg andra effekter än de rent klimatpolitiska eller någonting annat. Det vet kanske Tobias Billström mer om än jag eftersom han satt i den regeringen.

Denna typ av argumentation mot miljöekonomiska styrmedel känner vi väl till. Den baseras ofta på ett alldeles för snävt synsätt. Bra styrmedel är sådana som har flera nyttor. Att få en stor överflyttning från bilen till elcykeln kommer att göra oss mer hälsosamma. Det kommer att göra luften renare och miljön tystare. Vi kommer att kunna utnyttja den gemensamma infrastrukturen mer effektivt. Det kommer många att tjäna på.

Anf. 50 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag vet inte om mitt synsätt är särskilt snävt. Jag äger en elcykel, men jag äger ingen bil. Jag tycker nog därför att jag har ganska bra på fötterna när jag står här och argumenterar för mitt synsätt och mina värderingar i frågan.

Jag kan förvisso hålla med statsrådet om att man inte ska dra för stora slutsatser av enskilda år. Men jag kan samtidigt konstatera att den utveckling som vi ser är en del av en trend. Apropå ministrernas kritik mot föregående regering skulle jag gärna vilja peka på att under 2015 avstannade utsläppsminskningen i Sverige för att därefter öka under 2016. Det är alltså under miljöministrernas tid i regeringen som vi ser en ökning inträffa. Det talar inte Karolina Skog och Miljöpartiet särskilt mycket om, men det måste vi nog göra för att komplettera och fullständiga debatten. Man kan inte bortse från detta.

Därmed är det också ännu mer oförklarligt att regeringen inte säkerställer att varje satsad krona och varje åtgärd som man föreslår också genererar klimatnytta. Jag vet inte om miljöministern är så nöjd med den uppräknade som hon gjorde här tidigare i debatten av alla satsningar som regeringen vill göra i budgeten att hon glömde bort att det inte handlar om kvantitet utan om kvalitet när vi talar om åtgärder för att bekämpa klimathotet.

Regeringen kan alltså inte ge något svar när det gäller elcyklarna och vilken nytta de faktiskt genererar.

Det var bra att ministern tog upp Konjunkturinstitutet eftersom hon också bortser från den kritik som Konjunkturinstitutet ger. Den stora majoriteten av regeringens satsningar får betydande kritik eftersom de antingen inte är kostnadseffektiva eller ändamålsenliga. Är det regeringens miljöpolitik? Är det detta ni visar upp för väljarna lite mindre än ett år innan vi ska gå till val i det här landet?

I ljuset av Konjunkturinstitutets kritik vill jag fråga miljöministern: Hur ska ministern säkerställa i fortsättningen att de åtgärder som regeringen vidtar också är verksamma?

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

Anf. 51 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Riksdagen har i bred enighet fattat två otroligt viktiga beslut: ett i ett klimatpolitiskt ärende och, inte minst, ett gällande ett sektorsmål för transporterna. Den beredning där vi gemensamt tog fram förslaget, Miljömålsberedningen, konstaterade gemensamt att för att nå detta mål behövs nya styrmedel – vilket är ganska givet. Synsättet att det behövs fler nya styrmedel för att nå målet har senare bekräftats både i forskning och av våra expertmyndigheter. Regeringen har lagt fram en lång rad, en palett, av förslag till åtgärder som berör olika delar av det komplexa transportsystemet för att få en sammantagen stor effekt och för att åstadkomma en omställning.

Från Moderaternas och oppositionens sida är det närmast helt kompakt tyst när det gäller nya förslag för att nå målet. Det är verkligen en svaghet som oroar mig mycket att vi kan vara överens om mål men att det i diskussionerna om hur vi faktiskt ska nå målen är bekymmersamt tyst från oppositionens sida.

När vi arbetar med transportpolitik är det klimatpolitiska ramverket ett otroligt viktigt ramverk. Men vi ska aldrig mer upprepa det misstag som har begåtts i så många delar av landet, även av tidigare regeringar, där man har isolerat klimatfrågorna från exempelvis luftkvalitetsfrågorna och bullerfrågorna. Vi måste hitta åtgärder som klarar av att möta flera problem samtidigt eftersom trafiken har flera effekter. Här är överflyttning från bil till cykel en av de mest effektiva saker som vi kan åstadkomma. Den är också helt avgörande för att vi ska få tillräcklig effektivitet i transportsystemet.

Den största potentialen för ett effektivt transportsystem är just denna typ av överflyttningar i och kring våra städer. Denna typ av förändring kommer också att ha positiva effekter på hur det är att vara och leva i våra städer och hur vi kan dela det gemensamma rummet. I detta perspektiv kommer stöd till infrastruktur och en förstärkning av den pågående elbilsboomen att vara ett framgångsrecept. Det är något vi kommer att kunna analysera framöver som framgångsfaktorer.

Det är fantastiskt att se hur svenska tillverkare av elcyklar nu kan anställa och öka sin produktion. Det finns stor efterfrågan. Det kommer också att bli spännande att se hur detta kommer att påverka våra städer. Det kommer att ställa nya krav på infrastrukturen. Vi kommer att behöva förbättra cykelinfrastrukturen så att man kan cykla både lite snabbare och lite långsammare. Det är ju också många som väljer att cykla på det mer traditionella sättet, och man måste hitta ett samspel häremellan.

Inte minst tror och hoppas jag dock att vi kommer att kunna se positiva hälsovinster av dessa åtgärder. Det är väldigt viktigt. Stillasittande är ett av våra riktigt stora samhällsproblem, som vi inte ska överlämna till sjukvårdspolitiken att sköta. Det behöver framför allt lösas genom möjligheter för människor att röra sig i vardagen, och att cykla regelbundet är då nästan oslagbart som effektiv åtgärd.

Anf. 52 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Miljöministern talar i sitt inlägg om *hur* vi ska nå målen. Hur ska vi nå dem? Vi når dem i alla fall inte genom att verkställa en politik som inte är evidensbaserad. Statsrådet uttrycker själv i sitt svar till mig här i dag att vi ännu inte har några exakta siffror på hur mycket regeringens investeringar minskar utsläppen med senare budgetsatsningar inräknade. Det säger miljöministern i svaret; det är ingenting som jag har hittat på.

Då måste man ställa sig den fråga som jag gjorde och som var upprinnelsen till interpellationen, nämligen: Varför kan inte regeringen förete några bevis som stöder den politik som ni nu sjesätter i samband med budgeten?

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Vi måste ta den utmaningen på mycket stort allvar. Jag satt i en regering som verkligen gjorde det. Klimatpolitiken måste fokusera på att sänka de globala utsläppen i stället för att flytta runt dem, vilket var och är en bärande tanke i den politik som mitt parti företräder. Varje satsad klimatkrona måste ge största möjliga klimatnytta. Vi har varken tid eller råd med ineffektiva klimatåtgärder som vaggar in oss i en falsk känsla av handlingskraft.

Statsrådet uttrycker att regeringen fortsatt ska ägna sig åt politikutveckling och att man i det läget ska använda sig av expertmyndigheternas uppskattningar. Då undrar jag, som jag har gjort flera gånger under den här debatten utan att få ett svar, tycker jag: Hur ska statsrådet och regeringen säkerställa att de förslag som regeringen tar fram har tydligt beräknad klimatnytta innan de genomförs? Det förblir den centrala frågan, och den får vi ta med oss till nästa debatt, miljöministern, för jag försäkrar att vi kommer att stå här många gånger från nu och fram till och med valdagen.

Anf. 53 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag tycker att det är närmast underhållande att Tobias Billström väljer att i princip ordagrant citera kritik som bland annat Konjunkturinstitutet riktade mot den regering han själv satt i och nu använda det som han då valde att inte lyssna på, eftersom han ändå gick fram med exakt de styrmedlen, för att skåpa ut nuvarande förda miljö- och klimatpolitik.

En stor skillnad mellan den här och den tidigare regeringen är att vi förutom att vi tar klimatfrågan på allvar har en samlad politik för miljö och klimat och söker åtgärder där vi både rättar till klimatfrågor – luft och buller – och tittar på om vi kan hitta åtgärder som också är hälsofrämjande. Vi försöker identifiera åtgärder som har flera nyttor.

Detta angreppssätt är väl förankrat både i transportpolitisk forskning och i forskning om hur man bygger hållbara tätorter och samhällen och skapar bebyggd miljö för transporteffektivitet. Där kan man också få vinster i form av attraktivitet och förbättrad hälsa och åstadkomma till exempel städer som är goda för handel, nöje och kultur.

Det finns åtgärder som gör att man kan få allt detta, och elfordonspremien är en sådan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 19 Svar på interpellation 2017/18:83 om antalet vargar i Sverige

Svar på
interpellationer

Anf. 54 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att riksdagens intentioner om antalet vargar i Sverige ska följas. Vidare undrar Beckman varför jag inte har återkommit till riksdagen med ett nytt förslag till beslut och vilka konkreta åtgärder jag har vidtagit för att vargstammen i Sverige ska ha en annan koncentration än bara Gävleborg, Dalarna och Värmland.

Jag håller med om Lars Beckmans uppfattning att det är viktigt att vi har en rovdjurspolitik som har folklig acceptans. För att vi ska ha en snabbare, effektiv och likvärdig beslutsprocess har regeringen infört skyndsamtalskrav i ärenden och mål om jakt efter stora rovdjur. Förvaltningsrätten i Luleå har gjorts till specialdomstol för överprövningen i sådana mål. För att beslut om licensjakt på varg ska kunna överprövas innan jakttiden startar ska länsstyrelsernas beslut som huvudregel numera meddelas senast den 1 oktober.

Den dåvarande regeringen angav i sin proposition *En hållbar rovdjurspolitik* från 2012 att efter riksdagens behandling av frågan om referensvärdet för vargens populationsstorlek bör Naturvårdsverket slutföra rapporteringen till EU-kommissionen av arter och livsmiljöers bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Vidare ska Naturvårdsverket, i enlighet med gällande regler, ange en bedömning av var referensvärdet ligger inom intervallet 170–270 vargar.

Förslagen utgick från Naturvårdsverkets redovisningar av sårbarhetsanalyser om minsta livskraftiga population för varg. Naturvårdsverket rapporterade 2013 att referensvärdet för vargpopulationen var 270 vargar.

Den svenska vargstammen har dock haft en högre inavelsgrad än vad som anses acceptabelt. Efter att sårbarhetsanalysen kritiserats för att inte beakta de genetiska aspekterna fick Naturvårdsverket under 2015 i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera den befintliga sårbarhetsanalysen för varg. Med den som grund skulle Naturvårdsverket utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet.

Analysen utgick från två vetenskapliga rapporter, från två forskargrupper i Sverige respektive USA, om när den svenska vargpopulationen anses ha gynnsam bevarandestatus. Den visade att givet att de svenska och skandinaviska vargarna utgör en del av den nordeuropeiska vargpopulationen behövs det minst 300 vargar i Sverige och att minst en invandrad varg från

Finland eller Ryssland reproducerar sig med en skandinavisk varg under naturliga förhållanden varje femårsperiod.

Naturvårdsverket har det övergripande nationella ansvaret för rovdjursförvaltningen. Verket har delegerat rätten att besluta om vargjakt till berörda länsstyrelser. Regeringen kan inte ha några synpunkter på länsstyrelsernas bedömning i ärenden om skydds jakt och licensjakt på varg.

Anf. 55 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Om vi ska ha en vargstam i Sverige – vilket Sveriges riksdag har beslutat att vi ska ha – är det viktigt att det finns folklig acceptans och ett brett stöd för rovdjurspolitiken, även utanför Stockholm och Södermalm. Det gäller framför allt i de län som berörs. Den tilldelning för vargjakt i Gävleborg som länsstyrelsen har beslutat om motverkar målet om folklig acceptans.

Förra mandatperioden lade Alliansen, precis som miljöminister Karolina Skog säger, fram en rovdjursproposition. I samband med det arbetet reste vi runt mycket i Gävleborg. Vi samlade dem som var intresserade av viltvård – jägare, Svenska Rovdjursföreningen, länsstyrelser, polisen och kommuner. Vi gjorde ett bra arbete. Kanske förstod man inte just då hur bra det var. Jag tror att statsrådet nämnde det man kom fram till, bland annat att det ska tas socioekonomisk hänsyn och att tamdjurshållning inte ska försvåras påtagligt.

Det väcker naturligtvis anstöt när inventeringar av varg i Sverige visar att det kan finnas uppemot och kanske till och med fler än 400 individer. När det står, precis som statsrådet sa, att vi ska ha 170–270 individer blir det ganska lätt matematik; 400 minus 22 blir väsentligt fler än 170–270.

Antalet individer är den ena saken. Den andra saken är vargens utbredning, som gör mig bekymrad. Jag vet inte hur ofta statsrådet läser Ljusdals-Posten, men om hon gör det läste hon kanske nyheten för ungefär ett år sedan om förskolan som inte vågade ha barnen ute på grund av vargen. De undrade vad de skulle göra om det skulle komma en varg och de var en personal på tolv barn. Det om något visar väl att man måste ta mer socioekonomisk hänsyn. Jag kan förstå de föräldrar som är rädda för att ha sina barn på Linblommans förskola, när det var ett antal vargattacker.

Vi har inte ens pratat om de 14 får som dödades i två vargattacker på en vecka. Det är ett jättebekymmer för småföretagare i Ljusdal som föder upp får när dessa blir attackerade av rovdjur, i det här fallet vargar.

Det har många gånger gått för långsamt att besluta om licensjakt och skydds jakt. Även om statsrådet säger att man har snabbat upp processerna har det uppenbarligen inte gått tillräckligt fort.

Fru talman! I dag har en gråhund dödats av en varg i norra delen av Gävle kommun. I dag på förmiddagen har en jaktkamrat, en hund, fått somna in efter att ha blivit attackerad av en varg.

Jag tror att det är jätteviktigt att regeringen anstränger sig för att se till att våra ansvariga myndigheter följer riksdagens intentioner så att vi kan ha en acceptans för vargen, även i Gävleborg och i de tre fyra län det handlar om.

Anf. 56 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag tycker att miljöministern i sitt svar förhåller sig ganska märkligt till sitt och regeringens uppdrag, nämligen att tillse att svensk

lagstiftning efterföljs. Vi hade, som interpellanten Lars Beckman har nämnt, en rovdjursproposition 2013. Där sifferatte man antalet vargar. Man definierade gynnsam bevarandestatus och sa också i propositionen att bevarandestatusen skulle upprätthållas.

Nu närmar vi oss snart en situation där vi har dubbelt så stor vargpopulation som den som fastslogs i propositionen. Då är det anmärkningsvärt att miljöministern står i talarstolen och säger att regeringen inte kan ta något som helst ansvar för det här.

Det är regeringen som styr riket. Det är naturligtvis så att regeringen har att ta ansvar för att den lagstiftning som finns också efterlevs. Det går inte att skylla på förvaltningsmyndigheter i detta sammanhang, för det är regeringen som ytterst styr förvaltningsmyndigheterna.

Jag kan också tycka att det i detta sammanhang är anmärkningsvärt att miljöministern tidigare, i oktober, på en skriftlig fråga från Erik Ottoson meddelade att Naturvårdsverket har fått ett nytt direktiv från regeringen, trots att Sveriges riksdag – Sveriges högsta beslutande organ – har sifferatt antalet vargar som ska anses motsvara gynnsam bevarandestatus. Det förefaller mig mycket märkligt att regeringen på eget bevåg kan överpröva det beslut som har fattats i denna kammare och ge ett nytt direktiv till Naturvårdsverket – mycket märkligt.

Min fråga är därför helt enkelt vilka åtgärder miljöministern tänker vidta för att se till att svensk lagstiftning och den proposition som vi röstade igenom här 2013 faktiskt efterlevs i praktiken.

Anf. 57 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Vargfrågan är oerhört engagerande runt om i landet. När jag åker runt i Sverige märker jag hur människor börjar att ge upp och ledsna. De vågar inte ha kvar sin tamboskap. De har förlorat hundar. De har förlorat jakten – det finns bara varg i vissa områden. Människor har helt enkelt av olika anledningar ledsnat på att vara kvar ute på den svenska landsbygden.

Det här är allvarligt, med tanke på att vi nyss har antagit en livsmedelsstrategi som säger att vi ska öka livsmedelsproduktionen i landet. För att kunna satsa på den delen måste vi ha mer tamboskap och föda upp fler djur i Sverige, och då är vargen helt klart begränsande i vissa områden.

Detta var anledningen till att vi fattade ett gemensamt beslut om att vi i Sverige skulle ha en vargstam som omfattade 170–270 vargar. Vid den efterföljande inventeringen konstaterades att antalet vargar som det finns någon form av dokumentation på är uppåt 430. Vi vet inte om det utöver dessa finns ytterligare vargar i landet, men det är inte helt osannolikt – det finns säkert fler vargar än vad inventeringen kom fram till.

Fru talman! Ministern sa i sitt svar att hon håller med interpellanten om att vi måste ha en vargstam som har folklig acceptans. Vi har nu dubbelt så mycket varg som riksdagen en gång i tiden har sagt kunde vara en rimlig nivå för Sverige, eller kanske ännu mer än detta. Anser ministern att det är rimligt att vi har dubbelt så mycket varg, och anser ministern att det finns folklig acceptans för den vargstam som finns i Sverige?

När jag åker runt i Sverige känner jag av att det inte finns en sådan folklig acceptans. Då pratar jag framför allt om de områden som har varg. Jag kan tänka mig att de områden i Sverige som inte har varg inte bekymras särskilt mycket av att vargen finns någon annanstans i landet.

Detta är ett stort problem. Vi står här i riksdagen och pratar om att den vargstam som vi har skulle vara fördelad över hela Sverige på ett annat sätt. Då hade de 170–270 vargarna landat på en helt annan nivå i täthet.

Vargstammen i Sverige är dock väldigt koncentrerad till Mellansverige och mot Norge, vilket gör att vargstammen i dessa områden är bland Europas tätaste. Då är det inte svårt att förstå att just de områdena har problem. Dessa områden talar om att de inte klarar av det här vargtrycket och att någonting måste göras åt det.

Min fråga är om ministern är beredd att ge andra direktiv eller att förändra regelverket för länsstyrelsen med ett direktiv om att vi behöver se över detta och nå det som riksdagen en gång i tiden har fattat beslut om: 170–270 individer.

Är ministern beredd att ta någon form av initiativ för att vi ska landa på den nivå som Sveriges riksdag har ställt sig bakom? Riksdagen är faktiskt det beslutande organet i Sverige – är ministern beredd att se till att detta verkställs?

Fru talman! Jag återvänder till den fråga jag ställde till ministern inledningsvis: Har den vargstam som vi har i dag folklig acceptans i Sverige?

Anf. 58 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Mycket klokt har sagts här av mina tre moderata kollegor. Det är tydligt att frågan om svensk rovdjurspolitik och frågan om förutsättningarna för att bo och leva på landsbygden är en fråga som berör och engagerar Moderaterna.

Jag är invald av och boende i Värmlands län. Det är ett län som inte bara har varg utan ungefär hälften av den svenska vargstammen, som alltså är långt större än den vargstam som riksdagen har beslutat om. Det innebär att den vargstam som riksdagen har beslutat om i grunden finns i Värmland.

Om vi går ut och tittar utanför riksdagens dörrar är vargen naturligtvis inte något stort problem. Det är den inte heller i våra andra storstadsområden eller i andra städer, utan det är på landsbygden i delar av Sverige som den är ett problem, vilket har sagts tidigare i debatten. Det rör sig i grunden om ett band över Mellansverige, och detta inkluderar inte Stockholms stad.

För att hela Sverige ska ha förutsättningar att leva, för att det ska vara attraktivt att leva och för att folk ska känna trygghet är det viktigt att vi har en fungerande rovdjurspolitik. Det är viktigt att vi har en rovdjurspolitik och en lagstiftning som det finns folklig acceptans för samt att vi kan säkerställa att lagstiftningen följs upp och efterlevs och att folk gillar den.

Den viktiga frågan i grunden är dock en annan. Jag reagerade på att det utifrån vad ministern sa tidigare förefaller som att beslut som fattats av Sverige högsta politiska organ, riksdagen, inte är någonting som regeringen tar notis om. Regeringen förefaller ha en egen linje utan folkligt stöd.

Nu är det miljöministern, som representerar regeringens ena parti, som är här. Jag får kanske skriva en liknande fråga till landsbygdsministern och se om det råder samma uppfattningar om politiken inom regeringen eller om man är på kollisionkurs.

Är det så att Miljöpartiet, Socialdemokraterna och den samlade regeringen faktiskt tycker att vi i stället för att leva upp till det som riksdagen har fattat beslut om bör öka vargstammen? Jag kan inte tolka ministrarnas svar på något annat sätt än att detta är hennes och regeringens ambition.

Detta är min konkreta fråga till miljöministern: Är det så att ministern anser att det beslut som riksdagen har fattat inte ska följas? Och är det så att ministern anser att antalet vargar i Sverige bör vara större än det som riksdagen har fattat beslut om och möjligen också större än det antal vargar som finns i landet i dag?

Anf. 59 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Både människor och rovdjur ska kunna leva i Sverige. Därför är det viktigt att vi gör vad vi kan på alla plan för att det ska fungera så bra som möjligt. Vi måste ha en politik som värnar både människan och djuret.

Regeringen anser att Sverige ska ha en långsiktigt livskraftig vargstam. Det övergripande målet för rovdjurspolitiken är att varg och andra rovdjur ska ha en gynnsam bevarandestatus samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och annan socioekonomisk hänsyn kan tas.

Det formella regelverk som vi arbetar utifrån i rovdjursfrågor innefattar bland annat art- och habitatdirektivet, som syftar till att bidra till en hållbar utveckling genom att främja biologisk mångfald samtidigt som hänsyn tas till ekonomiska, sociala, kulturella och regionala behov.

Vad regeringen har gjort vad gäller rovdjursfrågorna är att skapa ordning och reda och att regionalisera besluten om jakt. Detta skapar en förutsebarhet och säkrar en saklighet i hanteringen av frågan om antalet vargar för jakt, som baseras på fakta om bevarandestatus.

En kritisk faktor, som vi måste ha koll på om vi ska ha en livskraftig vargstam i Sverige, är inavel. Inaveln hotar den svenska vargen, och vi måste följa inavelskvoten för att kunna säkerställa att vargarna mår bra.

Inför det beslut som riksdagen fattade under förra mandatperioden fanns ett underlag från Naturvårdsverket. Underlaget fick vetenskaplig kritik. Det som man här i riksdagen nu ojar sig så mycket över är att regeringen gav den myndighet som hade lämnat underlaget, som fått vetenskaplig kritik, i uppdrag att utsätta underlaget för vetenskaplig granskning. Man tog in två forskarlag, ett från Sverige och ett från USA, för att granska en kritisk punkt som just handlade om inavelskvoter.

Efter deras analys kom expertmyndigheten till slutsatsen att det behövs 300 vargar i Sverige och en reproduktion av gener från populationer från Finland eller Ryssland varje femårsperiod för att vargstammen ska kunna leva vidare. Den typen av rationell hantering i nära samarbete mellan expertmyndigheter och forskning är den typ av krav som regeringen ställer för att upprätthålla en god ordning i rovdjurspolitiken. Det skapar förutsebarhet och saklighet.

Detta står emot ett annat synsätt där man politiserar frågor som är av vetenskaplig karaktär och gör politik av det som ska bedömas av experter. Det är en tydlig skiljelinje i vår syn på de här frågorna. Självklart – det ska inte behöva sägas – är detta regeringens samlade politik.

Anf. 60 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! I fyra minuter står miljöministern och pratar, men hon svarar inte på en enda av de frågor som har ställts här.

Huvudfrågan för denna interpellationsdebatt är naturligtvis: Varför säkerställer inte regeringen att myndigheterna följer riksdagens beslut? Det är en provokation mot landsbygden, fru talman.

I en annan debatt som jag hade med miljöministern konstaterade jag att det pågår ett landsbygdsuppror i Sverige. För många – de som inte bor i Stockholm, på Södermalm, och inte åker tunnelbana – är det ett straff att bo på landsbygden. De har fått chockhöjda bensinskatter. Man ska införa kilometerskatt, och man skär ned på infrastrukturen. I Gävleborgs län ska vägar göras om från asfaltvägar till grusvägar. Och regeringen respekterar inte riksdagens beslut.

Det är en grov provokation, eftersom alliansregeringen under förra mandatperioden tog fram och skapade den ordning och reda som Karolina Skog och regeringen hade att förvalta. Det här skapar så stark frustration, fru talman, att jag till och med har sett folk i Ljusdals-Posten säga: Skjut alla vargar! Det säger man naturligtvis i ren frustration som är framprovocerad av den här regeringen.

Jag har full respekt för att Miljöpartiet inte vill ha jakt, jakt på varg eller något annat. Vi var många som varnade för vad det skulle innebära när Miljöpartiet fick ansvaret för viltvården i Sverige. Vad innebär det att vi har fattat ett beslut om att vi ska ha 170–270 vargar för gynnsam bevarandestatus? Som Sten Bergheden konstaterade har vi kanske 430 vargar i Sverige, och myndigheterna beslutar om en licensjakt på 22. Det är en ren provokation mot landsbygden.

Det är ren provokation för den hundägare som i dag fick sin hund dödad i Gävle och som Gefle Dagblad skriver om – en jaktkamrat som blev uppäten av två vargar. Det är en provokation mot forskolläraren Marie Envall i Ljusdal, och Ljusdals-Posten berättar ungefär så här: Det är inte riktigt det svar som Marie Envall, som helst vill se en minskad vargstam i området, vill ha.

Det är precis detta beslut som Sveriges riksdag har tagit. Som Christian Holm Barenfeld Holm sa innebär beslutet att vi ska sprida rovdjuren över hela Sverige, utom på Gotland och i renbetesland.

Vad tror ni hade hänt om personalen på en förskola i Nacka hade sagt att man inte kunde ha barnen ute på grund av varg? Med stor sannolikhet hade det varit en stor riksnöhet. Vad hade hänt, fru talman, om en varg hade tagit en hund på Södermalm i dag på eftermiddagen? Med stor sannolikhet hade det varit en stor nöhet.

När en eller ett par vargar tog en hund i Gävle i dag blir det en notis i Gefle Dagblad. Men det är ingen notis för dem som bor och verkar i Gävleborg. Det är ingen notis för dem som rör sig i skog och mark. Det är ingen notis för dem som anser att regeringen ska säkerställa att riksdagens beslut följs. Det är faktiskt en hygienfaktor att Sveriges regering säkerställer att våra myndigheter följer intentionerna i riksdagens beslut. Det är er skyldighet.

Att skriva i ett interpellationssvar till Sveriges riksdag att ni inte kan fatta beslut är inte rimligt.

Anf. 61 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern! Vi måste ha en rovdjurspolitik, men den kan inte stå över alla andra mål på landsbygden. Den kan ju inte stå över en levande landsbygd om vi vill att fler människor ska kunna bo och verka

där ute, ha mer tamboskap och kunna jobba med skogs- och lantbruk. Vi har en livsmedelsstrategi som säger att vi ska öka produktionen. Det är klart att vi har många mål. Då kan man inte säga att rovdjurspolitiken är så viktig att den får slå ut den övriga verksamheten. Precis som med alla andra vilda djur vi har i landet måste vi reglera vargstammen. Det gör vi med älgar, rådjur, hjortar och andra. Vi lämnar över ansvaret till jägarna, som sköter detta på ett utomordentligt bra sätt. Självklart måste vi göra precis på samma sätt när det gäller vargen. Så gör övriga Europa.

Det påstås ofta att vargen är ett utrotningshotat djur. Vi har över 200 000 vargar i världen. Vi har fullt av varg i hela Europa. Man jagar varg i Europa. Man har till och med fri jakt i delar av Europa, och man vet att man måste hålla vargstammen på en rimlig nivå. Det är bara häruppe i Sverige som vi har fått för oss att vi ska hålla på med något experiment för att skapa någonting som inte kommer att lyckas om vi inte har med oss landsbygdsbefolkningen.

Jag har varit ute hos människor på landsbygden som har förlorat sina får, ihjälskrämda och ihjälbitna får. Andra tackor har kastat sina foster och har inte blivit dräktiga året efter på grund av vargattacken. De här människorna överväger om de över huvud taget ska fortsätta med fåravel i de här områdena. Det är klart att de funderar på att göra något annat, och det är det vi inte vill. Vi vill att de här människorna ska fortsätta att satsa där ute.

Vi ville också inrätta en ny viltmyndighet som skulle ta hand om vargfrågan, men inte heller denna fråga har regeringen brytt sig om.

Anf. 62 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Det var inte mycket svar jag fick på några väldigt tydliga frågor, så jag ska upprepa frågorna till ministern och hoppas att jag kan få svar på dem.

Av det jag hör förefaller det som att regeringen konstaterar att beslut fattade av Sveriges riksdag inte är något som nödvändigtvis måste följas. Det tycker jag låter allvarligt. Därtill har riksdagen fattat beslut om ett etappmål på 170–270 individer i landet.

Med tanke på bedömningen av hur många vargar som i dag finns i landet skulle jag vilja lägga till en fråga. Om det enligt miljöministern behövs 300 individer för att det ska vara en livskraftig och hållbar förvaltning av vargarna, är ministern då beredd att kraftigt öka antalet individer som får skjutas av i kommande vargjakt?

Det blir lite konstigt när man läser detta. Som jag och mina kollegor har sagt handlar det om att vargen finns på en begränsad yta i Sverige och att vi vill att folk ska kunna leva i hela landet och känna respekt för våra lagar.

Min konkreta fråga är: Anser ministern att beslut fattade av Sveriges högsta politiska organ, Sveriges riksdag, ska följas?

Låt mig följa upp detta med en fråga om det beslut som alliansregeringen levererade före förra valet och som vi fortfarande står fast vid i opposition: att vi vill ha en viltmyndighet. Vad säger ministern om det?

Anf. 63 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tackar Karolina Skog för svaret, och jag tackar interpellanten och hela det band av moderater som har varit uppe och säger sig värna svensk landsbygd. Det låter ju bra, men landsbygden fick ta del av

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

vad åtta år med borgerlig regering innebar. Vi lärde oss att det inte var någon framtid i det.

Vad gäller förvaltning av det stora rovdjuren har jag fått lära mig att man måste vara ödmjuk. Man kan ha en stark personlig vilja om både det ena och det andra, men vi måste vara ödmjuka. Framför allt måste vi vara ödmjuka inför vår vilda fauna.

Vi måste också vara ödmjuka inför drabbade näringsidkare, fårägare, hästägare och så vidare. Eftersom riksdagen har beslutat att vi ska ha en hållbar rovdjursförvaltning har näringsidkarna rätt till stöd och åtgärder för att förhindra skador. Det är viktigt, men det ser vi inget av i den moderata budgetmotionen. Det är överstruket; där har man dragit en rödpenna över alltihop. Detta kan man ha med sig. Det kan bönderna ha med sig som jobbar med att uppfylla regeringens livsmedelsstrategi.

Man behöver vara ödmjuk inför de människor som förlorar en jaktkamrat och över att jakten förändras. Det ska vi definitivt vara; det är jätteviktigt.

Jag stod i denna talarstol och debatterade med ett centerstatsråd som inte hade något stöd av den moderatledda regeringen. Det tog ganska lång tid innan man fick fram rovdjurspropositionen, som när den kom hade fokus på antal snarare än åtgärder.

Låt mig fråga berörda moderata riksdagsledamöter: Hur många vargar fälldes på licensjakt valåret 2014, efter att riksdagen hade antagit rovdjurspropositionen?

I den fantastiskt fina rapporten från SVA finns en karta där varje punkt är ett dödat rovdjur. På licensjakt var det noll vargar 2014. Det sköts förvisso ett antal på § 28 och skyddsjakt. Året efter, 2015, sköts det nästan 44 stycken på licensjakt, alltså när denna regering hade tagit över. Moderaterna hade nog inte trott att det skulle gå att genomföra med en miljöpartistisk miljöminister, men se det gick.

Under följande år är antalet ungefär detsamma. Det måste man också ha med sig. Det är ganska många på skyddsjakt, bland annat inom renbetesområdet, vilket är helt riktigt. Några stycken blev också trafikdödade. Detta måste man också ha med sig i den samlade bedömningen av rovdjurstrycket.

Vad har vi då för underlag? Här gör jägarna ett bra jobb med att samla in till exempel vargskit och björnskit för att öka underlaget vad gäller genetiken. Det är viktigt att vi har med oss alla delar i arbetet så att vi får ett bra underlag.

Regeringen har också tagit fram ett underlag så att vi kan börja använda åtelkameror, vilket i dag är förbjudet. Bild efter bild från markerna ute på landsbygden visar att man har rovdjur, men man kan inte använda sig av dessa.

Regeringen vidtar åtgärder som har betydelse.

Anf. 64 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Isak From tydliggör på ett bra sätt komplexiteten i frågorna om rovdjuren. Att reducera det till en fråga om antal och dra slutsatsen att politiker är bäst lämpade att svara på frågorna om antal och annat är att förenkla frågorna på ett sätt som de inte alls förtjänar och som de som engagerar sig i rovdjursfrågorna från olika synsätt absolut inte förtjänar.

Precis som Isak From tar upp ska givetvis de tamboskapsägare som får problem med varg ha stöd från samhället med stängsel och så vidare, och vi ska ta frågorna på allvar.

Vi ska också ta hela intentionen i riksdagens beslut att vi ska ha en livskraftig vargstam på allvar. Det allvaret saknar jag från Moderaternas sida i dagens debatt. Att reducera frågan om en livskraftig vargstam till en fråga bara om antal är inte att ta de beslut som riksdagen har fattat på allvar.

Flera av debattörerna har också refererat till riksdagsbeslutet på ett felaktigt sätt, trots att det står i interpellationen att riksdagen har beslutat att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus ska vara 170–270 individer. Det är inte en definition, det är inte ett mål, det är inte ett tak – det är ett referensvärde. Detta referensvärde baserade sig på ett antal faktamässiga slutsatser.

Samma myndighet har sedan reviderat och justerat referensvärdet utifrån en vetenskaplig granskning och kommit fram till att det med hänsyn till genetiken behövs 300, och genetik är ju en av de aspekter man ska ta hänsyn till.

Det görs också en misstolkning då man antyder att riksdagen har beslutat att det ska vara en jämn spridning över hela landet. Det ska kunna finnas varg i hela landet, men det står inte i riksdagens beslut att det vara jämnt fördelat. Vargen är ett vilt djur som rör sig fritt på våra marker. Ingen politik och inga myndigheter kan styra det – och det står inte heller i något beslut från vare sig riksdag eller regering att vi ska försöka styra det.

Riksdagen har beslutat om särskilda hänsyn i renbetesland, i skärgården och i områden med mycket tamboskap. Denna hänsyn tas genom dels stöd, dels möjlighet till både skyddsjakt och licensjakt.

Rovdjuren spelar en väsentlig roll i det ekologiska systemet i Sverige och världen. Vi behöver rovdjuren för att vårt ekosystem ska hänga ihop. Man kan inte plocka bort dem. Om vi plockade bort dem som är högst upp i näringskedjan skulle det få stora konsekvenser.

Man kan inte ha ett seriöst arbete med biologisk mångfald utan att också ha en seriös och vetenskapligt grundad politik för rovdjur. Det står denna regering för, och det har vi genomfört genom att föra ned besluten om jakt på regional nivå och skapa ordning och reda.

Anf. 65 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag förstår att Socialdemokraterna anmäler sig till debatten. De är nog väl medvetna om hur förtroendet för Miljöpartiet är på den svenska landsbygden. De är nog väl medvetna om att subvention av elcyklar inte är den viktigaste frågan i Hälsingland, utan det är att det finns ett drivmedelspris man har råd att betala. Jag har alltså full respekt för att Socialdemokraterna skyndade sig att anmäla sig.

Fru talman! Denna debatt har visat att Miljöpartiets representant, statsrådet, inte svarar på de frågor som handlar om att man ska respektera riksdagens beslut. Man kan raljera över att vi har fattat ett antalsbeslut. Man kan raljera över det beslut som fattades i riksdagen, men då får man faktiskt komma tillbaka till Sveriges riksdag och lägga fram en annan proposition. Då får man komma tillbaka till denna riksdag och söka stöd för en annan politik. Om riksdagen har fattat ett beslut är det regeringens och våra myndigheters skyldighet att följa det beslutet.

Det finns väsentligt fler vargar i Sverige på en väldigt begränsad yta. Vi behöver inte ha högläsning, men det framgår klart och tydligt av det beslut som antogs i riksdagen att vargstammens koncentration ska minskas där den är som tätast.

Statsrådet har fått frågor från alla mina kollegor här. Vad gör statsrådet för att se till att riksdagens beslut följs? Vi kan konstatera att det raljeras över riksdagens beslut, men vi får inget svar på frågan om hur regeringen via regleringsbrev eller andra åtgärder ska säkerställa att riksdagens beslut följs. Detta tycker jag är bekymmersamt, och vi får säkert anledning att återkomma till denna fråga under senare debatter.

Anf. 66 ISAK FROM (S):

Fru talman! Lars Beckman säger att det behövs en ny proposition. Jag fasar för en ny proposition. Ska vi riva upp allt vi har jobbat med?

När det gäller det slutgiltiga beslut som var så viktigt för detta, med grunden i det arbete som regeringen gjorde, kunde vi få till en juridiskt hållbar förvaltning och ett beslut i Högsta förvaltningsdomstolen som säger att det beslut som Sveriges riksdag och regering har tagit, där man har gett myndigheterna rätt att delegera för att regionalisera jakten, är hållbart och ska kunna genomföras.

Ska vi riva upp beslutet och börja om från början? Jag fasar för att Moderaterna ska styra igen, om man ska börja genomföra både det ena och det andra utan någon som helst tanke på vad det får för följder och konsekvenser. Då ska vi börja om med en juridisk cirkus en gång till. Är det vad vi eftersträvar?

Vi måste faktiskt sansa oss och ha lite respekt för att det som genomförs nu faktiskt ger resultat. Sedan måste vi också genomföra åtgärder. Vi kommer att kunna följa utvecklingen och samla mer underlag för att bedöma storleken. Vi kan nu i dag säga att vargstammen var mycket större än vad man kunde säga 2013, till exempel, tack vare att människor där ute – Jägareförbundet, naturintresserade och så vidare – samlar underlag för hur stor vargstam, hur stor björnstam, hur många järvar, hur många lodjur vi har och så vidare.

Det är helheten man måste ha, och det måste man ha respekt för. Kom inte här och dra i ett enskilt populistiskt snöre och tro att det ska lösa sig i framtiden! Denna regering står för helheten. Det funkar, och det har regeringen visat.

Anf. 67 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Varje gång jag har en debatt med Lars Beckman blir det mer och mer trumpistiskt. Att citera den interpellation som Lars Beckman har ställt och påpeka att det är detta som riksdagen har beslutat och inget annat kallas att raljera. Jag citerade och läste innantill från riksdagens beslut och interpellationen, där det står att riksdagen har beslutat om ett referensvärde för bevarandestatus, och jag redogjorde för det arbete som har följt efter detta.

Det finns två skillnader mellan den politik som regeringen för – den goda ordning och reda vi har skapat i rovdjurspolitiken – och det förslag som Lars Beckman förespråkar.

Regeringen har regionaliserat besluten om viltförvaltning, men Lars Beckman vill föra dem till Stockholm. Lars Beckman tycker att han själv och riksdagens ledamöter är bättre lämpade att fatta detaljerade beslut om viltförvaltningen än representanter från Jägareförbundet och experter i Gävleborg och andra län. Det tycker inte regeringen. Vi tycker att regionerna där ute är bättre lämpade.

Varför svarar jag inte? Jo, för att jag har lämnat över förtroendet och ansvaret till en regional viltförvaltningsordning som fattar den typen av beslut. Jag sätter mig inte över den ordningen, för jag vet inte bättre än dessa regionala experter. Men det anser Lars Beckman att han gör, och det är en stor skillnad.

Den andra är att vi har ett systematiskt arbete och en nära koppling mellan våra expertmyndigheter och vetenskap och låter kritik från vetenskapligt håll eller ny information påverka expertmyndigheternas arbete. Om man får ny information kan man ändra sig och anpassa besluten efter det. Detta är ett vetenskapligt förhållningssätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2017/18:50 om kommunernas hantering av extra statsbidrag för ensamkommande

Anf. 68 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jan Ericson har frågat mig hur jag avser att förtydliga regelverken så att kommunerna kan vara säkra på att fatta lagliga beslut rörande det extra statsbidraget för ensamkommande ungdomar.

Jan Ericson beskriver och ser två allvarliga problem med bidragets konstruktion. Det ena är att bidraget fördelas till vistelsekommunen utan hänsyn till var ungdomen bor. Det andra är att kommunerna saknar riktlinjer för hur det tillfälliga bidraget ska hanteras.

Asylsökande vuxna är ett statligt ansvar. Det innebär att Migrationsverket erbjuder den som blir 18 år och behöver hjälp med bostad plats på en förläggning. Asylsökande som fyller 18 år har också möjlighet att bo på andra sätt. Den som kan ordna boendet själv har möjlighet att göra det.

För att möjliggöra för kommuner att låta ungdomar i denna situation bo kvar i kommunen under asylprövningen har regeringen och Vänsterpartiet föreslagit ett tillfälligt bidrag på 390 miljoner kronor i höständringsbudgeten 2017 och 195 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2018.

Fördelningen av medlen till kommunerna baseras på antalet asylsökande ensamkommande unga som vistades i kommunen i juni 2017.

Att medlen fördelas till vistelsekommunen beror på att syftet med bidraget är att möjliggöra för ungdomarna att bo kvar i den kommun de rotat sig i. Det tillfälliga bidraget förutsätter inte att den unge är placerad enligt socialtjänstlagen, och vistelsekommunen kan ha större möjlighet att hitta andra lösningar än placering.

Exakt hur medlen ska användas är dock upp till kommunerna att avgöra eftersom behov och förutsättningar kan skilja sig åt mellan olika kommuner.

Anf. 69 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Vår nye partiledare Ulf Kristersson har myntat ett nytt välkommet begrepp i den politiska debatten, nämligen att vi behöver föra ett mer vuxet samtal i politiken där vi försöker lyssna på varandra och debattera viktiga frågor med avsikt att faktiskt göra saker.

Ett tillfälle för sådana vuxna samtal borde vara riksdagens interpellationsdebatter, men det förutsätter i så fall att ministern tar interpellanternas frågor på allvar.

Min interpellation handlar om regeringens extra bidrag till kommunerna för att möjliggöra för asylsökande som fyller 18 år eller får åldern uppskriven till 18 år under asylprocessen att bo kvar i kommunen under asyltiden. Det är en tanke som i grunden är sympatisk och kan gynna integrationen för dem som beviljas uppehållstillstånd.

I min interpellation tar jag upp två konkreta problem med regeringens extra bidrag till kommunerna. Ingen av frågorna besvaras. Ministern medger inte ens att problemen finns, trots att Sveriges Kommuner och Landsting faktiskt har påpekat samma sak.

Svaret från ministern saknar substans, och jag tycker att det är lite respektlöst att ge ett sådant svar i en viktig interpellationsdebatt. Varför ska vi stå här och debattera om ministern inte tar debatten på allvar?

Jag ger nu ministern en ny chans att svara på mina två frågor. Den första frågan gäller det som Sveriges Kommuner och Landsting pekar på, nämligen att fördelningen av dessa pengar baseras på vilken kommun som är formell vistelsekommun, utan att hänsyn tas till vilken kommun som har socialtjänstansvaret och därmed kostnaderna. Ett stort antal kommuner har ensamkommande unga placerade utanför den egna kommunen, vilket gör att en kommun kan belastas med kostnaden samtidigt som en annan kommun får bidraget. Här tycker jag att regeringen borde lyssna på SKL, som i stället har begärt att man ska fördela pengarna efter vilken kommun som verkligen har kostnaden.

Den andra frågan gäller att kommunerna saknar riktlinjer för hur detta extra statsbidrag ska hanteras. I flera kommuner, bland annat i min hemkommun Mark, har både kommunjurister och socialchefer ifrågasatt om det verkligen går att använda bidraget till det angivna ändamålet utan att det strider mot kommunallagens krav på likvärdig behandling av kommuninvånarna. En person som söker asyl som 18-åring hänvisas till ett asylboende och får dagersättning enligt reglerna för vuxna. För en person under 18 år gäller helt andra regler för boende, dagersättning med mera. Om man ska ge unga som fyllt 18 år samma villkor och förmåner som de har haft tidigare, betyder det att vissa 18-åringar i en kommun får helt andra förmåner och rättigheter än andra ungdomar i samma ålder. Att ta sådana kollektiva beslut utan individuell prövning strider sannolikt mot flera lagar.

Att regeringen inte har gett några som helst riktlinjer till kommunerna om hur de ska agera tycker jag faktiskt är oansvarigt, och vi talar om ganska stora pengar. Nu agerar kommunerna olika, och ingen vet om man fattar lagliga beslut.

Med anledning av detta vill jag återigen fråga: Hur avser statsrådet att förtydliga regelverken, så att kommunerna verkligen kan vara säkra på att de fattar korrekta och lagliga beslut?

Anf. 70 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis i vår debatt tydliggöra att jag självklart tar interpellationen på största allvar. Det faktum att vi här tillsammans i kväll upprätthåller den svenska demokratin är ett uttryck för det – fråga och svar.

Om jag ska utveckla detta ytterligare vill jag ändå säga att bakgrunden är att asylsökande över 18 år i normalfallet erbjuds plats på Migrationsverkets förläggningar i stället för att vara fortsatt placerade i en kommun enligt socialtjänstlagen. Det kan få till följd att de unga behöver flytta. Så har det varit även tidigare, men då fick kommunen en fortsatt ersättning om den förlängde placeringarna när asylsökande fyllde 18 år. Just av den anledningen var det många kommuner som faktiskt gjorde det.

Anledningen till att regeringen och Vänsterpartiet har valt att ge kommunerna ett extra bidrag för denna grupp ungdomar är att just möjliggöra för dem att bo kvar i den kommun där de nu vistas.

Man kan också säga att denna situation med normala handläggningstider kommer att uppstå endast i undantagsfall. Därför handlar detta förslag om att detta ska vara en tillfällig lösning. Vi har valt den i stället för att förändra och backa tillbaka i regelverket i det tidigare ersättningsystemet.

Det finns kanske också anledning att säga att en alternativ lösning i så fall skulle vara att göra en ändring i ersättningsförordningen. Det hade tagit mycket längre tid, och det hade inte möjliggjort exempelvis några pengar för innevarande år. Avsikten är just att klara övergången från den regelförändring som gjordes i somras till den period som man har under innevarande och nästa år för att de unga exempelvis ska kunna bo kvar och fullgöra sin utbildning i den kommun som de vistas i. Kommunerna har olika förutsättningar, och detta bidrag möjliggör olika lösningar.

När man tittar på skillnaderna mellan vistelsekommun och anvisningskommun kan man notera att det i 72 procent av fallen är fråga om samma målgrupp. Där möts så att säga vistelsekommunen och anvisningskommunen. Därmed anser regeringen att detta är lite av det möjligas konst, skulle jag vilja uttrycka det, för att man på ett snabbt sätt ska kunna svara de kommuner som har efterlyst just en möjlighet att underlätta för ett beslut om att de unga ska kunna vara kvar i den kommun där de har börjat i en skola och där de bor.

Anf. 71 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag tycker faktiskt inte att statsrådet tar detta riktigt på allvar. Svaret är mer en upprepning av mina frågor och en kartläggning av hur läget ser ut. Men det är inget svar på hur man ska kunna hantera denna situation på ett lagligt sätt, och det var den viktiga delen i min fråga.

Regeringen har lämnat detta problem med lagtillämpningen i knät på kommunerna, som har mycket svårt att hantera detta. Det leder till ganska stora politiska konflikter, och det leder till risk för överklagande och andra saker, när de egentligen har en god avsikt att försöka göra någonting bra. Det tycker jag är en stor brist från regeringen, alltså att man inte kan komma med någon form av riktlinjer till kommunerna om hur detta ska hantearas.

SKL säger dessutom att ett stort antal av dessa ensamkommande bor i en kommun, men där en annan kommun har socialtjänstansvaret. Det är faktiskt ett betydande antal runt om i landet. Inte minst är det många av de stora städerna som skickar många ensamkommande till boenden i andra kommuner runt om. Det är ett problem att dessa pengar inte följer ungdomarna och dem som har kostnaderna för ungdomarna utan hamnar i en annan kommun. Detta pekar SKL på, och man tycker att det är orättvist. Det tycker jag faktiskt att ministern borde lyssna på.

När man tillför så mycket pengar som 600 miljoner kronor, vilket man vill göra under 2017 och 2018, och har ett uttalat syfte med detta, då borde man också förvissa sig om och med riktlinjer se till att detta faktiskt kan hanteras på rätt sätt så att man får rätt effekt av dessa pengar. Det ska inte vara så att kommunerna riskerar att bryta mot lagen bara för att de ska verkställa det som regeringen vill att de ska göra.

Jag tycker att detta också visar att man inte kan lösa alla problem i samhället genom att bara ösa in mer av skattebetalarnas pengar. Ibland krävs det också att man ger vägledning till hur dessa pengar ska användas.

Tycker verkligen ministern att det är rimligt att bidrag för ungdomar kan betalas ut till en kommun samtidigt som en annan kommun har kostnaderna för dessa ungdomar? Är det verkligen skäligt?

Anf. 72 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Om interpellanten är bekymrad över att jag inte tycks ta frågan på allvar vill jag rikta en uppmaning tillbaka till honom: Ta också gärna mitt svar på allvar! Det är ett mycket seriöst och uppriktigt svar om hur regeringen har resonerat.

Jan Ericsons argumentation är ett mycket tydligt besked om att kommunerna inte skulle få en enda krona för innevarande år. Det skulle nämligen inte vara möjligt enligt den modell som Jan Ericson företräder i interpellationsdebatten.

I en del är jag benägen att instämma med Jan Ericson. Det är naturligtvis viktigt att alla kommuner tar sitt fulla ansvar. Det är en mycket större fråga, och den är mycket stor inom hela det migrationspolitiska ansvarsområdet. Det vill jag gärna återkomma till i många andra sammanhang.

När det gäller de invändningar som man kan framföra mot detta fördelningssystem har vi olika modeller för att anslå och fördela statliga medel till kommunerna. Antingen är det generella statsbidrag, eller också är det riktade statsbidrag. Detta är ett av de bidrag som går ut utan någon bestämd anvisning om på vilket sätt kommunerna ska fullgöra uppdraget genom att använda pengarna. Det är inte första gången, och det är sannolikt inte enda gången.

Jag träffar faktiskt Sveriges Kommuner och Landsting redan i morgon och kommer naturligtvis också där att prata om just denna fråga. Däremot vet jag med min bakgrund att det inte brukar vara så mycket klang och jubel kring riktade statsbidrag från kommunernas sida. Detta ger en möjlighet för kommunerna att använda pengarna utifrån de olika förutsättningar man har i olika kommuner.

Anf. 73 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Om regeringen har en avsikt med att skyffla till så mycket pengar som 600 miljoner kronor, som man säger att man vill göra även om inte allt är beslutat än, tycker jag fortfarande att man också borde ha en tanke om hur detta ska hanteras juridiskt så att det faktiskt fungerar. Annars blir det så att man på ett bekvämt sätt lägger problemet hos kommunerna och SKL, som inte har någon direkt lösning, och så får man hoppas att ingen överklagar. Man får hoppas att ingen tycker att det är ett olagligt beslut.

Man får också acceptera att man i en kommun kan ha 18-åringar som lever under helt olika villkor på grund av att regeringen behandlar olika 18-åringar på olika sätt. Det där är väldigt märkligt; om vi vill ha rättssäkerhet och om vi vill följa kommunallagens regler om likabehandling, socialtjänstens krav och så vidare känns det märkligt att man kan behandla två 18-åringar i samma kommun på helt olika sätt.

Jag tycker att det är glädjande att ministern träffar SKL i morgon. Jag hoppas att denna fråga kan komma upp då och att det blir ett samtal kring detta. Det kan vara så att ministern kan tipsa SKL om hur man kan hantera detta juridiskt, så att SKL kan ge kommunerna någon rådgivning i frågan.

Jag har inte efterfrågat några riktade statsbidrag – från moderat sida tycker vi att det är alldeles utmärkt om vi inte har för mycket riktade statsbidrag. Men det här handlar inte om det, utan det handlar om att ge riktlinjer för hur man juridiskt kan hantera en komplicerad fråga. Sedan är det upp till varje kommun om man vill göra detta, men att det inte finns några riktlinjer över huvud taget när det skickas ut pengar på det här sättet tycker jag faktiskt är en stor brist.

Anf. 74 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill inleda mitt avslutande inlägg med att tacka Jan Ericson för interpellationen. Jag tycker att vi har visat ett allvar kring både fråga och svar i interpellationsdebatten.

Pengarna och tilldelningen innebär inte nödvändigtvis att kommunerna ska ge samma stöd som den unge fick före 18-årsdagen, utan det innebär att det kommer att kunna göras en jämförelse i förhållande till andra vuxna asylsökande utan att det blir en konflikt. Det är upp till varje kommun att bestämma hur detta tillfälliga bidrag ska användas. Som jag också har försökt föra fram i debatten är syftet från regeringens sida att möjliggöra för kommunerna att låta den unge bo kvar i den kommun där exempelvis studier har påbörjats och boende finns.

Jag vill ändå avsluta med att ge något gott exempel. Det finns kommuner som redan nu har planerat för att ge bidrag till frivilligorganisationer som aktivt försöker rekrytera värdfamiljer där ungdomarna kan både få stöd och upprätthålla ett boende. Jag är övertygad om att vi kommer att få se väldigt många olika exempel ute i kommunerna där man gör bedömningen att stödet är motiverat för att den unge ska få möjlighet att vara kvar.

Med de orden, fru talman, vill jag tacka för interpellationsdebatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2017/18:57 om ett långsiktigt och hållbart asylsystem

Anf. 75 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att hälsa Tobias Billström välkommen in i sin nya roll som gruppleadare. Jag välkomnar också att den före detta migrationsministern väljer att interpellera nuvarande migrationsminister.

Tobias Billström har frågat mig om jag avser att säkra långsiktighet och förutsägbarhet genom att göra den nu gällande tillfälliga lagstiftningen permanent.

Regeringen står bakom de mål för migrationspolitiken som riksdagen har fastslagit. Där framgår inte minst att den ska vara långsiktigt hållbar och att vi ska värna asylrätten. Detta är två perspektiv som regeringen arbetar mycket aktivt för både i Sverige och i EU.

Det svenska regelverket anpassades efter hösten 2015 tillfälligt till den miniminivå som gäller enligt EU-rätten och internationella konventioner för att kraftigt minska antalet asylsökande till Sverige. Samtidigt skulle kapaciteten i mottagandet och etableringen förbättras. Åtgärderna har tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjort att betydligt färre personer sökte asyl i Sverige såväl under 2016 som hittills under 2017, jämfört med 2015. Situationen i mottagandet är bättre och under kontroll, även om det fortfarande finns utmaningar.

Regeringen arbetar också mycket aktivt för att få till stånd ett asylsystem inom EU där alla medlemsstater solidariskt delar på ansvaret att ta emot människor i behov av skydd. Systemet ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten. Utfallet av de förhandlingar som nu pågår i EU om reformen av det gemensamma asylsystemet kommer att ha en inverkan på vår lagstiftning. Hur och i vilken omfattning är svårt att säga i dagsläget eftersom det är oklart när förslagen kommer att kunna antas och träda i kraft.

Den tillfälliga lagen gäller till och med den 19 juli 2019. Regeringens bedömning är att begränsningarna i möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige behövs under högst tre år. När lagen har varit i kraft i två år kommer regeringen att bedöma behovet av att den gäller även under det sista året av giltighetstiden.

Regeringen har visat i konkret handling att vi står för att försöka hitta breda och långsiktiga lösningar på stora utmaningar. Det gäller inom migrationspolitiken men även på andra områden. Det är glädjande om Moderaterna och andra partier i Sveriges riksdag delar den ambitionen.

Anf. 76 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Först och främst vill jag tacka statsrådet för svaret och för hennes ord. Det är första gången vi möts här i kammaren, men det är säkerligen inte den sista.

Det är viktigt att minnas att migrationspolitik bör präglas av långsiktighet för att vara framgångsrik. Det har ju, som statsrådet säkert är medveten om, inte precis varit den här regeringens paradgren i och med att statsrådets chef Stefan Löfven under hösten 2015 tydligt visade att han inte var situationens herre. De tvära kasten mellan uttalanden av typen ”Mitt Europa bygger inte murar” och motsatsen någon månad senare gav inte då

och ger inte heller nu anledning till tillförsikt eller förtroende för regeringens migrationspolitik.

Kan man så lättvindigt lägga om kursen 180 grader, från en riktning till den fullkomligt motsatta, får man nog acceptera att denna kammare – vars förtroende regeringen är beroende av för sin existens – ställer frågor om hållbarheten i den förda politiken. Det är därför med oro vi ser på vart Socialdemokraterna är på väg i frågan om de permanenta uppehållstillstånden.

Med facit i hand kan vi se att hösten 2015 var ett direkt resultat av Stefan Löfvens och Socialdemokraternas vägval 2014. I regeringsförklaringen ansåg man, helt i onödan, att Miljöpartiets principer för asylpolitiken skulle få styra. Socialdemokraterna valde detta själva, utan tvång från någon annan. Resultatet blev att ingenting gjordes under ett helt år vad gäller policyutveckling och förberedelser som kunde ha mildrat 2015 års enorma inströmning till Sverige.

Ändå stod Stefan Löfven här i kammaren under partiledardebatten den 11 oktober och hävdade att man ”har lagt om den flyktingpolitik som var ohållbar och som grundades under den borgerliga regeringen”. Påståendet är helt fel i sak – den socialdemokratiska regeringen gjorde alltså ingenting under ett helt år, det vill säga hela det år som gick mellan tillträdet 2014 och hösten 2015.

När politiken lades om skedde det på initiativ av Moderaterna och riksdagens samtliga partier minus Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. Så någon initiativkraft var det alltså inte tal om.

Regeringen och migrationsministern är nu oförmögna att svara på frågan vad man egentligen vill göra när den tillfälliga lagen om begränsningar att få uppehållstillstånd löper ut. I stället hänvisar migrationsministern till utvärderingen i juli 2018. Men en långsiktigt hållbar migrationspolitik innebär bland annat tillfälliga uppehållstillstånd och skarpa försörjningskrav när det gäller anhöriginvandring.

Varför vill inte migrationsministern sträva mot en hållbar lösning av flyktingpolitiken? Det är min fråga.

Anf. 77 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill inleda mitt inlägg med att säga att om Tobias Billström har frågor till Stefan Löfven – han hade flera stycken – ska han i så fall ställa en sådan interpellation till statsministern. Jag känner mig helt trygg med de beslut som regeringen har tagit och med statsministerns hållning och med de anföranden som han har hållit om migrationspolitiken.

Inför debatten har jag läst på lite grann. Jag har tagit del av en artikel i Aftonbladet. Före detta migrationsminister Tobias Billström är synnerligen frispråkig om den tid då han själv innehade det ansvaret under Fredrik Reinfeldts statsministertid. Då var det en konflikt mellan ”öppna våra hjärtan” och uttalandet från Billström. Redan 2012 gick det att se att det fanns saker i EU:s närområde som inte var bra. Det hade varit bra om flykting- och migrationspolitiken hade lagts om, och Tobias Billström önskar att det hade skett tidigare. Jag skulle möjligen kunna interpellera Billström om varför han ingenting gjorde, om han nu förutsåg allt detta.

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

Men jag ska hålla mig till det läge som vi har i dag. Regeringen har under dessa år arbetat väldigt mycket med att skapa ordning och reda i asylprocessen. Det är naturligtvis en enorm utmaning efter 2015 då det kom 163 000 asylsökande till Sverige. Rätten att söka asyl är grundläggande, och den värnas väldigt varmt av regeringen.

Jag vill passa på att ställa en fråga till Tobias Billström. Interpellationen handlar om att Moderaterna och Tobias Billström vill att vi permanentar den tillfälliga lagen. Eftersom jag har sagt att jag tycker att det är viktigt med breda överenskommelser undrar jag om Tobias Billström kan svara också för de övriga borgerliga partierna. Är det de borgerliga allianspartiernas uppfattning eller är det bara en moderat uppfattning att man vill permanenta den tillfälliga lagen?

Jag tycker att regeringen på alla sätt har vidtagit och vidtar ett antal kraftfulla åtgärder för att vi på alla sätt ska värna asylrätten. Återigen ser jag gärna att vi hittar så breda samförståndslösningar som möjligt. Men för att vi ska komma fram här krävs det också att vi är beredda att lyssna på varandra både mellan de borgerliga partierna och mellan regeringen och de borgerliga partierna.

Anf. 78 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet har gått tillbaka, tittat i arkiven och konstaterat vad jag har tyckt och tänkt i dessa frågor. Men statsrådet har kanske inte riktigt dragit den naturliga slutsatsen. Det stämmer att det 2012–2013 fanns information tillgänglig som visade att det byggdes upp mycket stora grupper av människor i Turkiet som säkerligen ville ta sig till Europa. Det är också välkänt att jag stod för en annan uppfattning än vad min dåvarande chef gjorde och att jag gav uttryck för den offentligt.

Men statsrådet Heléne Fritzon kanske minns vad hennes nuvarande chef tyckte om den uppfattningen och vad Stefan Löfven kallade det som jag gav uttryck för i artiklarna. Han kallade det för en inhuman politik. Minns Heléne Fritzon det? Minns Heléne Fritzon att Socialdemokraterna fördömde precis samma politik som man sedan själv drev i regeringsställning? Jag skulle vara försiktig med att dra de slutsatserna.

När det gäller frågorna till mig ska jag besvara dem, men jag vill gärna erinra statsrådet om att det inte riktigt är hennes uppgift att ställa frågor till mig. Hon är här för att bli utfrågad om hennes och regeringens politik.

Min och Moderaternas uppfattning är att vi måste ha en helt annan inriktning på europeisk asylpolitik än vad vi har i dag. Under de år som jag var verksam som migrationsminister var mycket av arbetet i rådet och i kommissionen inriktat på harmonisering, på att minska avståndet i frågor om mottagande, asylprövning och återvändande mellan EU:s medlemsstater.

Om vi ska klara framtiden och hantera utmaningarna krävs det ett etablerande av ett kvotflyktingssystem. Förhandlingar pågår om ett EU-gemensamt asylsystem, men när ett sådant kan träda i kraft är oklart.

Sverige behöver en migrationspolitik som kan fungera och som är hållbart oavsett när ett nytt asylsystem kan träda i kraft. För att skapa ett hållbart mottagande, för att upprätthålla förtroendet och legitimiteten i asylsystemet behöver asylprocessen präglas av ordning och reda.

Vi behöver ha tydliga regelverk som skapar förutsättningar och förutsägbarhet. Ett sätt att skapa en sådan långsiktighet och förutsägbarhet är att åtgärder såsom tillfälliga uppehållstillstånd och skärpta försörjningskrav vid anhöriginvandring blir permanenta och gäller även efter det att giltighetstiden av den tillfälliga lag som nu gäller har gått ut.

Jag har fortfarande inte fått svar på min ursprungliga fråga om statsrådet anser att man ska säkra långsiktigheten och förutsägbarheten genom att göra den nu gällande tillfälliga lagstiftningen permanent. Det är den centrala frågan för kvällens debatt, och det är Heléne Fritzon som är statsråd och migrationsminister numera, inte jag.

Anf. 79 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Fru talman! Det är klart att jag får lov att i interpellationsdebatten vara nyfiken på den fråga som Tobias Billström som moderat ställföreträdare ställer, det vill säga om det är fler borgerliga partier som tycker att man ska permanenta den tillfälliga lagen efter 2019. Det är nämligen det som debatten handlar om.

Jag noterar också att det pågår en diskussion om att ni också vill ta bort asylmöjligheten vid svensk gräns. Vad jag förstår krävs det ytterligare samtal mellan era partier.

Jag har mycket tydligt svarat på frågan, nämligen att den tillfälliga lagen gäller fram till juli 2019. Regeringen har för avsikt att återkomma med en avstämning under 2018.

Det fokus som jag som minister och regeringen i övrigt har är ju att de pågående EU-förhandlingarna är väsentliga för den ordning och den hållning som Sverige kommer att ha framöver. Vi står inför att reformera det gemensamma europeiska asylsystemet. Där välkomnar vi en ökad harmonisering. Vi understryker vikten av en jämnare och mer solidarisk fördelning bland EU:s medlemsstater. Den svenska ståndpunkten är vi i grunden överens om under förhandlingsarbetet.

Det handlar om att bredda ansvarstagandet och samarbetet när det gäller migration mellan medlemsstaterna i Europa. Det handlar också om att vi vill värna om asylrätten och ta ansvar för kvotflyktingsystemet. Vi måste ha båda dessa delar för att vi på ett bra sätt ska kunna fortsätta att ta det ansvar som Sverige har tagit och kommer att ta.

Vi har faktiskt tagit det största ansvaret för den globala flyktingkrisen i Europa per capita. Det pekar också Billström på i sin interpellation. Vi från regeringen vill att Sverige ska fortsätta att ta sin del av ansvaret för människor på flykt. Men det förutsätter ett fungerande asylsystem inom EU. Sverige kan ju inte avvika väsentligt från de nivåer och de regler som man i förhandlingsarbetet på Europainivå gemensamt kommer fram till.

Det är det fokus som regeringen har. Min förhoppning – som jag också har uttalat i många sammanhang – är att vi under 2018 kommer fram i dessa förhandlingar. Nu har det varit en hel del val i Europa, och det förändrar också benägenheten och inställningen till att ta det gemensamma solidariska ansvaret. Men å andra sidan sker det ett aktivt och viktigt arbete i kommissionen, i EU-parlamentet, i ministerrådet och i fler sammanhang för att åstadkomma mer solidaritet.

Det är den avgörande fråga som kommer att ha stor betydelse för vilka regelverk som Sverige ska ta ställning till framöver.

Anf. 80 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det tycks pågå väldigt många förhandlingar just nu. För bara ett par timmar sedan publicerades en artikel på *Ekots* hemsida. I den står det att Socialdemokraterna pressas i fråga om de ensamkommande asylsökande barnen. Jag kan bara uppmana migrationsministern att inte ge vika på den punkten utan stå fast vid de grundläggande principer som bör prägla svensk migrationspolitik, det vill säga en individuell asylprövning. Man får heller inte göra avsteg bara för att människor skriker högt.

Vi måste ha en sammanhållen migrationspolitik i det här landet. Det visade hösten 2015 väldigt tydligt. Migrationspolitiken ska vara förutsägbar och långsiktig och väga in alltifrån asylprövning, mottagande och återvändande till arbetet inom EU för ett gemensamt asylsystem. Tyvärr bidrar den nuvarande regeringen snarare till oreda på denna punkt genom det som medierapporteringen visar av de pågående samtalen om migrationspolitiken mellan de två regeringsbärande partierna.

Jag noterade migrationsministerns intresse för den borgerliga alliansen. Men hon borde vara mer intresserad av det egna regeringsunderlaget i detta fall. Det är uppenbart att det finns en spricka i frågan mellan regeringspartierna.

För mig och Moderaterna är det viktigt att principen om individuell asylprövning där myndigheter prövar skyddsskäl i varje enskilt förekommande fall är central i svenskt flyktingmottagande. Jag avråder migrationsministern från att börja föra en politik som avviker från denna princip.

Det är av stor vikt att svensk migrationspolitik är stabil och tydlig. Det betyder mycket för vårt land. Därför vore det önskvärt om statsrådet ville svara på min fråga om regeringen har för avsikt att göra den nu tillfälliga lagstiftningen om tillfälliga uppehållstillstånd och om skärpta försörjningskrav vid anhörginvandring permanent eller inte.

Anf. 81 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Fru talman! Jag vill inleda mitt sista inlägg med att tacka Tobias Billström för interpellationsfrågan. Jag har svarat på hans fråga två gånger, så jag tänker inte upprepa det hela en tredje gång. Jag tycker också att jag har varit tydlig med vad som gäller fram till 2019.

På alla sätt välkomnar jag en sammanhållen migrationspolitik med så bred förankring i Sveriges riksdag som är möjligt. Av denna anledning ser jag, precis som Billström uttryckte, fram emot kommande debatter, samtal och diskussioner som kommer att gälla asylrätten och kvotflyktingssystemet.

Jag hoppas också att det kommer att handla om hur vi bedriver ett långsiktigt utvecklingssamarbete för att motverka orsakerna till att människor ger sig ut på flykt. Vi talar alldeles för lite om detta. Genom vårt samarbete med FN, UNHCR och IOM gör vi skillnad när vi med kunskap och kompetens jobbar för en fredligare värld. Dessa delar ser jag fram emot att vi, partierna emellan, också framöver får diskutera i gemensamma samtal.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 82 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jessica Rosencrantz har frågat mig hur jag planerar för att lösa järnvägens problem kring förseningar och bristande underhåll.

Den svenska järnvägsanläggningen är till stora delar sliten till följd av att det under många år har satsats för lite resurser på underhåll samtidigt som trafiken har ökat kraftigt. Följderna av det bristande underhållet har varit uppenbara med återkommande trafikstörningar och förseningsproblematik.

Regeringen anser att en väl fungerande järnväg är viktig för att uppnå flera av regeringens mål om hög sysselsättning, grundläggande tillgänglighet, en ökad andel kvalificerad industriproduktion samt minskad klimat- och miljöpåverkan. Regeringen har därför sedan tidigare genomfört en höjning av det årliga anslaget till järnvägsunderhåll med 1,34 miljarder kronor per år under perioden 2016–2018.

Regeringen överlämnade under hösten 2016 en infrastrukturproposition till riksdagen med förslag om en historiskt stor satsning på Sveriges infrastruktur. I propositionen föreslog regeringen att de ekonomiska ramarna för nästa planperiod 2018–2029 ska öka med drygt 100 miljarder kronor, till totalt 622,5 miljarder kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens inriktning. Det innebär att vi nu gör en kraftfull satsning på underhåll men också att nyinvesteringar blir möjliga. Anslaget till järnvägsunderhåll utökas med 47 procent jämfört med den nuvarande infrastrukturplanen som Jessica Rosencrantz eget parti var med och beslutade om.

Det är också viktigt att järnvägsunderhållet planeras och genomförs på ett effektivt sätt. Regeringen har därför under januari 2017 uppdragit åt Trafikverket att genomföra organisatoriska förändringar för att i egen regi genomföra manuella underhållsbesiktningar och leveransuppföljningar av entreprenörernas utförda arbeten.

Trafikverket har även tagit fram en fyraårig underhållsplan för perioden 2017–2020 där Trafikverket redogör för den strategiska inriktningen och de prioriteringsgrunder som styr underhållsverksamheten. Planen redogör för de finansiella förutsättningarna och de åtgärder som Trafikverket planerar att vidta.

Regeringen överlämnade den 19 oktober 2017 ett förslag till Lagrådet om en ny järnvägstrafiklag. Enligt förslaget till ny lag ska järnvägsföretagen kunna få förseningskostnader ersatta av infrastrukturförvaltare om förseningen beror på problem med järnvägsinfrastrukturen. Det medför att aktörer som ansvarar för infrastrukturen också får bära den slutliga kostnaden för de störningar som uppstår. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Trafikverket bedriver nu ett intensivt arbete med underhållsåtgärder av järnvägsnätet. Att vidta dessa åtgärder får dock till följd att det påverkar den befintliga trafiken. Det går inte att både köra tåg och underhålla bannerna på samma gång. Trafikverket har en dialog med berörda parter för att säkerställa att störningarna blir så begränsade som möjligt och att information når ut till såväl resenärer som godstransportörer.

Det finns ett stort behov av underhållsåtgärder, och det kommer att ta tid innan de åtgärder som successivt vidtas kan bidra till att järnvägen får en högre punktlighet och en bättre robusthet. Sammantaget kan jag konstatera att regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att stärka järnvägen.

Anf. 83 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Inför valet 2014 gav Socialdemokraterna ett tydligt löfte till väljarna: Med en S-ledd regering skulle tågen gå i tid. ”Därför prioriterar vi fullt finansierade investeringar för att tågen ska börja fungera redan nu. — — — Tågen måste helt enkelt gå i tid nu, inte om ett par decennier.” Så skrev statsrådets nuvarande ministerkollega Ardalan Shekarabi i Aftonbladet den 26 augusti 2014.

Frågan är hur det blev med det vallöftet. Statistiken visar nämligen att situationen på järnvägen snarare har blivit värre med Socialdemokraterna i regeringen. På fyra år har antalet förseningstimmar i tågtrafiken till följd av signalfel ökat med 37 procent. Över 15 procent av alla tåg ankommer för sent till slutdestinationen, och antalet inställda avgångar ser vi nu har ökat de senaste åren. Över 43 000 besiktningsanmärkingar väntar på att åtgärdas. Över 6 000 av anmärkningarna anmälades redan förra året och vissa ännu tidigare än så, men de förblir utan åtgärd.

I dag ser vi hur Trafikverket stänger av Citybanan tills vidare, vilket drabbar hundratusentals pendlare.

I Aftonbladet 2014 uppmanade Ardalan Shekarabi alla som drabbats av tågförseningar att utkräva ansvar från ansvarig minister. Det är därför jag är här i dag, fru talman – för att utkräva ansvar.

Den rödgröna regeringen har nu haft tre år på sig. Av svaret jag får verkar statsrådet ganska nöjd med de insatser som görs, trots att tågförseningarna är värre än på mycket länge och att tusentals anmärkingar förblir utan åtgärd.

Alliansregeringen fördubblade anslaget till järnvägsunderhållet jämfört med S-regeringen Persson dessförinnan. I dag matchar Moderaterna varenda krona som regeringen lägger på järnvägsunderhållet. Vi vet båda att det inte riktigt går att skylla ifrån sig här. Det är bra att både den här regeringen och alliansregeringen dessförinnan satsar mer på höjda järnvägsanslag. Men vart tar pengarna vägen? Uppenbarligen går de inte ut i spåren. Det verkar finnas ett större problem. Man kan inte låta bli att undra om det handlar om en bristande styrning från regeringens sida, både av Trafikverket och av järnvägen som system.

Alliansregeringen gjorde den största utredningen av järnvägens organisation och styrning i modern tid. Den utredningen på tusentals sidor har statsrådet gömt i en skrivbordslåda på departementet, utan att remittera den och arbeta fram gedigna lagförslag, som man brukar göra med stora och viktiga utredningar. Det är anmärkningsvärt, fru talman. Det saknar motstycke, skulle jag säga.

Resenärer fryser på perronger. Företag och industrier får inte sina varor levererade. Människor och företag litat inte på svensk järnväg. Underhållet kommer inte ut i spåren. Jag har respekt för att järnvägen är ett komplext system som kräver komplexa lösningar, men då måste man också ta frågan på allvar. Vi har haft tre år med en socialdemokratiskt ledd regering och

fler förseningstimmar. Antalet inställda avgångar ökar. Ändå vägrar man remittera utredningen, som just handlar om hur vi får en bättre styrning och organisation och mer pengar ut i spåren.

Jag hade den här frågan och debatten med den tidigare infrastrukturministern också, men låt mig ändå ställa frågan till den nyttillträdde ministern: Avser statsrådet att ta frågorna om styrning och organisation på allvar och trots allt remittera de tusentals sidor som nu finns i en skrivbordslåda på departementet? Det skulle kunna ge oss svaren på hur vi får en bättre styrning av järnvägen och hur vi får ut underhållspengarna i spåren.

Anf. 84 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Jessica Rosencrantz för hennes engagemang, som jag uppskattar. Det är bra om det finns en vilja från alla politiska partier att satsa på järnvägsunderhåll och järnvägsinvesteringar.

Men detta är en ny position för Moderaterna. Det var inte så länge sedan vi hade en moderat finansminister som sa att 70 procent av underhållsresurserna skulle gå till väg och inte till järnväg. Vi har överinvesterat i järnvägssystemet, sa Anders Borg. I ett läge när trafiken ökade kraftigt, fler företag ville skicka gods på järnväg och fler personer ville åka tåg var den moderatledda regeringen i färd med att göra minskningar i investeringarna för att man prioriterade annat. Det är de underinvesteringarna i järnvägssystemet vi lider av i dag.

Visserligen har Moderaterna på senare tid tillnyktrat och förstått att det behövs underhållsinvesteringar. Man vill matcha den kraftiga ökning av underhållet som vi nu föreslår i den nationella planen med 47-procentiga öknings av järnvägsunderhållet. Men vi ska komma ihåg att Jessica Rosencrantz så sent som 2015 stoppade en ytterligare underhållsatsning på 1,24 miljarder kronor genom att rösta ned den budget vi hade. Därmed försenade man viktiga investeringar i bättre kvalitet.

När fler åker tåg och fler företag skickar gods med tåg slits järnvägssystemet otroligt mycket mer. Då behövs det också mer underhållsinsatser, och då behöver de underhållsinsatser vi gör vara bättre styrda och bättre koordinerade. Det är ett av skälen till att vi nu, som jag nämner i interpellationssvaret, har styrt upp underhållsinsatserna från Trafikverkets sida mycket tydligare. Vi fortsätter den dialogen om hur vi ska styra och förbättra genomförandet av underhållet, så att vi får mer pang för pengarna.

Sedan är det viktigt att man har rätt fakta. Jessica Rosencrantz påstod att signalfelen skulle ha ökat med 37 procent. Det är inte rätt. Det stämmer inte om man följer branschens överenskommelse om hur punktlighet ska mätas. Denna överenskommelse innebär att det ska vara en skillnad på plus fem minuter och att tjänstetåg inte ska inkluderas. Tjänstetåg är – för eventuella lyssnare som inte vet det – tomma tåg som behöver transporteras för att komma till och från en station eller depå. Eftersom man inte har med dem i statistiken blir utfallet också något annorlunda.

Jag kan ta några exempel. År 2012 hade vi 7 368 förseningstimmar. I år är vi ackumulerat nere på 4 224. Förra året var det 7 200. Det går sakta men säkert i rätt riktning, men det svajar, och det varierar beroende på vilka störningar vi ser. Störningar beror ibland på bristande underhåll, och där finns väldigt mycket kvar att göra.

Men det kan också vara fråga om en föråldrad vagnpark. Jag ser med glädje att både regionala aktörer och nationella aktörer nu går in och förnyar sin vagnpark. Man ser att vi har en regering som satsar på infrastruktur och järnväg med 75 procent järnvägsinvesteringar i den nationella planen. Det är klart att det är en tydlig signal till aktörerna, väsentligt tydligare än under den tid då Moderaterna styrde landet och vi hade en finansminister som sa att 70 procent av investeringarna skulle gå till väg och inte till järnväg. Kom ihåg att en investering i väg är fyra fem gånger viktigare än en investering i järnväg, sa han.

Nog finns det alltså ett visst politiskt ansvar för Jessica Rosencrantz och för de moderater som under många år såg till att underinvestera i järnvägssystemet. Nu är det andra tongångar, vilket jag välkomnar, för nu behöver vi göra stora satsningar på järnvägsunderhåll. Vi behöver kunna göra stora reinvesteringar och nyinvesteringar. Men när vi för en sådan debatt ska det ske utifrån korrekta fakta, inte påhittade.

Anf. 85 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för ett intressant svar. Jag kan bolla tillbaka frågan och konstatera att man må vara ursäktad när man är relativt nytillträdd som statsråd, men låt oss ändå hålla rätt på fakta – även statsrådet vet att alliansregeringen dubblerade satsningarna på järnvägsunderhåll. Det kan man inte tvista om. Sedan kan man alltid leta fram roliga citat om man vill. Själv är jag stolt över att tillhöra ett parti som tycker att vi behöver investeringar i både järnväg och väg, även om det är en åsikt som inte tycks delas av alla partier i den nuvarande regeringen. Trafikverket varnar för att man satsar för lite på väg. Men det är en annan diskussion.

När det gäller järnvägen är jag väldigt stolt över att alliansregeringen dubblerade pengarna till järnvägsunderhållet. Det är bra att den här regeringen fortsätter med de satsningarna. Men det är ändå anmärkningsvärt – och jag kan konstatera att jag inte fick svar på frågan varför det är så – att man från regeringens sida inte vill ta tag i frågan om hur vi styr vårt järnvägsnät. De flesta experter är ju överens om att hur mycket pengar man än potentiellt skulle kunna strö över järnvägen så fungerar det inte om vi inte också ser till att pengarna kommer ut i spåren. Men regeringen har alltså inte haft något intresse av att remittera de tusentals sidor som nu har arbetats fram i en gedigen utredning för en bättre styrning av järnvägen, den största i modern tid.

Däremot verkar man ha haft tid att leka experimentverkstad med underhållspengarna i övrigt, i direkt strid med den här järnvägsutredningen. Alla partier var överens om att Trafikverket borde återta ansvaret för besiktningen av de underhållsätgärder som vidtas på järnvägen. Men där nöjde sig inte regeringen. I likhet med många andra områden bestämde sig regeringen för att testa att återinföra monopol på delar av järnvägsnätet. Det har man ägnat sig åt. Vad händer om vi förbjuder alla privata entreprenörer att bidra till underhållsinsatserna på järnvägen? Ja, då blir allting bättre. Det har varit regeringens svar på hur vi ska lösa problemen på svensk järnväg – ett fullkomligt återförstatligande. Men det är ju vad alla experter anser ger mindre pang för pengarna, inte mer. Det kanske också är därför man inte har remitterat den här stora utredningen om järnvägens organisation – man tycker inte att den stöder regeringens ideologiskt för-

blindade politik i det här avseendet. Men statsrådet har möjlighet att i kommande inlägg kommentera huruvida man avser att remittera dessa tusentals sidor, som nu finns i en skrivbordslåda på departementet och som kan ge oss en fingervisning om hur vi ska få en bättre styrning.

En annan intressant diskussion i sammanhanget gäller behovet av utökad kapacitet parallellt med underhållet. Där noterar jag att statsrådet gärna pratar om vad tidigare ministrar har sagt om att bygga ut järnvägen men själv inte riktigt redogör för regeringens hållning i det avseendet. Det vore intressant att höra i den här debatten om det är så att regeringen har landat i någon tydligare position vad gäller ny kapacitet på vår järnväg. Jag kan konstatera att Miljöpartiet har varit ganska tydliga med att man vill låna 230 miljarder för att bygga höghastighetståg med skattebetalarna som garant. Jag har än så länge inte riktigt uppfattat om det här är regeringens järnvägs politik eller ej. Om vi nu har en diskussion om hur vi får mer järnväg för pengarna, eller hur man nu vill uttrycka det, vore det ju klädsamt om statsrådet kunde redogöra för om detta är regeringens svar – att bygga höghastighetståg för 230 miljarder som ett sätt att lösa kapacitetsproblemen.

Anf. 86 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag ska ärligt säga att jag blir lite förvånad över Jessica Rosencrantz sista utläggning. När vi satt i samma rum tidigare i dag sa jag att jag när remisstiden är slut väldigt gärna vill föra en diskussion med Alliansen om investeringar, inte minst i järnväg. Men jag tror att Jessica Rosencrantz mycket väl vet att vi inte kan ha en ordning där statsrådet uttalar exakta uppfattningar om förslag som är ute på remiss. Det vore direkt olämpligt. Sedan finns det naturligtvis många partier – flera inom Alliansen också, noterar jag – som har haft bestämda uppfattningar om huruvida man ska låna eller inte låna och vilka järnvägsinvesteringar som ska göras. Jag tillhör dem som tror och tycker att det vore bra om vi kunde hitta en bred överenskommelse om strategiskt viktiga investeringar i järnvägssystemet framöver.

Jag tror att också Jessica Rosencrantz tycker så. Moderaterna och Socialdemokraterna har i några sammanhang lyckats hitta gemensamma överenskommelser om viktiga strategiska ställningstaganden för Sverige. Under den här mandatperioden har regeringen lyckats med det i försvarspolitiken och energipolitiken. Det finns faktiskt 17 blocköverskridande överenskommelser.

Det kan naturligtvis vara så att vi kan ha olika uppfattningar om exakt vilka vägsträckningar eller järnvägssatsningar vi ska göra. Men i de strategiska vägvalen vore det bra för Sverige, operatörerna, branschen och många andra att kunna veta de långsiktiga spelreglerna framöver.

Det är inte så att det finns någon ambition från regeringens sida att förstöra, förhindra eller försvåra möjligheten för andra aktörer att kunna delta när det gäller till exempel järnvägsunderhållet. Däremot är det så att när underhållsmarknaden ökar, och det kommer den att göra högst väsentligt, finns det goda skäl att fundera över hur man tydligare styr insatserna så att vi får bästa möjliga nytta för de resurser vi kommer att använda.

Det är glädjande att Moderaterna numera tycker att det är bra med tydliga järnvägsunderhållssatsningar. Jag blev lite förvånad över första delen i inlägget. Ska man tolka det som att Moderaterna inte tycker det är okej

att vi nu har en tydlig viktning för järnväg på investeringarna i den nationella planen utan fortfarande ser att det ska vara en lika nivå på väg och järnväg?

Vi har ett vägnätsystem som har sina brister. Det har jag själv tagit upp och vill att vi ska uppmärksamma med anledning av Trafikverkets förslag. Men det är ingen tvekan om att de stora bristerna i Sverige ligger i vårt järnvägssystem efter årtal av underinvesteringar. Det kommer det inte att vara någon tvekan om det.

Där tror jag inte att jag föregår remissinstanserna när jag säger att det finns ett starkt stöd för att det ska vara en stor slagsida för tydliga investeringar i järnväg på både underhållssidan och investeringssidan framöver. Jag blir förvånad om Moderaterna inte ser det. I så fall måste Moderaterna tala om vilka av de planerade investeringar i järnväg som Trafikverket föreslår man inte vill se framöver.

Jag tror att de flesta svenskar fortfarande tycker att det är kul att åka tåg. De vill komma fram i tid. De ser med glädje att vi gör nyinvesteringar. De är otåliga. En signal jag får när jag åker land och rike runt om den nationella planen är: Kan vi inte göra investeringarna lite tidigare? De säger: Äntligen, att det nu är 100 miljarder mer till järnvägsinvesteringar.

Med de kraftiga underhållsökningar vi kommer att ha på järnvägsunderhållet inser de att det kommer att vara lite räddigt under en period när man ska planera detta på ett bra sätt. Där är jag väldigt tydlig gentemot Trafikverket och underhållsaktörerna att de ska planera underhållsinsatser på ett bättre sätt så att resenärerna får bättre information och så att man inte stör under viktiga trafikhelger.

Kom ihåg att allt det vi gör är för att kompensera för årtal av underinvesteringar i ett järnvägssystem. Vi hade en finansminister som valde att lägga pengar på skattesänkningar i stället för investeringar. Det får vi nu betala för.

Anf. 87 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Tack, statsrådet! En mening blir inte mer sann för att man återupprepar den. Låt mig konstatera att statsrådet återigen famlar i blindo när han säger att Alliansen underinvesterade när sanningen är att vi dubblade järnvägsunderhållet under vår tid.

Sedan tackar jag för frågan angående prioriteringar i nationell plan. Tack vare att Moderaterna lägger lika mycket pengar som den rödgröna regeringen gör på järnvägssidan men totalt sett mer på hela infrastrukturområdet har vi möjlighet att utöver regeringens ram också prioritera att stärka ett vägnät som Trafikverket säger kommer att tappa i standard med regeringens anslag. Det är viktigt att ta på allvar. Vi matchar varenda krona regeringen lägger på järnväg men kan därutöver lägga 6 miljarder mer på vägsidan. Båda behövs om Sverige ska hålla ihop.

Fru talman! Det är lite problematiskt att föra en diskussion när den man talar med inte riktigt svarar på frågan eller väljer att skylla ifrån sig. I det här fallet gör statsrådet både ock. Allting är alliansregeringens fel, och den här regeringen kan ingenting göra eftersom allting var så fruktansvärt hemskt på den tiden. Det är lite knepigt att då föra en diskussion. Nu har regeringen haft tre år på sig att åstadkomma en viss förändring. Den hade

möjlighet att bygga vidare på alliansregeringens fördubblade järnvägs-
pengar. Men ändå blir svaret att man skyller ifrån sig eller inte svarar på
frågan.

Jag återupprepar den väldigt konkreta frågan. Jag skulle egentligen ha
tagit med mig utredningen hit. De tusentals sidorna om järnvägens organi-
sation finns både på mitt kontor och förmodligen på statsrådets kontor.
Finns det någon avsikt att föra en seriös diskussion om hur vi kan förbättra
styrningen av vår järnväg och inte bara diskutera pengar? Jag tror att vi
båda vet att båda delarna behövs. Kommer man från regeringens sida att
remittera Gunnar Alexanderssons utredning, eller väljer man att inte titta
på frågor om styrning och ansvar?

Anf. 88 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Min poäng i interpellationsdebatten är att tala om att som
man bäddar får man ligga. Har man underinvesterat under lång tid får man
bekymmer att upprätthålla underhållet. Har man i början av denna man-
datperiod stoppat en höjning av anslagen till järnvägsunderhåll ska man
också bära ett politiskt ansvar för detta. Jessica Rosencrantz stoppade en
satsning på 1,24 miljarder genom att rösta ned regeringens budget hösten
2014.

Det är klart att man någonstans måste ta ett politiskt ansvar för de be-
slut man fattar. Sedan är det välkommet att Moderaterna nu ser nyttan av
järnvägsinvesteringar. Jag skyller inte ifrån mig. Jag ser att vi från reger-
ingens sida tar stora initiativ med 100 miljarder mer. Med stora nyinveste-
ringar och dessutom reinvesteringar och underhållssatsningar finns det
framtidsoptimism inom järnvägsbranschen.

Det är därför SJ aviserar att man vill lägga 6 miljarder på nya köpta
tågagnar. Andra regionala aktörer gör stora investeringar för att de ser att
det finns framtidstro och hopp för oss som ser att tåget har potential både
på godssidan och på persontrafiksidan.

Jag har lite svårt att förstå engagemanget för huruvida regeringen ska
remittera en utredning eller inte. Jag har varit så pass länge i politiken att
jag vet att det görs väldigt många statliga utredningar. Alla har inte för-
månen att skickas ut på remisser, och alla kan beredas på lite olika sätt.

Där har regeringar olika sätt att hantera rejäla underlag. Har man en
väldigt stor utredning kan det vara en poäng att plocka ut delar av den, titta
på dem och fördjupa analysarbetet. Beredningen av utredningens förslag
pågår som vanligt i Regeringskansliet. Vi kommer styckevis och delat att
kunna ta del av en del förslag framöver.

Viktigast i närtid är att se till att vi nu får fart på underhållsinvestering-
arna och styr underhållet bättre. Det är där vi lägger tid och kraft. Det är
vad resenärerna förväntar sig. Jag tror att det finns en bred samstämmighet
över blockgränserna att det är bra att vi nu försöker få bättre punktlighet
för tågen. Det går åt rätt håll. Det gäller att ha rätt fakta när man redovisar
det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:30
14 november

Svar på
interpellationer

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:42 Anpassning av svensk rätt till EU-förordningen om linbaneanläggningar

2017/18:43 Viss sekretess i mål enligt konkurrensskadelagen

Redogörelse

2017/18:JO1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

EU-dokument

KOM(2017) 537 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument och direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II)

Motioner

med anledning av prop. 2017/18:31 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

2017/18:3931 av Markus Wiechel m.fl. (SD)

2017/18:3933 av Kerstin Lundgren m.fl. (C, M, L, KD)

med anledning av prop. 2017/18:32 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

2017/18:3929 av Björn Söder m.fl. (SD)

2017/18:3930 av Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V)

2017/18:3932 av Allan Widman m.fl. (L)

med anledning av prop. 2017/18:35 Kontroll av biometriska kännetecken i resehandlingar

2017/18:3927 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)

2017/18:3928 av Tomas Tobé m.fl. (M)

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 10 november

2017/18:121 Byråkratiseringen av polisen

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:122 Åtgärder mot olagliga substanser i kosttillskott

av *Saila Quicklund* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:123 Antalet undersköterskor i äldreomsorgen

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2017/18:124 Konsekvenser av slopad skattefrihet för hälso- och sjukvård

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

2017/18:125 Brist på äldreboenden

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2017/18:126 Sjöfartsverkets förslag på höjda farledsavgifter

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet *Tomas Eneroth* (S)

2017/18:127 Möjligheten att bli soldat

av *Lotta Olsson* (M)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2017/18:128 Social housing

av *Mats Green* (M)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2017/18:129 Partiell nedsläckning av elnät den kommande vintern

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

2017/18:130 Förstärkt vittnesskydd

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:131 Kriminella aktivisters förföljelser mot lantbrukare

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:132 Specialistsjuksköterskor

av *Lotta Olsson* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

den 13 november

2017/18:133 EU-kommissionens förslag om ålfiskeförbud

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2017/18:134 Arbetet med återvändande

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:135 Unga utan asylskäl

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzon* (S)

2017/18:136 Tullens verksamhet vid centrala gränsorter

av *Daniel Bäckström* (C)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2017/18:137 Försäkringskassans bedömningar vid tidsgränserna

av *Johan Forssell* (M)

till socialminister *Annika Strandhäll* (S)

Prot. 2017/18:30

14 november

Prot. 2017/18:30
14 november

2017/18:138 Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen
av *Mats Green* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
2017/18:139 Straffrabatten för unga mellan 18 och 21 år
av *Beatrice Ask* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 10 november

2017/18:249 Reglering av skattekonsultbranschen
av *Peter Persson* (S)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2017/18:250 Minsta tillåtna aktiekapital
av *Carl-Oskar Bohlin* (M)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)
2017/18:251 Kristna på asylboenden
av *Désirée Pethrus* (KD)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)
2017/18:252 Insatser mot inbrott
av *Tomas Tobé* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2017/18:253 Hemligstämplade löner bland svenska FN-anställda
av *Boriana Åberg* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
2017/18:254 Uppföljning av kollektivtrafiklagen
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)
2017/18:255 Nordiska rådets session i Helsingfors
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

den 13 november

2017/18:256 Långa handlingstider på Lantmäteriet
av *Jan R Andersson* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
2017/18:257 Kostnader för trygghet och ordning
av *Johan Hultberg* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2017/18:258 IS-anhängare som misstänks för förberedelse till nya dåd
av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2017/18:259 Behovet av förstärkta insatser för ett ökat självmant återvändande
av *Aron Modig* (KD)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:260 Regleringsbrevet till Försvarsmakten
av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

Prot. 2017/18:30
14 november

2017/18:261 Patriot-systemet
av *Hans Wallmark* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:262 Irans behandling av fackliga ledare
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:263 Dynamiska effekter i budgeten
av *Larry Söder* (KD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:264 Antal outredda grova brott
av *Tomas Tobé* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 26 Kammaren åtskildes kl. 19.48.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 16 anf. 35 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om vice ordförande i utskott	1
§ 5 Meddelande om frågestund	1
§ 6 Meddelande om aktuell debatt om personlig assistans	2
§ 7 Meddelande om återrapportering från socialt toppmöte om rättvisa jobb och tillväxt	2
§ 8 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	3
§ 9 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
§ 10 Ärenden för hänvisning till utskott	5
§ 11 Ärenden för bordläggning	5
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:42 om tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri.....	6
Anf. 1 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	6
Anf. 2 SOLVEIG ZANDER (C).....	7
Anf. 3 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	8
Anf. 4 SOLVEIG ZANDER (C).....	9
Anf. 5 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	10
Anf. 6 SOLVEIG ZANDER (C).....	11
Anf. 7 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	11
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:60 om patientsäkerheten kring ECT-behandlingar.....	12
Anf. 8 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	12
Anf. 9 MARGARETA LARSSON (-)	13
Anf. 10 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	14
Anf. 11 MARGARETA LARSSON (-)	15
Anf. 12 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	16
Anf. 13 MARGARETA LARSSON (-)	17
Anf. 14 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	17
§ 14 Svar på interpellation 2017/18:69 om växande vårdköer	18
Anf. 15 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	18
Anf. 16 JENNY PETERSSON (M)	19
Anf. 17 HILLEVI LARSSON (S).....	20
Anf. 18 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	21
Anf. 19 JENNY PETERSSON (M)	22
Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S).....	23
Anf. 21 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	24
Anf. 22 JENNY PETERSSON (M)	25
Anf. 23 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	25
§ 15 Svar på interpellation 2017/18:70 om konsumentskydd vid skönhetsbehandlingar	26
Anf. 24 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	26
Anf. 25 LARS BECKMAN (M)	27
Anf. 26 JENNY PETERSSON (M)	28
Anf. 27 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	28

Anf. 28	LARS BECKMAN (M)	29
Anf. 29	JENNY PETERSSON (M)	30
Anf. 30	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	31
Anf. 31	LARS BECKMAN (M)	31
Anf. 32	Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	32
§ 16	Svar på interpellation 2017/18:56 om tioårig grundskola	32
Anf. 33	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	32
Anf. 34	TOBIAS BILLSTRÖM (M)	33
Anf. 35	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	34
Anf. 36	TOBIAS BILLSTRÖM (M)	36
Anf. 37	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	36
Anf. 38	TOBIAS BILLSTRÖM (M)	38
Anf. 39	Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	38
§ 17	Svar på interpellation 2017/18:48 om övergivna fordon	39
Anf. 40	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	39
Anf. 41	STEN BERGHEDEN (M)	39
Anf. 42	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	40
Anf. 43	STEN BERGHEDEN (M)	41
Anf. 44	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	42
Anf. 45	STEN BERGHEDEN (M)	43
Anf. 46	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	43
§ 18	Svar på interpellation 2017/18:61 om ineffektiva klimatsatsningar	44
Anf. 47	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	44
Anf. 48	TOBIAS BILLSTRÖM (M)	45
Anf. 49	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	45
Anf. 50	TOBIAS BILLSTRÖM (M)	46
Anf. 51	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	47
Anf. 52	TOBIAS BILLSTRÖM (M)	48
Anf. 53	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	48
	Ajournering	49
	Återupptaget sammanträde	49
§ 19	Svar på interpellation 2017/18:83 om antalet vargar i Sverige	49
Anf. 54	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	49
Anf. 55	LARS BECKMAN (M)	50
Anf. 56	CARL-OSKAR BOHLIN (M)	50
Anf. 57	STEN BERGHEDEN (M)	51
Anf. 58	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	52
Anf. 59	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	53
Anf. 60	LARS BECKMAN (M)	53
Anf. 61	STEN BERGHEDEN (M)	54
Anf. 62	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	55
Anf. 63	ISAK FROM (S)	55
Anf. 64	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	56
Anf. 65	LARS BECKMAN (M)	57
Anf. 66	ISAK FROM (S)	58
Anf. 67	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	58
§ 20	Svar på interpellation 2017/18:50 om kommunernas hantering av extra statsbidrag för ensamkommande	59

Anf. 68 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	59
Anf. 69 JAN ERICSON (M)	60
Anf. 70 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	61
Anf. 71 JAN ERICSON (M)	61
Anf. 72 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	62
Anf. 73 JAN ERICSON (M)	63
Anf. 74 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	63
§ 21 Svar på interpellation 2017/18:57 om ett långsiktigt och hållbart asylsystem	64
Anf. 75 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	64
Anf. 76 TOBIAS BILLSTRÖM (M)	64
Anf. 77 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	65
Anf. 78 TOBIAS BILLSTRÖM (M)	66
Anf. 79 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	67
Anf. 80 TOBIAS BILLSTRÖM (M)	68
Anf. 81 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S).....	68
§ 22 Svar på interpellation 2017/18:59 om tåg förseningar och bristande järnvägsunderhåll.....	69
Anf. 82 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	69
Anf. 83 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	70
Anf. 84 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	71
Anf. 85 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	72
Anf. 86 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	73
Anf. 87 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	74
Anf. 88 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	75
§ 23 Bordläggning.....	76
§ 24 Anmälan om interpellationer	76
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	78
§ 26 Kammaren åtskildes kl. 19.48.	79